

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

5

динара

БРОЈ

1315

11.3.1977. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVIII

КОМПЛЕТАН
СТРИП
ОЛИВЕР
ТВИСТ

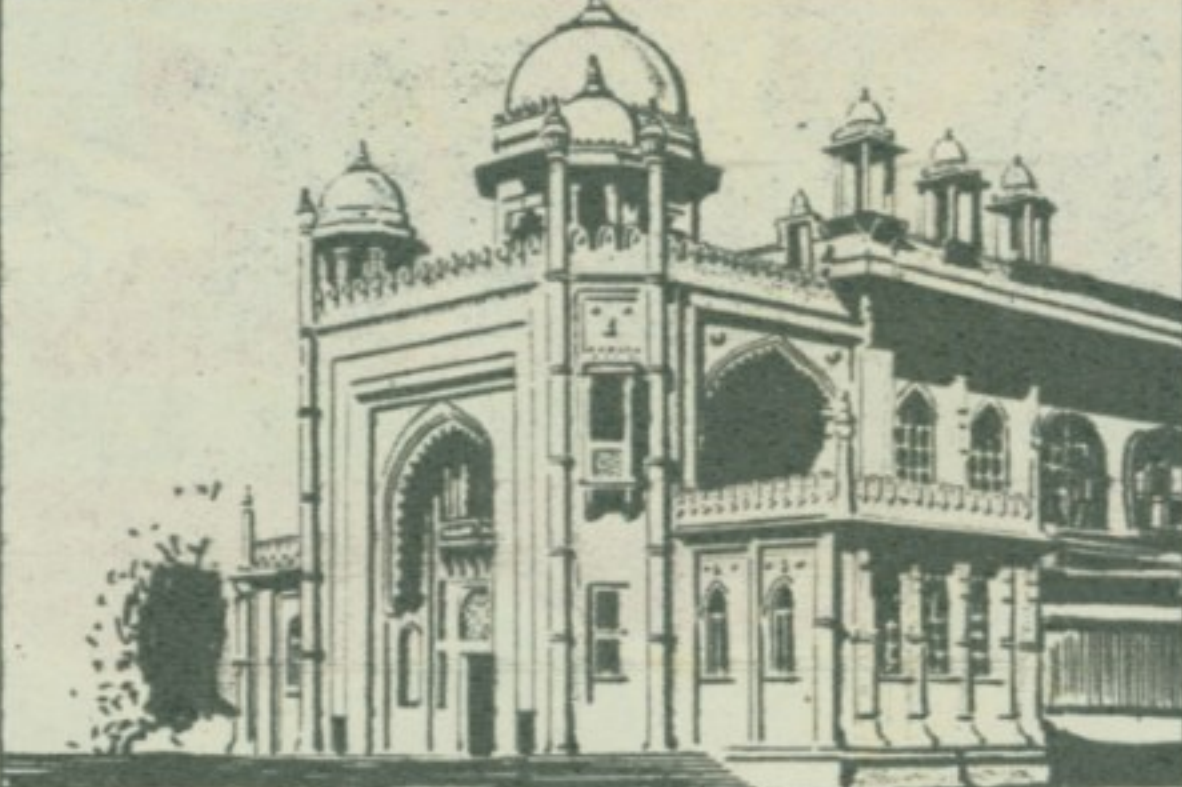
Рипкор

Веровати или не!

ЕДВАРД ПЕЈСОН ВЕСТОН

ПРЕВАЛИО ЈЕ ЗА 10 ДАНА
ПЕШИЦЕ ОД БОСТОНА
ДО ВАШИНГТОНА
ОКО 770
КИЛОМЕТАРА —
ДА БИ НА
ОПКЛАДИ
ДОБИО
КЕСУ КИКИРИКИЈА.

ХРАМ МИША

У ГАЛАПРОДАТУРУ,
У ИНДИЈИ, ПОДИГЛИ
СУ СТАНОВНИЦИ ОВОГ НАСЕЉА
У ЗНАК КАЖАЊА ШТО СУ
УБИЛИ МИША,
ЉУБИМЦА ЈЕДНОГ
ИСПОСНИКА.

ПРЕДСЕДНИК ЗАБУШАНТ

ГРОУВЕР
КЛИВЛЕНД
(1837-1908)

22. ПРЕДСЕДНИК
СЈЕДИЊЕНИХ
АМЕРИЧКИХ
ДРЖАВА,
ИЗБЕГАО ЈЕ ВОЈНУ
ОБАВЕЗУ ЗА ВРЕМЕ
ГРАЂАНСКОГ РАТА
ПЛАТИВШИ ЈЕДНОМ
МЛАДИЊУ ДА
РАТУЈЕ
УМЕСТО
ЊЕГА.

ЕСКОРИЈАЛ

БИВША КРАЉЕВСКА — ЛЕТЊА
РЕЗИДЕНЦИЈА С МАНАСТИРОМ
У БЛИЗИНИ МАДРИДА ИМА ОКО
200 КИЛОМЕТАРА ХОДНИКА И
12.00 ПРОЗОРА И ВРАТА.

ДВОЦИЛИНДРИЧНИ АУТОМОБИЛ Дурџеј.

КОНСТРУИСАН 1896. У
СПРИНГФИЛДУ, БИО ЈЕ ПРВИ
СЕРИЈСКИ ПРОИЗВОЂЕН
АУТОМОБИЛ У АМЕРИЦИ —
ИЗРАЂЕНО ЈЕ 13 ОВАКВИХ
ВОЗИЛА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

• однедавно се у Швајцарској и Енглеској могу видети плакати на којима пише: „Ако сакупите тону хартије спречићете да се уништи двадесет стабала дрвета“.

• пацови и мишеви размножавају се таквом брзином да би, ако их ништа не би спречило, ускоро освојили целу Земљу. Међутим, један од главних са-

везника човечанства у борби против ових глодара је ласица. Сваке године ласице уништавају милионе и милионе ових животиња.

• Патрик Мари (1703—1778), син енглеског грофа од Елибанка, био је капетан британске армије када је имао свега три године. Малишан је од тога времена примао и плату.

• афричко племе Банго Банго гради колибе с толико ниским вратима да се кроз њих улази четвороношке или пузећи.

• у смучарском музеју у Холменколону, у Норвешкој, поред осталог налази се и опрема познатих поларних истраживача Амундсена и Нансена, затим радионица за израду смучки, као и колекција илустрација која приказује развој овог спорта кроз векове.

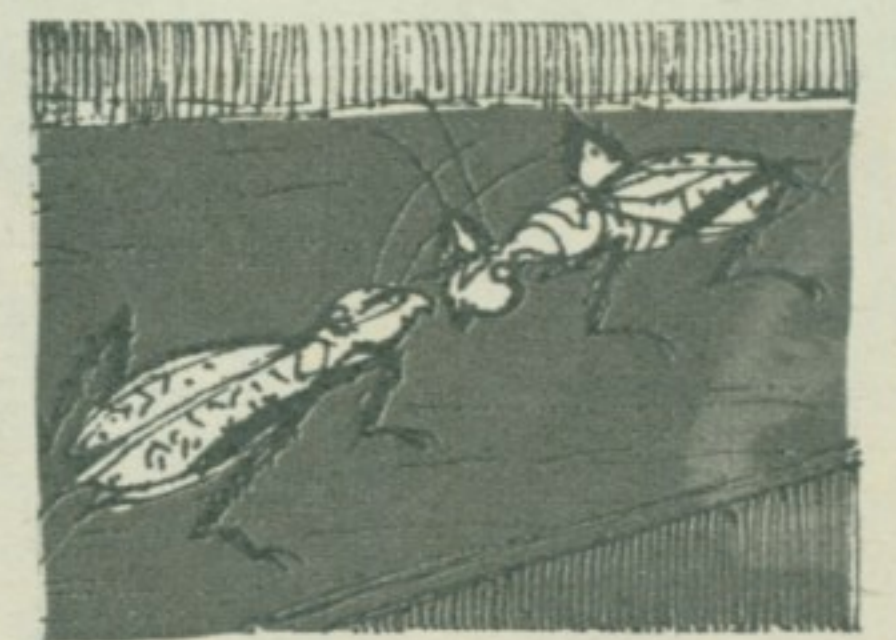
• у близини Нидердејла, у Енглеској, уздижу се лажни остаци римских зидина звани „Лудости из Јорка“. Зидине су подигнуте у 18. веку да би се за послили зидари.

• једна врста орхидеје (Oncidium cuculatum) расте чак на висини од 3.500 метара и на температури испод нуле.

• за време једног ручка који је приредио холандски владар Вилем Орански (1533—1584) званице су после ручка појеле тањире и чаше. Посуђе из којег су гости били послужени било је од — шећера.

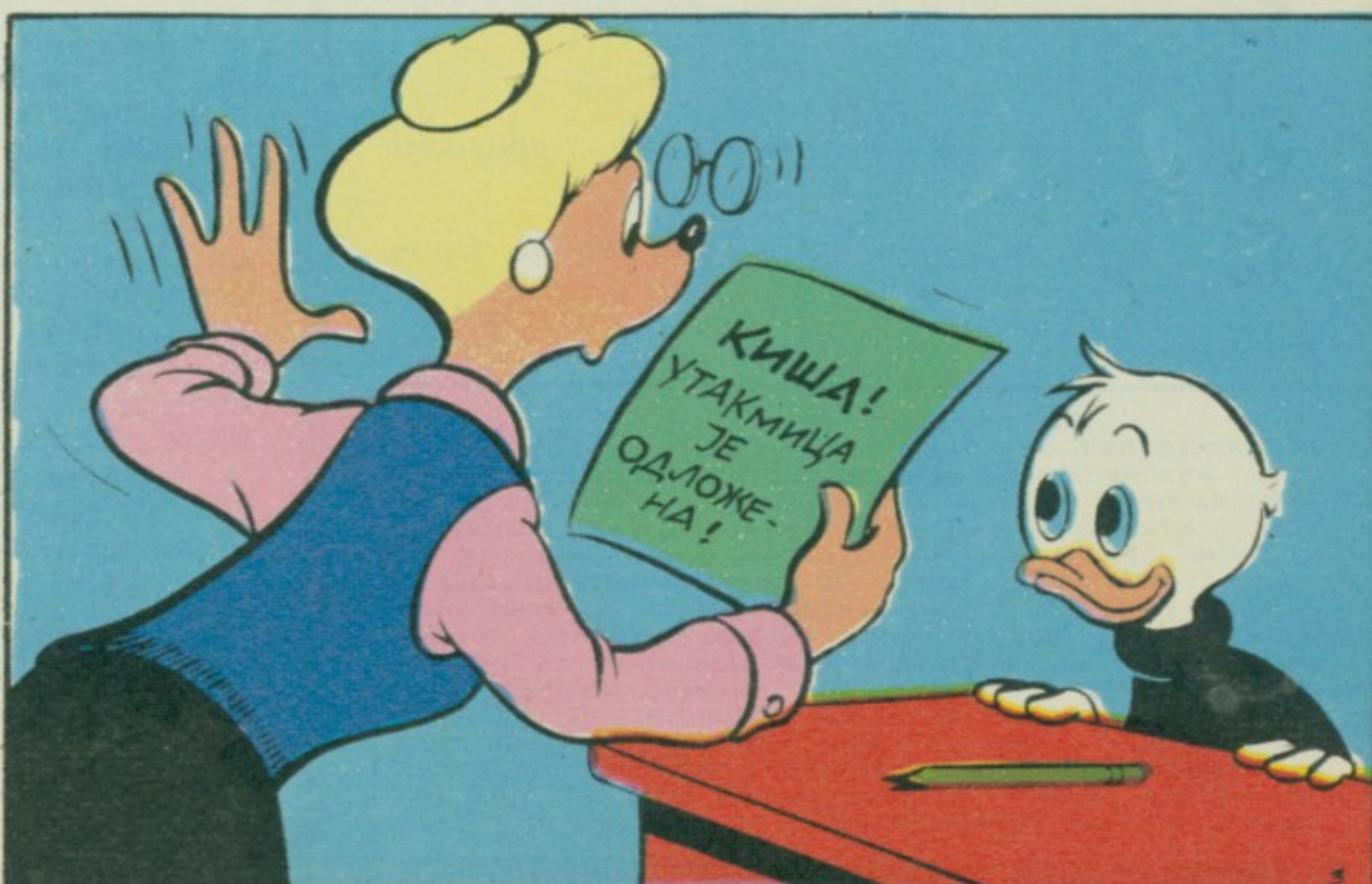
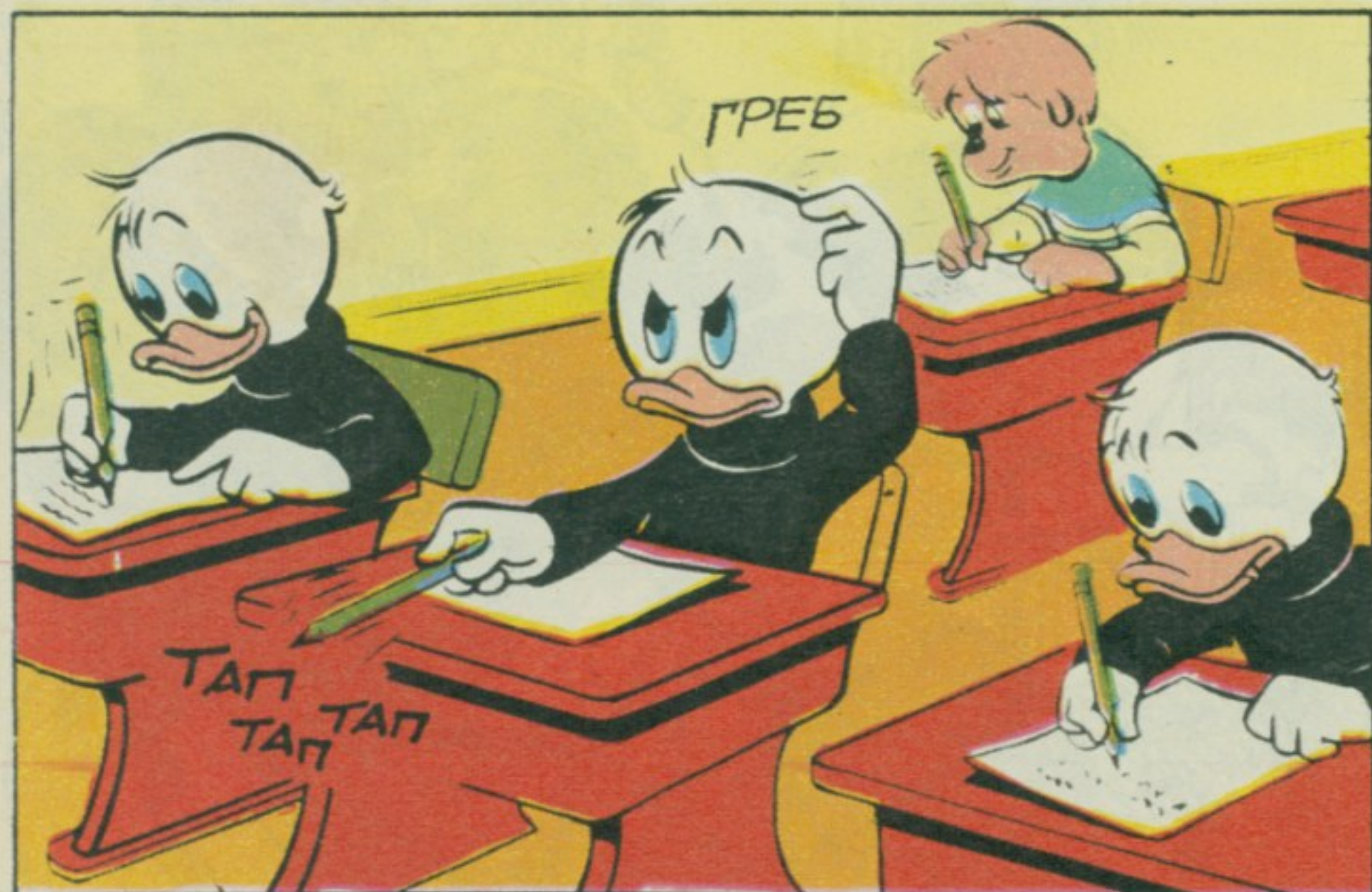
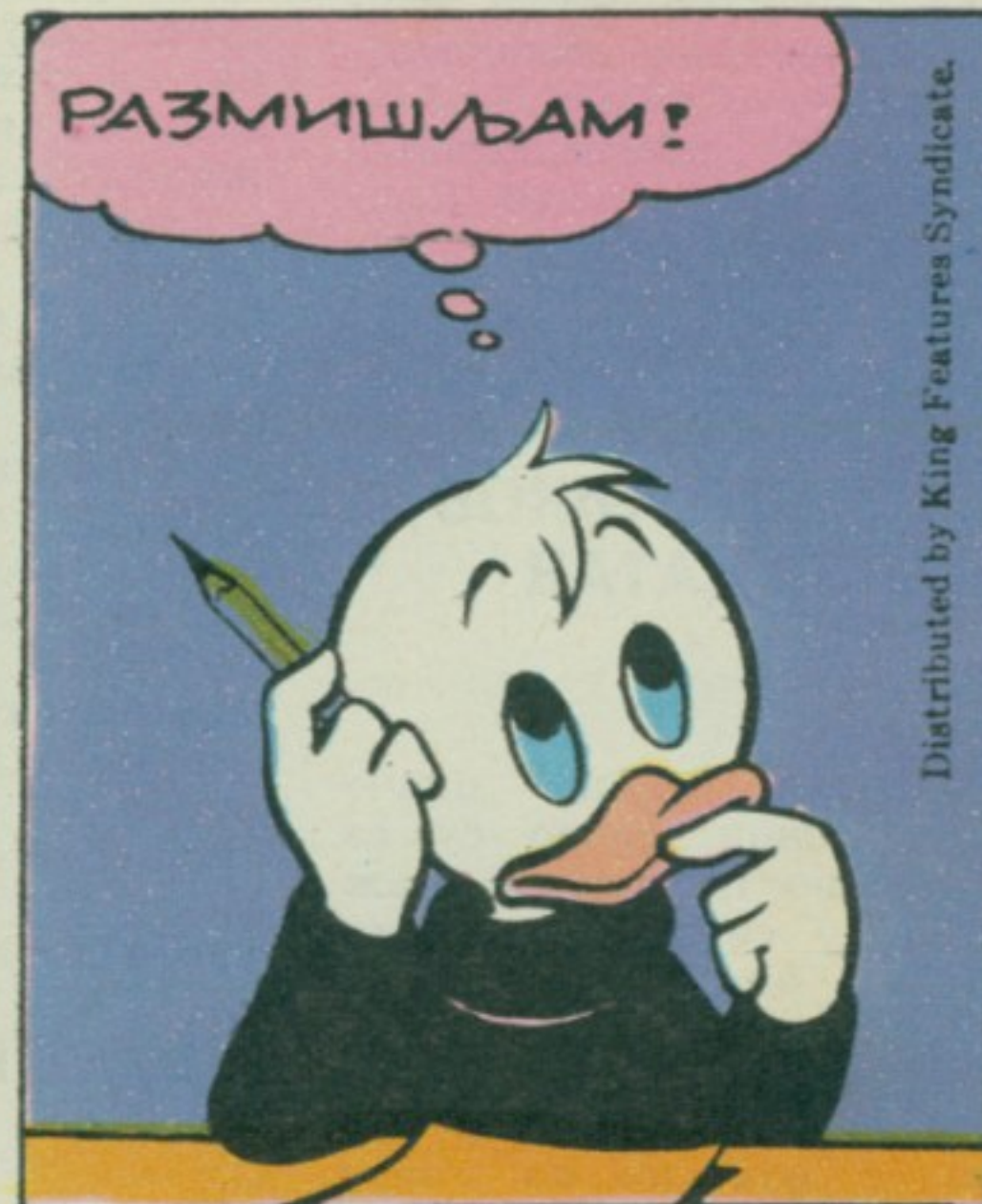
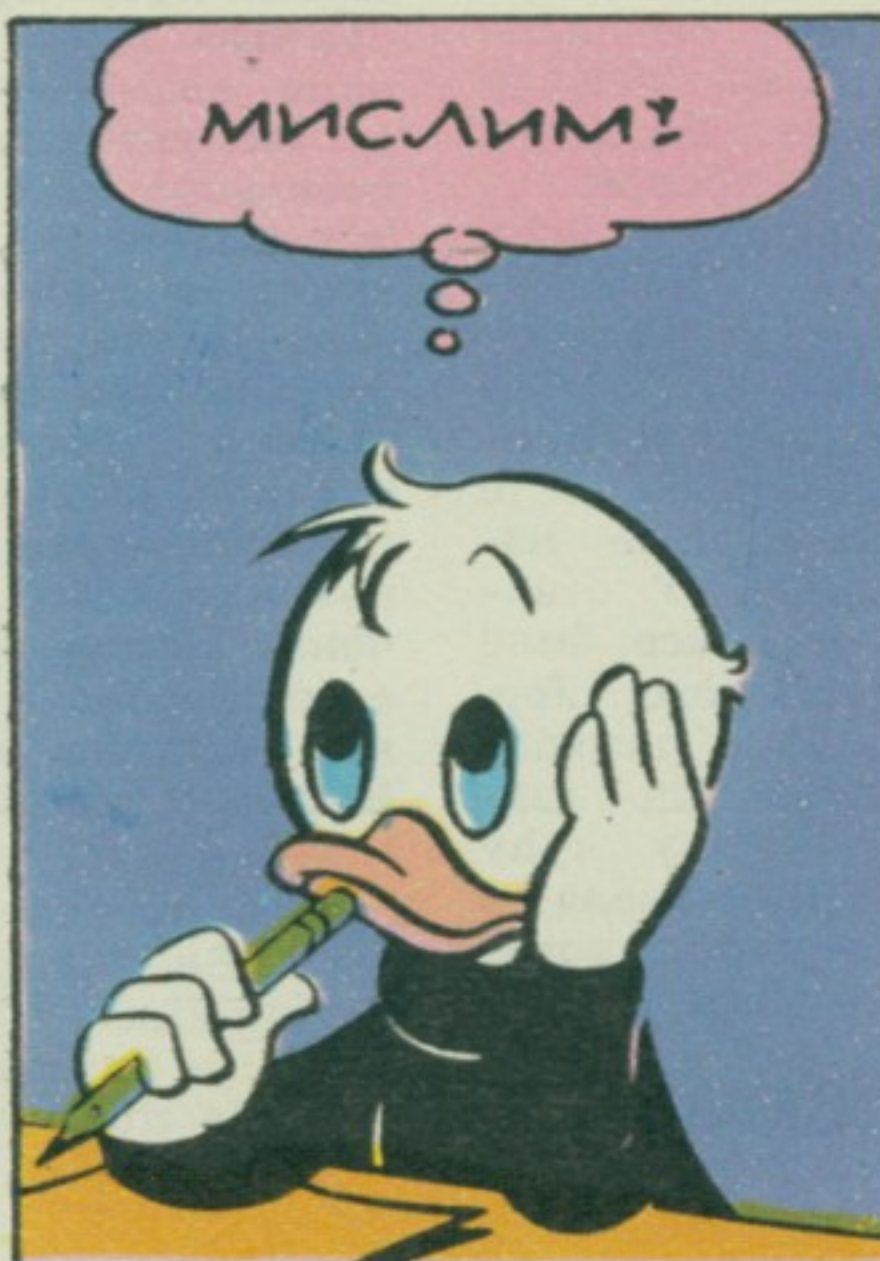
• некад су у Кини биле омиљене борбе скакаваца. „Борци“ су били подељени у три категорије: тешку, средњу и лаку. На крају борбе победник је морао да „отцврчи“ победничку песму иначе би био дисквалификован.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

Састанак је био зака-
зан за осам часова у-
јутро поред старог пло-
та на такозваном Стрмом
путу, забијој улици на пери-
ферији Љубљане. Када је
часовник на оближњој цр-
кви откуцао осам, на уго-
вореном месту већ су се
налазиле две жене. Не-
пун минут после жена
пристигао је разносач мле-
ка на трициклу. Канта
пребачена преко десне ру-
чице управљача ударила
је о блатобран предњег
точка као празна конзер-
ва по калдрми.

Најважнији члан групе
закаснио је неколико ми-
нута. Чим се појавио, же-
нама и „млекацији“ је ла-
кнуло. Придошлица је био
стасит човек, корачао од-
сечно, али је највише па-
дао у очи његов оштар
поглед. Важио је за изу-
зетно способног обавештај-
ца ВОС-а (Службе безбед-
ности и обавештавања)
Освободилне фронте Сло-
веније. Илегално име би-
ло му је Јанко. На сас-
танак је дошао у пратњи
једног мушкарца.

СВЕШТЕНИКОВ ЗАДАТАК

Чланови групе, иначе
сви восовци, добро су се
међусобно познавали. Паж-
љиво су се осврнули око
себе. У близини није би-
ло никога; тим крајем је
ретко ко и пролазио овако
рано. Разносач млека хи-
тро је извукао из канте
три пиштоља. Један је дао
Јанку, а два његовом пра-
тиоцу. Док су их они став-
љали за појас, жене су
прискочиле и са Јанковим
леђа смакле светли огртач.
Брзо су га стрпале у мле-
кацијину празну канту, а
затим се бациле на „доте-
ривање“ старог илегалца.
Једна му је ставила нао-
чари, друга бели оковрат-
ник, потом су му пажљиво
поправиле црни прслук
и мантил исте боје и нај-
зад тутнуле у руку ручну
ташну. Уместо обавештај-
ца Јанка, то је сада био
свештеник смерног изгле-
да, управо онакав какву

ОДМАЗДА БЕЗ МИЛОСТИ

је улогу ускоро требало да
одигра. Жене су се погле-
дале и задовољно климну-
ле главом.

Јанко и његов пратилац
стегнуше им руке у знак
поздрава и полако пођоше
према Улици Ђирила и
Методија и вили бившег
бана Дравске бановине и
садашњег вође Беле гар-
де у Словенији, Марка
Натлачена.

Био је 13. октобар 1942.
године. Кроз магловито ју-
тро пробијало се зубато
сунце. Љубљана, окупира-
на од Италијана, већ је
била на ногама. Људи су
журили својим послом.

Јанко је корачао полако,
забачене главе. Размиш-
љао је о задатку. Када су
му га другови из ВОС-а
понудили, без речи је при-
стао да га обави, иако је
знао да можда неће из-
вући живу главу. У ства-
ри, наде да се спасе биле
су један према сто. Јер,
задатак кога се прихватио
није био нимало лак:
морао је да уђе у кућу
бившег бана Натлачена и
да га ту, у његовом дому,
усред дана — убије!

ПОД ПРИСМОТРОМ

Неупућени би помислили
да то и није тешко. Ме-
ђутим, они који су знали
како је Натлачен чуван,
а восовцима је то и те
како добро било познато,
сматрали су немогућим ула-
зак у његову кућу. Наи-
ме, бивши бан је ретко кад
напуштао свој дом, згра-
ду сличну тврђави. А кад
би то и чинио, увек га
је окруживао читав чо-
пор „горила“, људи задуже-
них за његову безбед-
ност. Трешало је, значи,
ући у његову вилу и ту
га ликвидирати. Али ка-
ко?

Ашениш на вођу Беле гарде и бившег бана Марка
Натлачена једна је од највећих акција ВОС-а у
шоку раиша. Све је било љажљиво исланирано.

Вођа Беле гарде стано-
вао је преко пута итали-
јанске стражарнице, а вра-
та отварао само провере-
ним пријатељима и уз ве-
лику опрезност. То је био
читав ритуал. На звук
звона кроз прозорчић на
вратима прво би се поја-
вила глава служавке ко-
ја би упитала непознатог
посетиоца кога и шта тра-
жи, затим би се она по-
вукла а њено место зау-
зела Натлаченова жена, и
најзад, кад се посетилац
нађе у предворју куће,
седило је сјасет питања
ради провере, да би га на-
покон одвели пред Натла-
чена. Поред свега тога, у
стану је био и телесни чу-
вар, људина широких ле-
ђа као у двојице.

Јанкове мисли се врати-
ше самом Натлачену. Ње-
гова Бела гарда, слична
четницима у Србији, окуп-
љала је најгори шљам ко-
ји није презао ни од как-

дине на пољани иза бив-
ше Ришарне у Линхарто-
вој улици састали су се
један члан руководства
ВОС-а за Љубљану и оба-
вештајца те организације
Јанко. Измењали су само
неколико реченица. Оба-
вештајцу није требало мно-
го објашњавати. Без окле-
вања је прихватио зада-
так да он буде тај који
ће извршити атентат на
Натлачена. Одмах је одго-
ворено да се акција изведе
13. октобра, односно
кроз пет дана.

МОРА БИТИ НАДМУДРЕН

Руководство ВОС-а иск-
ључило је било какво упа-
дање у Натлачену вилу,
поготову безобзирно јер је
тако нешто било унапред
осуђено на пропаст, а упо-

— Натлачен му није ни-
шта одговорио. Логично
је очекивати да Томажић
буде нестрпљив и пошаље
свог човека бившем бану
поново тражећи помоћ! —
досетио се неко у руко-
водству љубљанског ВОС-а

— Е, па, нека Томажи-
ћев изасланик буде наш
обавештајца! Потребно је
само докопати се Томажи-
ћевог рукописа и фалси-
фиковати га у писму ко-
је ће Јанко однети Натла-
чену!

Тако је Јанко прерушен
у свештеника, са ручном
ташном у којој је било
Томажићево писмо за На-
тлачена, написано од стра-
не восоваца, зазвонио 13.
октобра око девет часова
пре подне на вратима ба-
нове виле. Није се пла-
шио, ни мишић му није
задрхтао. Срећно је про-
шао кроз процедуру обез-
беђења и нашао се у хо-
лу зграде. Сам се себи

вих злочина. Бивши бан
је био велики препреде-
њак. Иако се јавности пред-
стављао као човек који
живи повучено и не меша
се у политику, обавештај-
ци ВОС-а су даноноћно
мотрили на њега и лако
утврдили да је права зми-
ја. Не само да из њего-
вог дома није излазио
Штаб Беле гарде, већ су
му у госте, и то веома че-
сто, долазили највиши ита-
лијански и немачки функ-
ционари.

Бела гарда је косила
као мора, а недужни Сло-
венци падали као снопље.
Људи из руководства ВОС-
а су одлучили: Марко На-
тлачен мора да умре!

Осмог октобра 1942. го-

зорило би Натлачена да
још више појача обезбе-
ђење. Зато је одлучено да
се акција испланира до нај-
мањег детаља и предвиди
свака појединост.

Читава мрежа обавешта-
јаца проучавала је Натла-
ченов начин живота, на-
вика, понашање, будно мо-
трила и ноћу и дању на
његову кућу и све при-
купљене податке достав-
љала неколицини људи из
руководства љубљанског
ВОС-а. На основу свега
направљен је план атен-
тата. Уочено је да се во-
ђа Беле гарде из Треб-
њега, Томажић, баш тих
дана обраћао Натлачену за
помоћ у борби против пар-
тизана.

чудио одакле му толико
глумачког талента док је
разговарао са женом бив-
шег бана и бацао дрвље
и камење на партизанае.

ПОБЕТИ, АЛИ КАКО?

Натлаченова жена је ли-
ковала због партизанских
пораза о којима је гово-
рио свештеник. Хтела је
још нешто да га упита,
али се у том тренутку на
степеницама појавио Мар-
ко Натлачен. Позвао је
свештеника у своју радну
собу, сео за сто и почео
да чита писмо које му је
овај донео. У једном тре-

МИНИ-КВИЗ

1. Ко су били декабристи?
2. Знате ли ко је пронашао динамит?
3. Пантограф је:
4. Како се звао најдужи рат у средњем веку?
5. Ко је била Милица Стојадиновић Српкиња?

ОДГОВОРИ:

1. Анатол Франс, 1844-1881. 2. Алфонс Бернар, 1832-1899. 3. Пантограф је: 4. Како се звао најдужи рат у средњем веку? 5. Ко је била Милица Стојадиновић Српкиња?

нутку подигао је главу и зинуо од запрепашћења. Свештеник је у руци држао пиштољ. Натлачен је хтео да викне, дозове помоћ, подигао је руку у знак одбране... Све је било узалуд: меци су запраштали. Погађали су прецизно.

Бивши бан је клонуо на сто. У неколико скокова Јанко је био у предворју. Видео је Натлачену жењу: стајала је на прозору и дозивала италијанске стражаре. Сјурио се низ

подрумске степенице тражећи споредни излаз јер кључ од главних врата никада није остајао у брави па кроз њих није могао. Споредног излаза није било. Потрчао је назад, али се у холу испред њега испречио Натлачен син. У исто време на њега су се бациле служавке и НатлачENOVA жена. Вриштале су, кидисале, давиле га, цепале му одећу, прискочио је и син. Свештеникове наочаре и тапшана пали су на под. Ипак,

некако је успео да се отресе жена и дршком пиштоља удари по глави Натлаченовог сина. Све се одвијало муњевито. Врата су била закључана, а сваког часа могао је да излети из неке собе телесни чувар који се мувао по згради.

Дотрчао је до отвореног прозора и без размишљања скочио у врт. Срећно се дочекао на ноге, прескочио ограду иза зграде и полетео према Цркви Светог Јожефа где га је че-

као „млекација“ са трициклом.

Италијански стражар преко пута Натлаченове виле није могао ни да се помери кад је чуо пуцањ, јер је Јанков пратилац искочио из оближње капије и подметнуо му пиштољ под врат. У бекство се дао тек кад се Јанко изгубио у суседним улицама.

Пошто је променио одећу, Јанко је отишао на своје радно место чиновника, извинио се шефу што је закаснио на посао и

прионуо да реши нека заостала акта.

Атентатор Јанко и већина оних који су припремили ову акцију живи су и данас. Због деликатности рада обавештајне службе, изашли смо у сусрет препоруци појединих чланова садашњег Одобра ВОС-а да не помињемо прва имена, па је име атентатора измишљено, док су имена осталих, посредних и непосредних ученика у атентату, изостављена.

М. Тодоровић

Али „снежни“ човек живи само на обронцима Хималаја, у неприступачним деловима северне Индије, Непала и Тибета — питање је које се већ годинама поставља у јавности. Иако до данас није поуздано утврђено да Јети, како се популарно назива ово биће које наводно подсећа на човека, заиста постоји, изгледа да је добио и „колегу“ на другом континенту.

На обронцима Стеновитих планина, у канадској савезној држави Британска Колумбија, „очевици“ тврде да су видели људе високе преко 2 метра, потпуно обрасле длаком чији су трагови у снегу дугачки — 50 сантиметара.

— Једне недеље, у зиму 1972. године, пошао сам у планину да бих на секао дрва — прича шездесетогодишњи Хестон Чер који живи у усамљеној малој кући у подножју врха Блек Дајмонд. — Мимо обичаја, скренуо сам са стазе и зашао дубље у шуму. И управо када сам оборио једно стабло и сео да се одморим, зачуо сам необичан звук иза својих леђа.

Напали су ме!

Када се окренуо, Чер се пренеразио од призора који је угледао: два човеколика бића, чија су тела била обрасла длаком дугачком око 5 сантиметара, стајала су недалеко од њега и нетремице га посматрала. Имала су висока чела, широке ноздрве и избачене предње зубе, а руке су им допирале готово до колена.

После неколико минута чудна бића су се окренула и мумлајући нестала иза једне снежне дине, остављајући за собом дубоке трагове на којима се јасно разазнавало — по пет прстију.

У причу овог човека није није хтео да поверује.

— Па, он већ годинама сам живи у тој пустињи — говорили су становници Калгерија који су први сазнали за овај догађај — и није чудо што себи измишља друштво, макар и „снежне“ људе.

Недавно је, међутим, у једном запису из прошлог

СНЕЖНИ ЧОВЕК — ЗАБЛУДА ИЛИ ИСТИНА

НОГАТИ ТРАЖЕ ДРУШТВО

века пронађен забележен и следећи догађај.

Када је 1884. године отворена пруга између Ванкувера и Ревелстока и њом кренуо свечани воз препун званица из читаве Британске Колумбије, после 150 километара композиција се нагло зауставила: на једној окуци машиновођа је приметио човеколику прилику како седи на шинама. Ускоро се длакаво биће усправило на задње ноге и кренуло колосеком према возу, а затим се бацило у страну и нестало у густој шуми.

Иако су званице из воза покушале да ухвате чудног „човека“, пронађени су само огромни трагови у мекој земљи и остаци крзна с његовог тела који су остали закачени на трњу и гранама.

Од тога дана почеле су да се испредају невероватне приче о Биг Футу или „Ногатом“ који се, као по правилу, појављивао у овој области северноамеричког континента сваких двадесетак година.

У јулу 1924. године неки Џорџ Савлен обавестио је полицију у Ревелстоку да је у шуми испод врха Сер Санфорд група човеколиких бића опколила његову кућу. У сумрак једне вечери они су се прикрали брвнари у

У дивљини Британске Колумбије машиновођа је зауставио композицију јер је на прузи угледао биће које је подсећало на човека.

којој је становао и вриштећи и урлајући почели да бацају каменице на врата и прозоре. Када је пет часова касније полиција стигла до места које је овај човек описао, заиста је пронашла полупане прозоре, разваљена врата и утабану земљу око куће.

Уверио се у приче

Седамнаест година касније, у лето 1941, док се са троје деце забављала у башти своје куће недалеко од града Елка, испод планинског венца Руби, домаћица Мери Лемен приметила је како се приближава двонога животиња слична човеку. Одмах је са децом утрчала у кућу и замандалила врата, а чудно биће крупних очију, снажног врата и широког грудног кошца, дуго је тумарало по башти а онда, изненада, отрчало у шуму.

Виљем Ро је сумњао у

те приче, све док се петнаестак година касније није у њих и лично уверио.

— На удаљености од стотинак метара угледао сам прилику високу око 2 метра, а тешку најмање 150 килограма, како усправљена на задње ноге бере воће с једног дрвета — прича овај човек, страсан ловац који је тог августовског јутра кренуо у шуму око Тулерија да окуша ловачку срећу.

— Нанишанио сам, али се биће изненада окренуло и погледало ме... по његовим очима наслутио сам да је човек. Не, нисам могао да га убијем.

Ипак, изгледа да је најверовљивији доказ о постојању „снежног“ човека у овом делу Канаде онај који је 1967. године у Антрополошким институту у граду Терису донео фото-аматер Ричард Нек. У шумама око Черчил Пика успео је да сними једног „Ногатог“! На фотографијама у боји јасно се види како бежи у шуму и млатара дугачким рукама.

— Могуће је да човеколика бића заиста постоје — каже руководилац одељења за антрополошка истраживања у Ванкуверу др Џон Нилер. — Снимци не могу бити никакав доказ јер је лако направити фото-монтажу. Пре три века ни најпознатији научници нису веровали да заиста постоје циновске корњаче или сисари који се легу из јаја, све док их чињеницама — ухваћеним животињама — нису у то убедили.

Изум шаљивџија

Неки научници верују да су „Ногати“ заправо горице које су некада полегле из циркуса или золошких вртова, па су се размножили у дивљини Стеновитих планина, или су — „изум“ шаљивџија и довитљивих фото-репортера. Други су, пак, убеђени да још неиспитана подручја Британске Колумбије, где на површини од око 400.000 квадратних километара постоји само један ауто-пут, стварно живе ова чудна бића која се налазе на најнижем степену еволуције.

Б. Ј.

ГЛА

ПОЛО • ХОКЕЈ НА КОЊИМА

„Свет је моја лопта, а ја сам палица за поло“ — рекао је још веома млад Александар Македонски, желећи да сликовито и надмено истакне своју моћ. А поло је у његово време, у 4. веку пре нове ере, био омиљена игра међу војним старешинама коњице и — нимало нова! Постојао је већ вековима.

ГЛАВА УМЕСТО ЛОПТЕ

Први „извештач“ са једне поло утакмице био је персијски песник Фирдуси из 10. века који је у епској поеми „Шах-наме“ описао суочет између „репрезентација“ Персије и Тибета. Персија је уједино колевка ове спортске игре и њена стара књижевност препуна је описа пола. А Тибетанци су је први прихватили и дали јој данашње име: на њиховом језику реч „пулу“ значи лопта.

Како су векови пролазили поло је све више освајао свет. Из Тибета је прешао у Индију, па у Кину, Кореју и Јапан, затим на запад све до Цариграда, а онда у северну Африку.

Џингис-канови ратници, до данас непревазиђени јахачи, најрадије су се забављали играјући поло. Али, ни спорт код њих није био лишен окрутности: уместо лопте, играли су одсеч-

ним главама побеђених противника!

Поред мошеја, калифских палата, памука, пиринча и шећерне трске, Арапи су Шпанији за седам векова своје владавине оставили и поло. Са Пиринејског полуострва проширио се у средњем веку овај спорт на југ Француске, у Провансу. Из Индије, где популарност пола није јењавала кроз векове, пре нели су га енглески официри — колонизатори — на Острво. Први меч одигран је у Енглеској 1871. године, а ускоро је игра на коњима постала тако популарна да тамо оснивају први савез, будући Међународни поло савез.

Енглези су, заузврат, у индијски поло унели једну типично британску тековину: клубове. И разнели ову динамичну игру по, до тада „незараженим“ деловима света, Италији и Северној и Јужној Америци, где се данас игра најбољи поло.

ЗАБРАНИТЕ ГА!

Аргентинци се много диче титулом светског првака и златном олимпијском медаљом из 1936. године, када је овај спорт последњи пут био на програму Игара. Код њих је, поред фудбала, ово најпопуларнији спорт. Само у Буенос Аиресу има пет поло клу-

бова, на утакмице дође и по шездесет до седамдесет хиљада људи! На августовској врелини играју се финални сусрети који одлучују о прваку државе. Странице спортске штампе препуне су написа о полу и фотографија играча.

Ипак, за најбољег играча

свих времена сматра се Американац Томи Хичкок (1921—1941).

Раме уз раме са Аргентинцима стоје Британци и Индијци. Али, у последње време, има доста људи — нарочито на Острву — који свој глас дижу против ове игре. То су припадни-

ци друштва за заштиту животиња. „Поло је недопустиво мучење коња“ — кажу они.

А да коњи подносе нечувене напоре, тачно је! Само увежбавање траје две до шест година, јер животиња мора да научи како да слуша све команде ја-

ЛОПОМ НА ГОЛ

ПРАВИЛА ИГРЕ

Тек 1921. године Међународни поло савез донео је правила за ову игру. Њима су предвиђене димензије терена, прописана опрема јахача и коња, начин суђења и казне, као и трајање утакмице.

Поло се игра на равном, травнатом терену дугачком 275, а широком 160—180 метара. Игралиште је подељено на два дела, а на средини ужих крајњих линија налази се гол, у ствари два стуба између којих је растојање од 7,5 метара. Екипе се састоје од по четири играча на коњима. Због тога што се игра у галопу, коњи се веома брзо заморе, па су неопходни чести одмори. Зато се утакмица састоји из делова који се зову ШУКЕРИ и који трају 7,5 или 8 минута. Има укупно 6 до 8 шукера између којих је одмор од 3 минута. Постоји и једно полувреме које траје 15 минута. За време одмора играчи измеђају свеже коње. Ако се утакмица заврши нерешеним резултатом, играју се додатни шукери, све док не падне одлучујући гол.

Јахачи за поло одевени су у дрес са бојама и ознакама клуба на којем се налази и њихов тимски број. Носе беле, јахачке чакшире и чизме, а на глави тропски шешир са заштитним улошком од плуте или алуминијума. На рукама су обавезне рукавице, а на колезима штитници. У левој руци имају право на краћи корбач, а у десном држе палицу која се кожном омчом закачи за зглоб.

Палице се праве од бамбуса, а дужина и тежина зависе од телесне грађе играча. Дужина мора бити толика да јахач из правилног седећег става може њоме додирнути тло, а обично износи 122 — 147 цм. На доњем крају палице налази се глава у облику дебље цигаре, дугачка 20—23 цм.

Лопта за поло обично се израђује од врбовог корена и њен пречник износи 8—8,5 цм, а тежина не сме да прелази 130 грама.

Најбоља врста коња за поло добија се укрштањем пастува пунокрвне енглеске или арапске расе са добро грађеним, чврстим и омањим кобилама. Сматра се да су најпогоднији коњи стари 6 до 12 година. За време игре они морају имати бандажиране зглобове на све четири ноге, као и штитнике за главу и прса. Репови им морају бити увезани и увучени у кожне навлаке, како махањем не би ометали игру или изазивали повреде.

Утакмицу суди обично један судија на коњу, а некад два, за сваку страну терена по један. Поред њих ту је и главни судија, а одлуке се доносе споразумно.

Поло нема разрађену технику игре по шемама, али играчи имају своја стална места. Најважнији је онај са бројем 3, јер он је „диригент“ игре. Навалу представљају играчи са бројевима 1 и 2, а голман носи број 4.

На почетку утакмице судија убацује лопту у игру, а играчи оба тима галопом журну на њу, настојећи да је освоје за своју страну. Циљ игре је палицом утерати лопту у противнички гол.

У полу не постоји „офсајд“. Свако ометање противника судија кажњава слободним ударцем. Игра обично потраје по један сат.

По завршеној утакмици обе поло скипе се саставају на средини игралишта и поздрављају палицама.

хача, како да из највећег галопу у тренутку стане као укопана или да се окрене. Баш због овога неретко страдају коњски зглобови, а догађа се и да коњ сломи ногу. После тога, зна се, није више употребљив.

Неко је израчунао да један коњ, када се сабере

време које проведе на утакмицама, у целој својој „каријери“ не игра више од месец дана, толико је поло напоран! Зато се и буне љубитељи животиња. Ником, ипак, не пада на памет да услиши њихов позив и забрани ову игру. Да би могао да тренира,

коњ треба да има изузетне квалитете: брзину, кротку нарав и да је интелигентан, као и то да буде чврсте телесне грађе и не много висок. Иако правилима није ограничена висина коња, најбоље је да не прелази 155 цм.

Ако је изузетно тешко

припремити коња за поло, није ништа лакше постати добар поло играч. Само дуготрајним и напорним тренинзима јахач стиче технику која му омогућује извођење прецизних удараца лопте у галопу, или после наглог заустављања и окрета. Зато поло играч мора да има одличне рефлексе и — савршену послушност коња! Јер, најмања несигурност у седлу опасна је и за њега и за животињу, као и за остале играче.

Због скупе опреме и цене коња која, ако је животиња успешно прошла обуку, достиже астрономске висине, поло је и поред популарности коју ужива у неким земљама, доступан само малом броју људи. Међутим, он постаје све привлачнији: због брзине и динамичности које су главне одлике „хокеја на коњима“, како га неки називају, стиче стално нове љубитеље.

М. Крстуловић

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

Тешко повређени дечак осетио је чудно миљење по рукама, врату и лицу: цело тело прекрили су му мрави. Жедан и немоћан, зажмурио је и наставио да чека смрт.

Из потпуно слупаног белог „реноа“, који је сада више личио на безобличну гомилу лима и железа него на аутомобил, прво су извукли онесвешћеног Ива Легранжа, а затим се вратили по његове ствари, и по Попаја. Јер, у несвести, крвав и израђављен, Ив је тихо понављао:

— Попај... Попај...

Спасиоци су одмах посумњали да је унесређени човек имао сапутника. Зато су честар који се налазио свуда око аутомобила па жљиво претраживали неколико часова све док се није спустила та-

Прва цензура писама

Александар Велики је пронашао једноставан, а истовремено и генијалан начин како да сазна за осећања и расположења својих војника док се боре против Персијанаца тако далеко од својих кућа.

Окупио је једног дана све своје више официре и рекао им:

— Ја, Александар, усамљен сам и жељан домовине, као што сте, вероватно, и ви. Можда ће проћи још много година пре него што опет видим своје драге код куће. Стога сам одлучио да пошаљем гласнике на најбржим коњима у Македонију, Тракију и Атину. Ко од вас жељи да упути писмо или неку поруку кући, може то да учини преко ових гласника.

Официри су одушевљено поздравили одлуку свог цара и два дана касније брзи гласници су одјездили са њиховим писмима и порукама.

Нису, међутим, далеко отишли. Вратили су се, као што им је било наређено и сва писма су предали Александру. Он је створио посебан тајни штаб за читање тих писама, па су потом неки од официра били кажњени, а један и погубљен због бунтовних мисли које је изнео својим најближим.

Овај Александров штаб сматра се првом цензуром писама, која је, ево, за више од 24 века надживела свога творца.

ГДЕ ЈЕ ПОПАЈ?

ма. Отишли су уверени да је возач ипак био сам у колима и да је необично име шапутао јер је био у несвести. Међутим, нико од њих није ни слутио да су се четири пута налазили само корак удаљени од повређеног дечака, немоћног да им да било какав знак. Тада су почеле Попајеве патње...

ЗВЕЗДЕ У ОЧИМА

У првим тренуцима покушао је да последњим, болним напором свести схвати шта се догодило.

Као кроз измаглицу, сетио се да више не ужива у цвиљећој шкрипци гума и јурњави друмом од Дакса ка Бордоу. Сад је, непокретно и без снаге у телу, лежао у блату, осећајући оштар бол у леђима од којег су му пред очима титрали црвени кругови. Ни рукама, ни ногама, ни главом није могао да учини ни најмањи покрет. Из уста, пуних згрушане крви која је гушила и сметала при дисању, није излазио никакав глас. Повици људи који су претраживали околину удаљили су се и замукли и свуда је завладала непријатна тишина. Покушавао је да не мисли о положају у којем се налазио. А био је сасвим сам и потпуно немоћан.

Изнемогао и готово полумртв, Попај је заспао, као и сваки човек

кога у тренуцима беспомоћности и стварног очаја обузима чудан мир и спокојство.

Али, његов живот је ипак био јачи од свега и није дозволио да се угаси лако и нечујно.

Кад се пробудио, над собом је видео дубоку, тиху ноћ и у очима су му трепериле звезде. Ускоро је приметио лелујав одсјај у ваздуху и, колутајући очима, запазио педесетак метара далеко — ватру. С напором, сузних очију, гледао је како се људи као сенке крећу око руменог пламена. Ускоро је чуо и њихова довикивања и песму. Тада се у њему пробудила нова, свежа и снажна нада да ће та ипак неко видети. Међутим, ту мисао одмах је најдачавала слутања да ће, због немогућности да им било шта довикне, умрети сам, у грмљу. Укочен и нем, слушао је и видео готово све што се догађало око њега. Непогрешиво је разликовао шум лета ноћне птице, трк зеца у близини, њихање грана од хладног поветарца. У свему је тражио бат људских корака, али њих није било, нити било чега што би бар личило на њих.

Пробудили су га оштри, блештави сунчеви зраци који су му се заболи у орошене очне капке. Како главу није могао покренути и тако избећи сунчеву јару на као маска мирном лицу, нашао се изложен полагањој убитачности, свестан истовремено да је сад заиста све готово. Остало му је још

само да умре, али то ће бити полако, споро и веома дуго.

Са најездом сунца осетио је и чудно миљење по телу, највише по прстима руке, врату и лицу. Осетио је ситно, болно штипкање, а затим жарчење на том месту. Кад се један од непознатих, малих поседаца његовог тела успео на врх носа, он је, напињући очи, угледао — мраве.

Учинио му се да му се цело тело стресло од језе, мозак је муњевито наредио кичми, ногама, рукама да се мора отићи, бар отпузати. Али, од свега су остали само жесток бол, чврсто стегнуте вилице, кошмар уплахирених мисли, мрави у очима, ушима, свуда.

ПАЦОВ НА ГРУДИМА

Предвече, кад је дан био на измаку а сунце клонуло, петнаестогодишњем Попају се чинило да му је од тела остала само исушена, сива мрља, разливена и прашњави, без имало сока и снаге.

Са првом ноћном влагом и гушћом тамом, које су га, колико-толико, освежавале и омогућавале да мисли, дечак је добио друштво. У почетку је у грмљу недалеко од себе чуо цијук и шиштање које му се све више приближавало. Убрзо је нешто тешко скочило на његове груди, мешкољило се, цијукало, гребући га шапама кроз танку кошуљу. Гледајући с напором дуж сопственог носа, Попај је према светлом небу угледао — великог пацова.

Осетио је његов непријатан мирис, очекујући сваког часа да га животиња почне грицкати. Повраћао је, од бола, гађења, жеђи. Али, пацов се умирио, склупчао на дечаковим грудима и заспао. Тако су дочекали јутро. Болно светло донело је још јачу жеђ и глад. Попај је био на ивици лудила. Бука аутомобила, који су јурили друмом само десетак метара од њега, тутњала је у његовој глави, претварајући све у кошмар без краја и одмора.

ПОБЕДИО ЈЕ

Забринуте родитељи Кристијана ле Жана, званог Попај, пријавили су полицији његов нестанак. Али, то је било готово немогуће повезати с аутомобилском несрећом, јер је у унесређеном возилу Кристијан путовао као аутостопер.

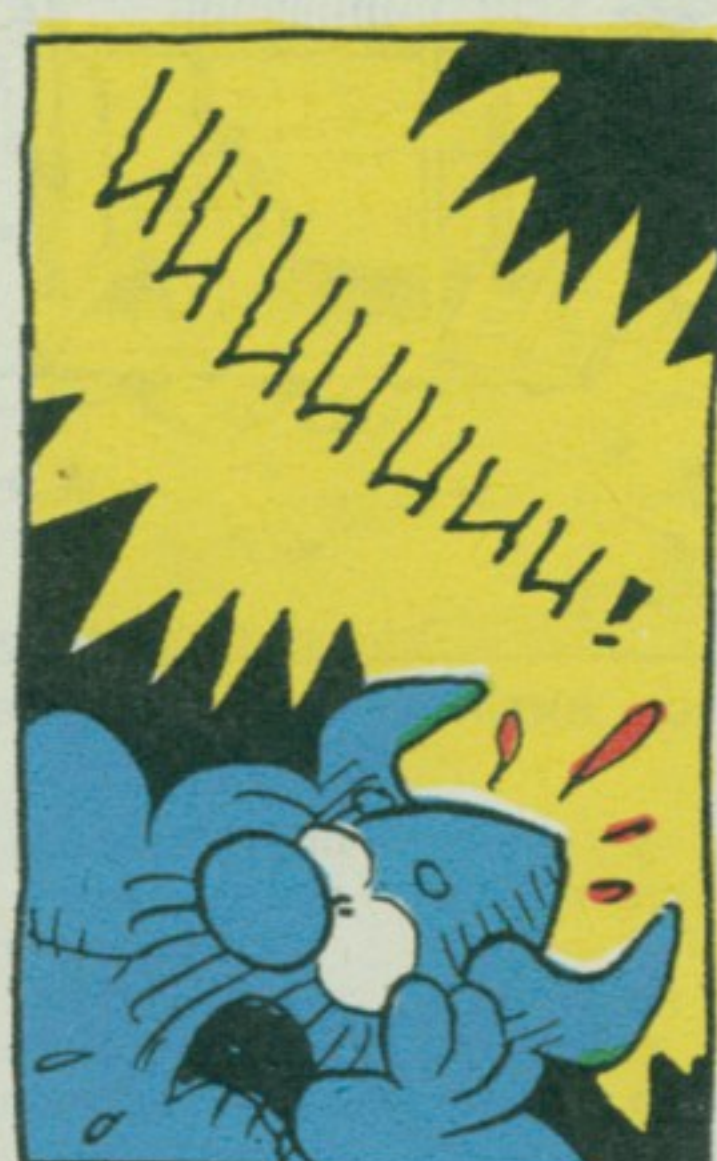
Осам дана после несреће, 6. августа 1966. године, Ив Легранж је дошао к свести. Одмах је питао како је Попај. Тада је било јасно да Ив из Дакса у Бордо није путовао сам. Цео одред полицајаца отишао је на место несреће и пуних 12 сати претраживао околину док није пронашао рањеног Кристијана. Лежао је свега петнаест метара од слупаног „реноа“ на једној падини, у јами која се од густог шибља уопште није видела.

Лекари су рекли да је Кристијан пронађен у последњем часу. Његово тело већ су били начели мрави и муве. Био је у дубокој несвести и повређене кичме. Тек после три недеље упорне борбе и неге, медицински стручњаци су били сигурни да је Попај победио смрт.

А. М.

ЗАШТО ЈЕ
НЕОБИЧНО
НОВОБРДО

ГРАД НА ГОМИЛИ ЗЛАТА

ИАКО СУ УНИШТИЛИ СВЕ ШТО ЈЕ СТАВАНО ДУГО И МУКОТРПНО, ТУРЦИ СУ БИЛИ ВЕОМА ЗАДОВОЉНИ: ОСВОЈИЛИ СУ ЈЕДНО ОД НАЈБОГАТИЈИХ НАСЕЉА У ЕВРОПИ!

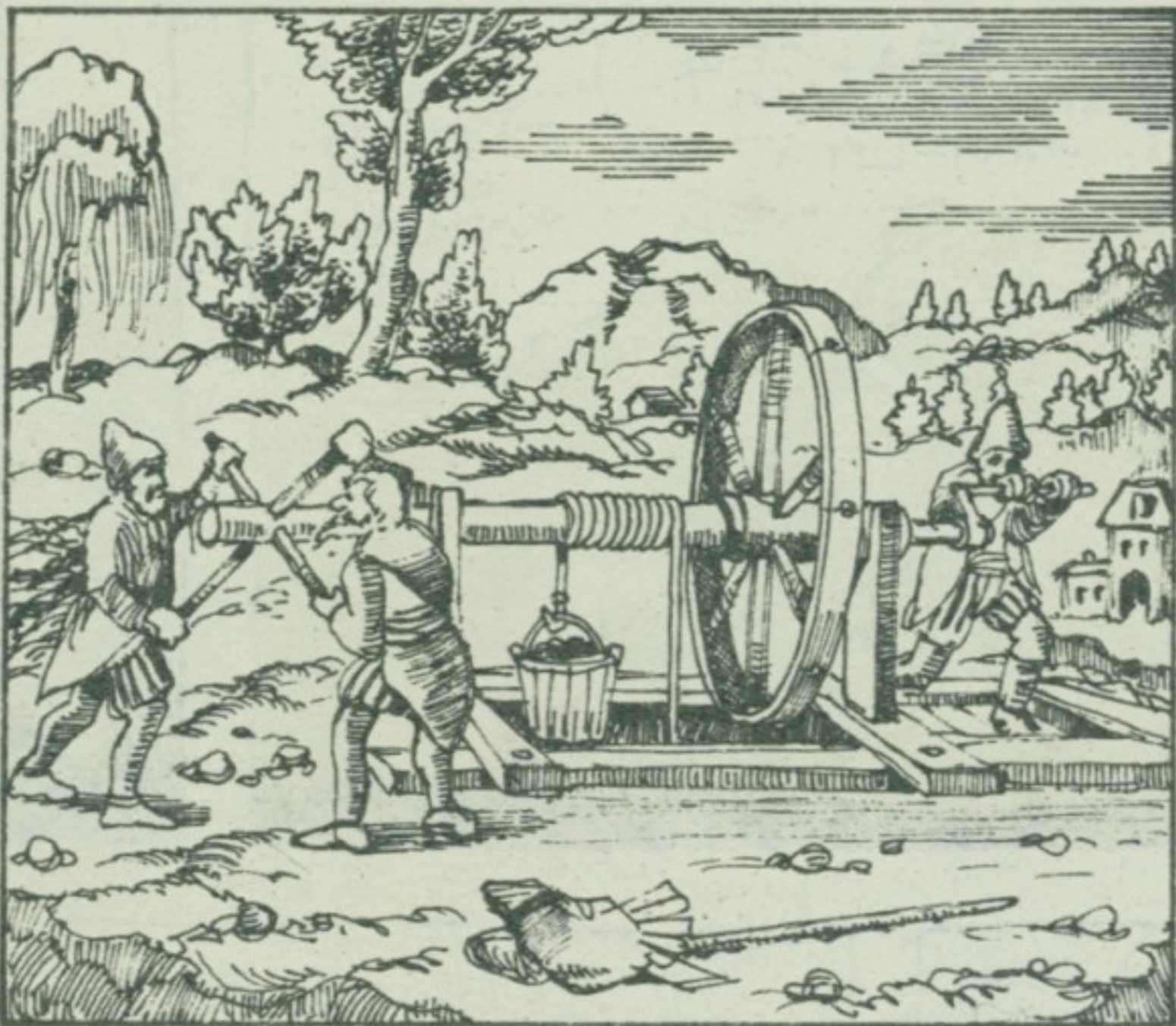
У пролеће 1455. године, четрдесет дана и ноћи испаливао је Мурат III ђулад из својих великих топова на зидине Новог Брда, „срца“ тадашње српске деспотовине. Град је преко четири деценије успешно одолевао жестокој турској најезди. Чврста тврђава и добра организација у њој били су моћнији од непријатељских напада. Али, љутитом Мурату III који је решио да по сваку цену заузме необични, богати град, Ново Брдо није одолело. Првог дана јуна пре 522 године, снажне и разјарене турске трупе најзад су провале у град. Тада је настао покољ. Сва српска властела која је затечена у граду одмах је побијена, преко три стотине младих, јаким људи претворено је у робље, око седам стотина жена и девојака подељено је вој-

штили готово све што је стварано дуго и мукотрпно, Турци су били веома задовољни: освојили су један од најбогатијих градова у Европи. Јер, Ново Брдо је лежало на гомили злата, сребра и олова.

Светлији од Париза

Многи путописци, хроничари и историчари записали су да је Ново Брдо у средњем веку било изразито рударски град, који је по свом рудном благу и производњи оставио далеко иза себе све сличне градове не само у Србији, већ и у Европи.

Крајем 14. века и почетком 15. века то је био град у коме је живело око 40 хиљада становника, са добром уличном расветом и уређеном канализа-

Витло или хорањ с точном ноји вуну три хорнара

ски рудари били су на гласу, па су их често тражили мађарски, шпански а касније и руски цареви. Истовремено се развијају и занати који су захтевали велико умеће, стрпљење и познавање метала: све чешће су ковачке, куњцијске и златарске радионице, у којима се правио накит за властелу. Данашњи историчари и научници тврде да је Ново Брдо „колевка српске нумизматике“, јер се у њему још пре пола миленијума ковао вредан и квалитетан новац од чистог злата и сребра.

И цар Лазар ковао је свој новац баш у овом граду. Биле су то новчанице од сребра, са натписом на српском и латинском

Пре неколико векова руда се у Новом Брду прерађивала на примитиван начин.

ницима као награда за храброст и крвопролиће, а младићи и дечаки одведени су да једног дана постану јањичари, најбољи сој турске војске. Ново Брдо је тако из сјаја, богатства и изобиља преко ноћи претворено у град беде, глади и смрти. Оно Саса који су радили у чувеним новобрдским рудницама и преживели освајање града одселило се у Италију и Мађарску. Разишли су се и мудри Дубровчани.

Опustoшен и уништен, град је замро: златоносна рудна окна су утихнула, богате ризнице опљачкане, рудари побијени или прогнани у Цариград.

Међутим, иако су уни-

цијом, коју у то време нису имали ни Лондон ни Париз. Богата налазишта Новог Брда, која су само један незнатан део велике и разнолике рудне „жице“ што се и данас пружа од Егејског мора па све до Авале, почела су да се користе последњих година владе краља Милутина, око 1320. године.

Убрзо се Ново Брдо прочуло по своме злату и сребру. Град је брзо растао и ширио се. „Ново Брдо је град сребрн, а уистину златан“, записао је чувени Константин Филозоф.

Упоредо са развојем рударства у Новом Брду је цветало и топионичарство. Вешти и вредни новобрд-

Онно са витлом и два хорнара

језику. Доцније, у истим ковницама, израђиван је и турски новац. Тек 1661. године престају из Новог Брда да излазе златници и сребрењаци што значи да су османлијски освајачи

овде ковали свој новац преко двеста година.

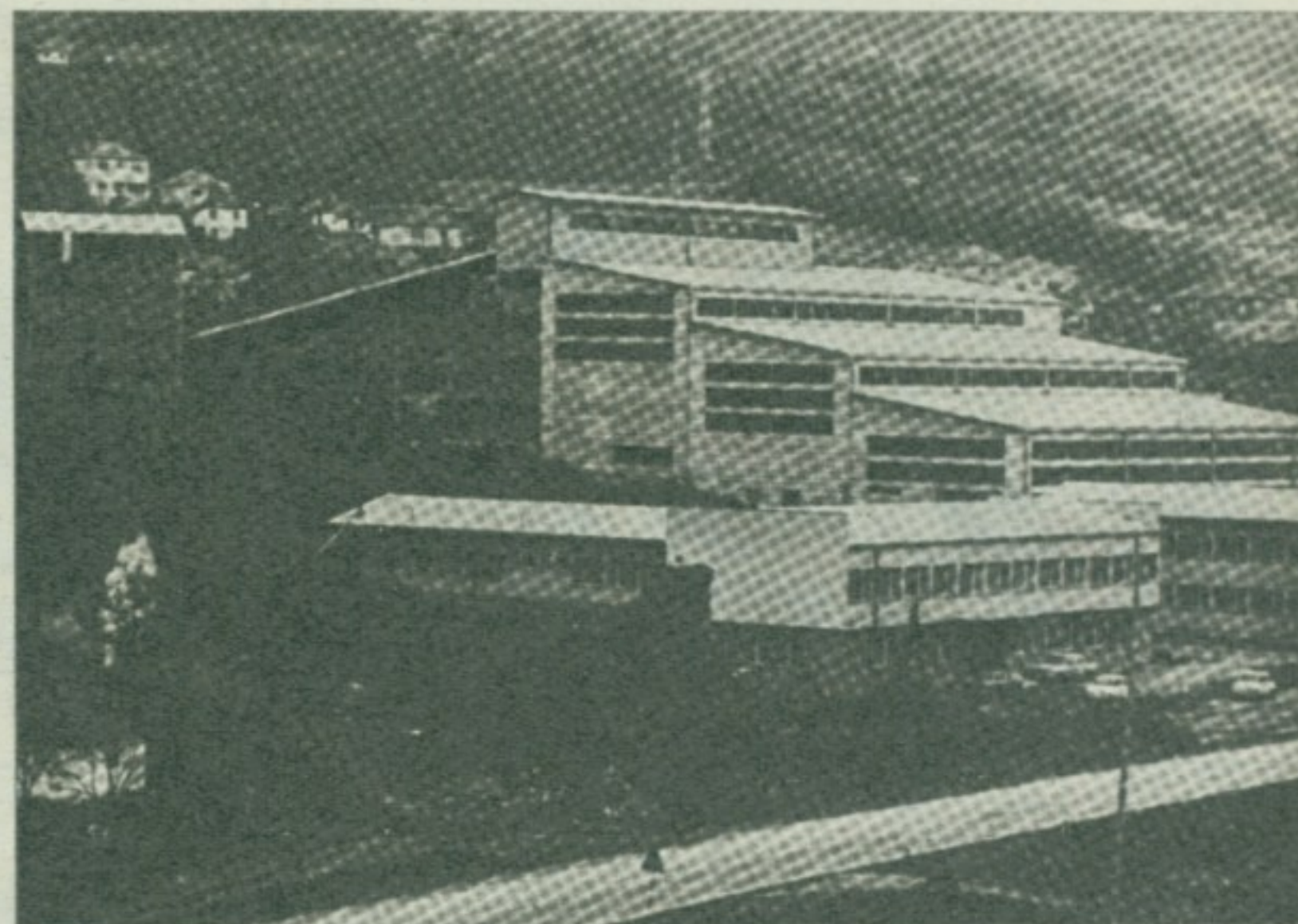
Златоносно и на раскрсници добрих путева, Ново Брдо је било стетиште рудара, трговаца и путника разних народа из готово

свих крајева Европе. Чувени Саси, али и Дубровчани, Которани и други наши приморци били су међу првим стручњацима за рударство, топљење руда и производњу разнолике робе од њих.

За музеје и архиве

За Сасе, чији малобројни потомци живе и данас по оближњим планинским местима, нарочито у Јањеви, још се не зна поуздано да ли су у Србију дошли на позив цара Уроша или су у ове крајеве стигли после татарске најезде на Угарску 1242. године.

Властела из Новог Брда живо је трговала са Цари-

Данас су у Новом Брду најмодернија рударска постројења.

градом, приморским градовима Јадрана, Софијом, Солуном, Млечима па чак и са Александријом. Међутим, најразвијеније трговачке везе биле су са Дубровником, одакле је доведена свила и кадифа, венецијанско стакло и посуђе. Заузврат, у овај древни богати град велики каравани су носили из Новог Брда руду или већ прерађено злато и сребро. И данас се у дубровачким музејима могу наћи многи предмети који потичу из Новог Брда, а у архивама бројне повеље и уговори о размени робе, плаћању или заједничким пословима на вађењу руде и њеној преради.

Сјај и величина Новог Брда, „мајке свих српских градова“, како су га називали Турци, почели су да тамне већ око 1440. године. Као ни српска деспотовина тог доба, ни рударство у овом граду није више било онако добро организовано као раније. Најзад, 1455. године Турци сасвим заузимају тврђаву злата и сребра, и он доживљава катастрофу од које

се неће дуго опоравити. Вишевековни догађаји, који су следили после османлијске најезде на Балканско полуострво још више су угрозили Ново Брдо које је након дугог животовања, коначно пало у вековни заборав.

Бунари без дна

Али, богатство које је земљина утроба крила испод рушевина новобрдских кула и бедема још једном је заголицила људску похлепу и потребу за златом и сребром, оловом и цинком.

После првог светског рата, кад је у нашој земљи било много иностраног капитала, нису поштеђени ни многобројни рудници Косова, а нарочито Ново Брдо. У средњовековним аналима и записима остало је сведочење савременика да су косовски рудници заиста „бунари без дна“, па је енглеско друштво »Trepca Mines Ltd« 1933. године поново отворило и ископало стара рударска окна. Следећих шест година одатле су извађене тоне драгоценог олова, злата, сребра, цинка и готово ништа није остало у земљи. Међутим, кад се вихор другог светског рата наднео и над ове крајеве, окна су поново затрпана и рударске светиљке су погашене.

Тек десет година касније, 1949, у новим условима и с новим полетом, рудари у Новом Брду поново су се спустили у јаме. Отворена су и нова окна и налазишта, изграђена савремена постројења и, што је најважније, све је остајало у нашој земљи. Ново Брдо доживљава нови процват.

Данас је оно велики и модеран рудник, из којег се вади олово, цинк, сребро, злато, бакар, бизмут, кадмијум и сумпор. Изграђено је окно дубоко 585 метара, најдубље у оваквим рудницима у земљи. Градили су га инжењери из ДР Немачке, од којих су неки потомци Саса, јер се у њиховим породицама рударењем баве преко 400 година.

Данашња вредност резерви новобрдских рудника износи преко седам милиона златних дуката, рачунајући да је један дукат по својој вредности једнак једном данашњем златнику од 1500 нових динара. У ову вредност није урачуната вредност железа и неких племенитих метала. Кад се ово благо прерачуна у железничке вагоне, оно би заузимало композицију дугачку од Косовске Митровице до Дубровника! Од 68.140 вагона њих 37.220 отпада на метале, а 30.920 вагона на сумпор. У сваком осамстотом вагону налази се сребро, двеста педесетом бизмут, у двеста седамдесетом калијум и по један вагон злата, односно бакра.

Б. Ивић

НАУКОМ ДО ПРЕВАРЕ

Шта се догодило? — изbezумљено је повикала Хелена Кејс када је на вратима куће у Хопкинзвилу, савезна америчка држава Кентаки, угледала свог сина Едгара који се немоћно наклањао на руку дванаестогодишњег друга Фреда. — Лопта га је ударила у главу — рекао је Фред. — И онда је онесвешћен пао на земљу. Једва смо га повратили...

Хелена Кејс је нежно подигла малишана и понела га према кревету. Али, десетогодишњи Едгар није препознавао своју мајку: беживотно је опустојио руке преко њеног рамена, нешто неразумљиво говорио и јечао. Жена га је спустила на кревет, ставила хладне облоге на његов потиљак, тамо где је после удarca већ искочила велика чвотина.

После снажног удarca лопте у главу мали Едгар Кејс је одједном постао — видовит.

експериментално данас се људима диже коса на глави, јер је пре сваке „операције“ овај злочинац мучио затворенике — заморце, да би „испровоцирао“ њихову видовитост. А затим је без икакве наркозе отварао њихове лобање.

До данас наука није ус

ВРЕМЕНСЛОВ У МОЗГУ

руга, а онда села поред њега и благо му миловала чело.

— Иди у апотеку код чика Годфрија — рече дечак који се нагло претукао из обамрлости. — Тражи да помеша три грама белог прашка који се налази у провидној тегли са оним жућкастим прахом из црне посуде. И нека свему томе дода течност из зелене бочице. Пожурни, молим те!

Видевши како Едгаров поглед поново постаје укочен, жена истрча из куће. Када је старом Годфрију рекла шта ће син захтевати да му донесе, старац је узвикнуо:

— Немогуће! Па то је састав прашка против главобоље!

Од тог дана Едгар је постао — видовит: описивао је места која никада није видео и давао дијагнозе болесним људима. Када је напунио петнаест година — у пролеће 1892. године, родитељи су га одвели код познатог професора медицине, забринут да необична способност малиша на не утиче на његово здравље.

— Онај јак ударац у главу активирао је неке центре у његовом мозгу који, иначе, код већине људи током читавог живота остају успавани — рекао је лекар после прегледа. — То неће утицати на остале способности или здравље вашег детета.

ДЕЖУРНИ ПРОРОК

Случај малог Едгара није необичан: одавно се зна за посебно обдарене појединце који су примали телепатске поруке од других људи.

Такав је био и Аустралијанац Георг Талер који је у зиму 1625. саопштио свом пријатељу да ће умрети 25. јануара 1640. године. Петнаест година касније, тачно у сат и дан, његово пророчанство се обистинило.

Данас, научници верују да се то десило само због аутосугестије Георга Талера пошто је сигурно стално мислио на своје пророчанство, а од престаног страха и стрепње „судњег дана“ доживео је — инфаркт.

Поред ветрењача, Рембранта и лала, највећа холандска атракција је шездесет четворогодишњи Жерар Кројсет који с лакоћом открива злочине и после неколико година. И бугарска Ванга узнемирила је јавност када је код себе открила сличне способности.

У Америци, домаћица Олга Ворол, из Кливленда (Охајо) без тешкоћа предвиђа будућност, а њена „колегиница“ Џејн Диксон два пута недељно у свом стану у Њујорку одговара на телефонске позиве знатичељника. До вољно је да јој неко саопшти неопходне податке о себи, па да „дежурна прорица“ одмах погоди шта ће се десити у будућности.

Ипак, од хиљаду клијентата који јој се јаве Џејн

Диксон успева да погоди будућност само педесеторици. И то је довољно да се прочује њена изузетна способност иако предвиђа само свакодневне догађаје: болест, изненадно путовање, смртни случај у породици...

Поред способности да предвиђа будућност, домаћица Нина Куљагина, из СССР-а, неколико пута је доказала да без дотицања може да помера предмете. А за време једне телевизијске емисије која је 1974. године приказана у Савезној Републици Немачкој Ури Гелер је пред милионским аудиторijом померао предмете, а затим особљу у студију погађао шта им се неколико дана раније догодило.

ГДЕ ЈЕ ШЕСТО ЧУЛО?

Многи познати научници проучавали су животе ових људи, неке од њих су после смрти и сецирали, верујући да ипак негде, дубоко у кори великог мозга могу да пронађу — шесто чуло.

Злогласни нацистички лекар Менгеле, са својим колегама, лекарима — убицама вршио је сличне експерименте тражећи центар тог чула. Од тих

пела да пронађе који су механизми видовитости. Претпоставља се да видовите особе могу да региструју у својој свести велики број информација које преко целог тела примају из спољњег света. Али тешкоће настају када покушавају да их саопште.

Управо због тога што још не постоји поуздано објашњење за ове необичне особине појединих људи, према подацима Интерпола, у свету „оперише“ око 200.000 „пророка“ који своје услуге баснословно наплаћују. Само у Америци таквим људима лаковерници дају преко милијарду долара годишње. Ове варалице често се користе науком јер им се више верује ако у прорицањима будућности има и призвука најновијих достигнућа из медицине, генетике, или психологије.

Б. Ј.

АУТОМ ГОД

По мишљењу тридесет два југословенска спортска новинара, најбољи од свих аутомобила који су се 1976. године проби пут појавили на нашем тржишту је ОПЕЛ КАДЕТ ЕКОНОМИ. Од новинара је добио 40 бодова, док су чувени ВОЛВО 343 и још познатији АУДИ 100 заостали за њим три, односно четири бода! Колико је победник био надмоћан, говори и чињеница да је на тој ранг-листи ФИАТ 126 заузео четврто место са само 23 бода.

Новинаре није баш много привукла цена овог „кадета“, јер није ни мала (са свим порезима и дажбинама кола стају око десет милиона старих динара), већ неке друге његове карактеристике. Пре свега, то су:

- добра прегледност у свим правцима
- функционална и лепо обликована инструмент-табла
- погодан положај команди
- мала потрошња горива за аутомобил средње класе

● приступачан, дуготрајан и поуздан мотор

● пажљиво и укусно уређена унутрашњост

● каросерија без сувишних украса

Поред солидне заштите од влаге, „кадет“ има сигурносни управљач који „упија“ ударе, затим зоне гужвања напред и позади и простор за путнике изграђен у облику сигурносне ћелије (ублажава ударце угибањем до одређеног степена)! Нарочито је добро решена предња осовина са дуплим попречним усмеривачима, широким трагом точкова, опругама у облику спирале и стабилизатором постављеним испред предње осовине.

Задња осовина је крута и то је

ОПЕЛ КАДЕТ ЕКОНОМИ

Изнад и испод инструменталне плоче је тапецирунг

Предња осовина са дуплим попречним усмеривачима, опругама у облику спирале и стабилизатором на окретном штапу.

Стандардни мењач. Простор за одлагање на конзоли.

Сигурносни управљач који упија удар и има клизни омидач, полуку обложену са наборним елементом и телесносно вретено.

„Опел кадет економи“ продаје се код нас само за девизни новац. Цена му је 6560 ДМ. На тај износ плаћа се у динарима царинска дажбина, транспортни трошкови и савезни и републички порез. Обрачун се врши по курсној листи на дан куповине возила.

АУТОБИЛ ЛИНЕ

КАДЕТ
СТАНДАРДНА
ВЕРЗИЈА
(4 врата)

недостатак „кадета“ јер је осетљив на нераван терен. У праволинијској возњи не мења смер ни при највећој брзини. За разлику од „кадета“ из ранијих година „економијена“ каросерија није баш много осетљива на бочни ветар.

„Кадет“ не воли кривине. Уђе ли се с њим неопрезно у завој, задњи део кола вући ће према спољашњем делу пута. Одузимањем волана, нарочито кад се возач прикљичи на овакво понашање аутомобила, све ће се завршити у најбољем реду.

Кочнице су осетљиве, али захтевају јачи притисак на папучицу. И ту је потребно привикавање. Приликом наглог кочења кола се љуљају. Возач има утисак да ће се возило преврнути на „нос“ па

га због тога првих дана возње хвоста паника.

За аутомобил средње класе „кадет“ има изузетно добар мотор. Није ватрен, али је невероватно постојан. Мирно и тихо ради и па-ли „из прве“ и по најхладнијем времену. Издржљив је и трајан. Техничко решење мотора је једноставно: брегаста осовина са стра-ке, карбуратор једнострук, ниска компресија. Убрзава споро: 100 километара достиже за 21 секунду!

Ручица мењача је кратког хода. Наслон седишта може се оборити, међутим, не толико да се од седишта начини лежај. Грејање и про-ветравање — одлично.

На нашој слици приказан је „опел кадет стандард“ са луксуз-ном опремом. „Опел кадет еконо-

ми“ је то исто али без грејача задњег стакла, наслона за главу, си-стема за отварање предњег поклоп-ца из кола, упаљача за цигарете, наслона за руке код задњих седи-шта, спортских фелги и диск-коч-ница на предњим точковима (уме-сто њих постављене су добош-коч-нице).

М. Тодоровић

ОСОБИНЕ

Тежина празног возила: 785 килограма
Дужина: 4123 мм
Ширина: 1670 мм
Висина: 1375 мм
Мотор: смештен напред уз-дужно, четворотактни
Снага мотора: 50 КС
Радна запремина мотора: 1196 ццм
Компресија 7,8
Мењач: синхронизован, ру-чица на поду
Кочнице: напред и позади добош
Напон акумулатора: 12 V
Капацитет акумулатора: 36 Ah
Потрошња горива: 8 лит на 100 км
Максимална брзина 135 км на час
Број врата: двоја

Пренидач за прање и бри-сање прозора. Ретровизор под удара испада.

Наслони за руке, дугмад и ручна за спуштање про-зора су од менане пласти-не погодне за облиновање

Сигурносни појас са три тачке

Ниска појасна линија. Ве-лина прозорска онна.

Резервоар за гориво у за-штитној зони

Два фара за вомњу уна-зад

Квине за отварање врата су изнутра и споља поста-вљене у удубљења. Посе-бна брава.

Седишта облинована пре-ма телу

Задња осовина са центра-лним зглобом, два дужин-ска усмеривача, један по-пречни усмеривач, про-гресивне опруге у облику спирале и усправно поста-вљени амортизери.

ЗАГОНЕТКА НАПОЛЕОНОВЕ СМРТИ

ПОНОЋНИ ПУЦЊИ У ШЕНБРУНУ

Да ли је заточеник на Светој Јелени био цар или сељак?

— Морам хитно да отпутујем због једног важног посла. — објаснио је Петручију. — Радињу остављам вама.

ЗЛАТНИЦИ ЗА ЋУТАЊЕ

Два сата касније вратио се и изненађеном ортаку уручио запечаћено писмо омотано пергаментом.

— Путујем на дуже време, а ситуација је сада не-сигурна — узбуђено је рекао газда. — Ако се не вратим, предајте ово писмо француском краљу, а он ће вас за услугу богато наградити.

Затим је сео у кочију и она је нестала у тами.

Дванаест дана после овог догађаја, почетком септембра, у Шенбрунском дворцу у Бечу немирно су гореле свеће; Наполеонов син, тешко болестан од шарлаха,

После прегледа тела, наређено је да се кућица чврсто затвори и постави стража.

Ујутру су се појавила два аустријска виша официра која су лично познавала Наполеона. Неколико часова после прегледа леша дошли су представници француске амбасаде и замолили да им се мртав преда, али је молба одбијена. На захтев Наполеонове жене Жозефине тело су унели у замак и сахранили поред онога места које је предвиђено за императорову жену и сина, не обележавајући гроб никаквим знаком.

Трговац Ревар није се више никада вратио у своју радњу у Верони.

Његов ортак Петручи управо се спремао да с писмом крене у Париз кад су у Верону стигла четири француска чиновника. Они су укинули радњу коју је држао тајанствени Ревар и исплатили Петручију сто хиљада златника за писмо и — ћутање. Петручи је заиста ћутао пуних тридесет година, а затим је, под заклетвом, све искрено признао веронским властима, напомињући да је уверен да је његов газда био главом — Наполеон Бонапарта.

СЕЉАК УМЕСТО ИМПЕРАТОРА

Сви они који су добро познавали императора и који су га посећивали последњих дана кажу да га је прогонство „веома изменило“. На пример, Наполеон који је био чувен по изузетном памћењу, није могао да се сети многих догађаја који су му били и те како познати. Неочекивано је постао груб, па су чак и лекари који су га лечили показивали врло мало поштовања према свом „високом“ пацијенту.

У балејкурским архивима постоји запис о Франсоа Ежену Робу: „Рођен је у овом селу, а умро на Светој Јелени...“ Датум вероватне смрти на Светој Јелени је — прецртан. Али, многи добри познаваоци француске историје, нарочито Наполеоновог доба, напомињу да није за одбацивање могућност да је на Светој Јелени, 5. маја 1821. године, под именом Наполеона Бонапарте, умро обични сељак и императоров гардиста Франсоа Робо.

Друга загонетка око Наполеонове смрти је званично енглеско саопштење сачињено тек у пролеће 1956. године. Енглеска је, наиме, чекала 135 година да би изјавила како се у овој земљи чува део Наполеоновог желуца. Тиме је затворен досије из 1821. године у коме стоји да је император умро од рака на желуцу. Али, тај исти желудац је пробушен као да је пробијен бајонетом или куршумом. Да ли је смрт „малог капетана“ заиста проузрокована оним поноћним пуцњем у врту Шенбрунског замка још се не зна.

И. Лончар

КУЋА СЕЉАКА КОЈИ ЈЕ НЕОБИЧНО ЛИЧИО НА СЛАВНОГ ОСВАЈАЧА И ЦАРА ИЗНАДНО ЈЕ ОПУСТЕЛА И ЊЕНОГ ГАЗДУ ВИШЕ НИКО НИЈЕ ВИДЕО. МЕЂУТИМ, СВИ ОНИ КОЈИ СУ ГА ПОЗНАВАЛИ НИСУ НИ СЛУТИЛИ ДА ЈЕ ФРАНСОА РОБО ОТИШАО ПРАВО У — ИСТОРИЈУ.

на заточеништва није ни тренутка остао без добре присмотре.

У то време његов двојник Франсоа Робо вратио се свакодневном животу балејкурског сељака. Наравно, није му ни на крај памети било да је француски министар полиције упутио у Балејкур инспектора Ледрија, специјалног агента, да прати сваки његов корак.

ТАЈАНСТВЕНА РАДЊА У ВЕРОНИ

Два месеца по доласку бившег команданта Свете Јелене у Париз, у село Балејкур стигла је елегантна кочија. Кочијаш се расписао за Франсоа Робоа и сељани су га упутили према једној скромној кућици, али нису могли да виде ко иза застора седи у кочији. Касније се дознало да је то, наводно, неки лекар који је од Робоа желео да купи неколико кућица.

Али, месец дана касније, једног јесењег јутра 1818. године, неко од случајних пролазника из села приметио је да су врата на Робовој кући широм отворена. Падала је јака киша и ветар ју је уносио унутра. Сељак је прво дозивао домаћина, затим ушао у кућу и видео да је хладна и празна. Од тада у селу више нико није видео Франсоа Робоа.

У исто време, за охоло Енглеze Наполеон је био готово музејски експонат. Али, добро су се побринули да га на Светој Јелени ставе под „заштиту“ генерала Бертрана, огорченог Наполеоновог непријатеља. И управо те, 1818. године, же на овог генерала пише својој пријатељици: „Наполеон је напустио острво.“

Да би побегао с острва, Наполеону су биле неопходне три ствари: брод, одани пријатељи и новац.

Крајем исте године, у да лекој Верони ненадано се појавио скупо одевен странац. Представљао се као Ревар, трговац из северне Француске. Говорљиво је причао о себи и својој породици: жена му је умрла, деца се поудавала и поженила, а он, ево, остварује своју давнашњу жељу да се настани у Италији и јевтино купи малу радњу.

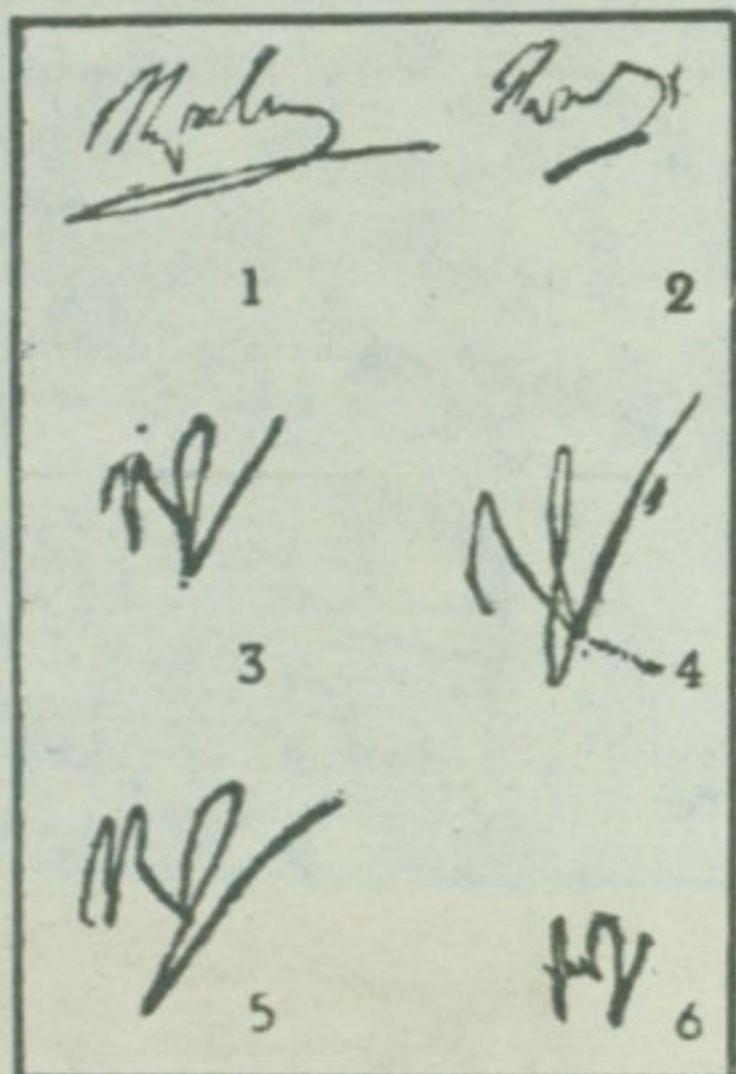
Ускоро је радњу заиста отворио и ставио над улаз

натпис „Оптика“. Међутим, власник Ревар није се нарочито занимао за оптику, чак ни за брилијанте. Све послове поверио је ортаку Петручију, који га је, у шали, назвао „Император“. Јер, Ревар је потпуно личио на Наполеона.

У сутон једног августовског дана 1823. године пред његовом радњом зауставиле су се кочије, и кочијаш је Ревару журно предао писмо које га је одмах узбудило.

превртао се у постељи. Негде пред саму поноћ један од стражара чуо је шушањ у бршљану који је прекривао високу камену оgradu врта. Приметио је како је промакла нека сенка; неко је скочио на земљу и потрчао према дворцу. Стражар је опалио и човек се срушио. Кад су пришли остали стражари, непознати је већ био мртав. Однели су леш у вртлареву кућицу и случај пријавили властима.

Наполеонов потписи од похода на Русију 1811. до Св. Јелене 1816. године

Франсоа Ежен Робо није се готово ни по чему издвајао од осталих сељака. Изузетно мале ног раста, косе расуте по широком челу, ситних руку и ватреног погледа, у младости је свакодневно обрађивао земљу, гајио виноград и седео у сеоској крчми. Међутим, баш његов стас и изглед учинише да постане необична личност, често спомињана у хроникама, записима и претпоставкама историчара, нарочито оних који су се бавили животом славног Наполеона Бонапарте. Јер, Франсоа Ежен Робо, рођен 1771. године, стварно је био права, до детаља тачна копија великог освајача и цара. Био је толико сличан „малом каплару“ да су га другови у војсци прозвали „Император“.

Захваљујући својој сличности са Наполеоном, Франсоа је постао недалеко познат. А промућурни и увек опрезни император није, наравно, пропустио прилику да све сазна о свом двојнику, тако да се редов Робо нашао једног дана у личној пратњи Наполеона Бонапарте.

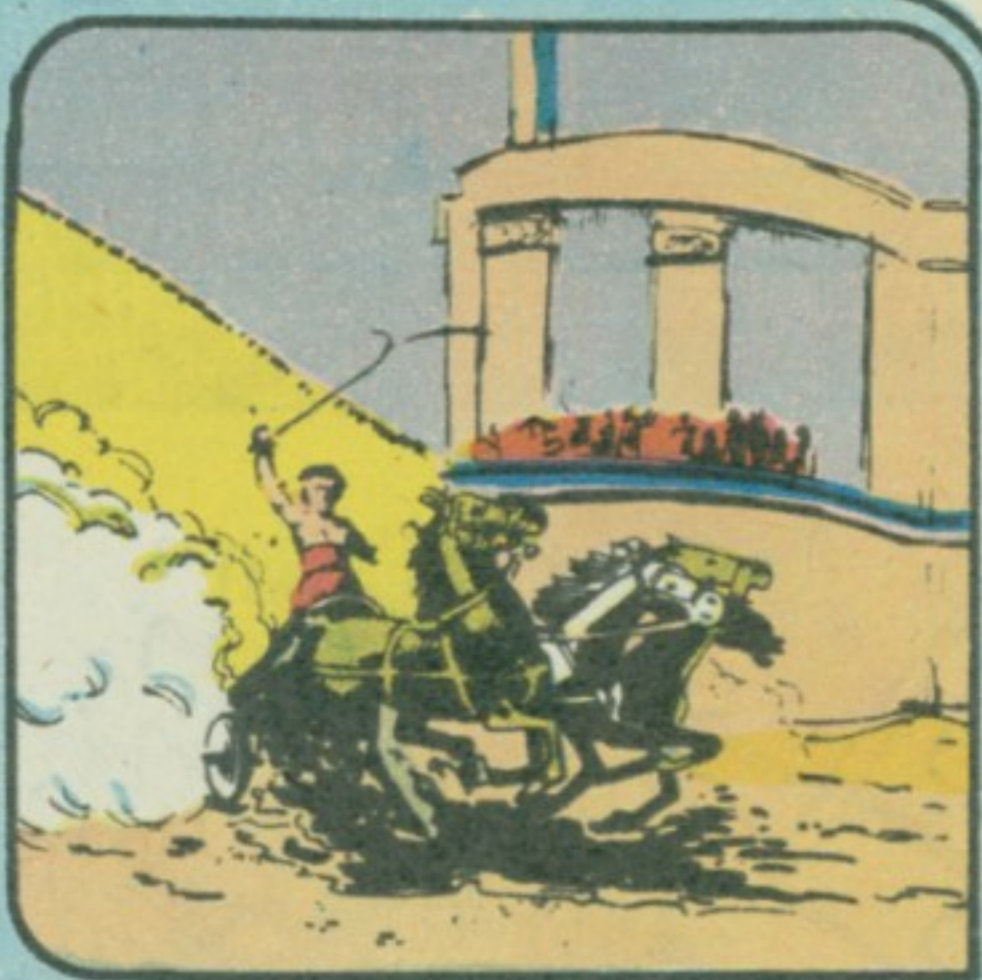
После чувене Наполеонове владе од „сто дана“ и пораза код Ватерлоа 1815, Енглеска је одлучила да за робљеника уклони али овог пута на сигурно место како не би успео да побегне. Послат на сунцем ужарено острво Свету Јелену, Наполеон за свих шест годи-

77

РИМСКИ ИМПЕРАТОР
Нерон учествовао је на античким олимпијским играма у трци двоколица и победио је, али је касније било утврђено да је био подмитио судије. Претпоставља се да је због тога и дошло до укидања олимпијских такмичења која су обновљена тек 1896. године.

78

РОБЕРТ ГАРЕТ (САД) освојио је три медаље на Олимпијади 1896. године у Атини, међу њима и златну за победу у бацању диска. Занимљиво је да све до такмичења у Атини никад није видео прави диск и тренирао је справом коју је сам израдио и која је била готово двоструких димензија.

79

ЗА Зимске олимпијске игре 1968. године у Греноблу, биле су изграђене трибине за 60.000 гледалаца које су одмах после свечаног затварања Игара биле срушене.

80

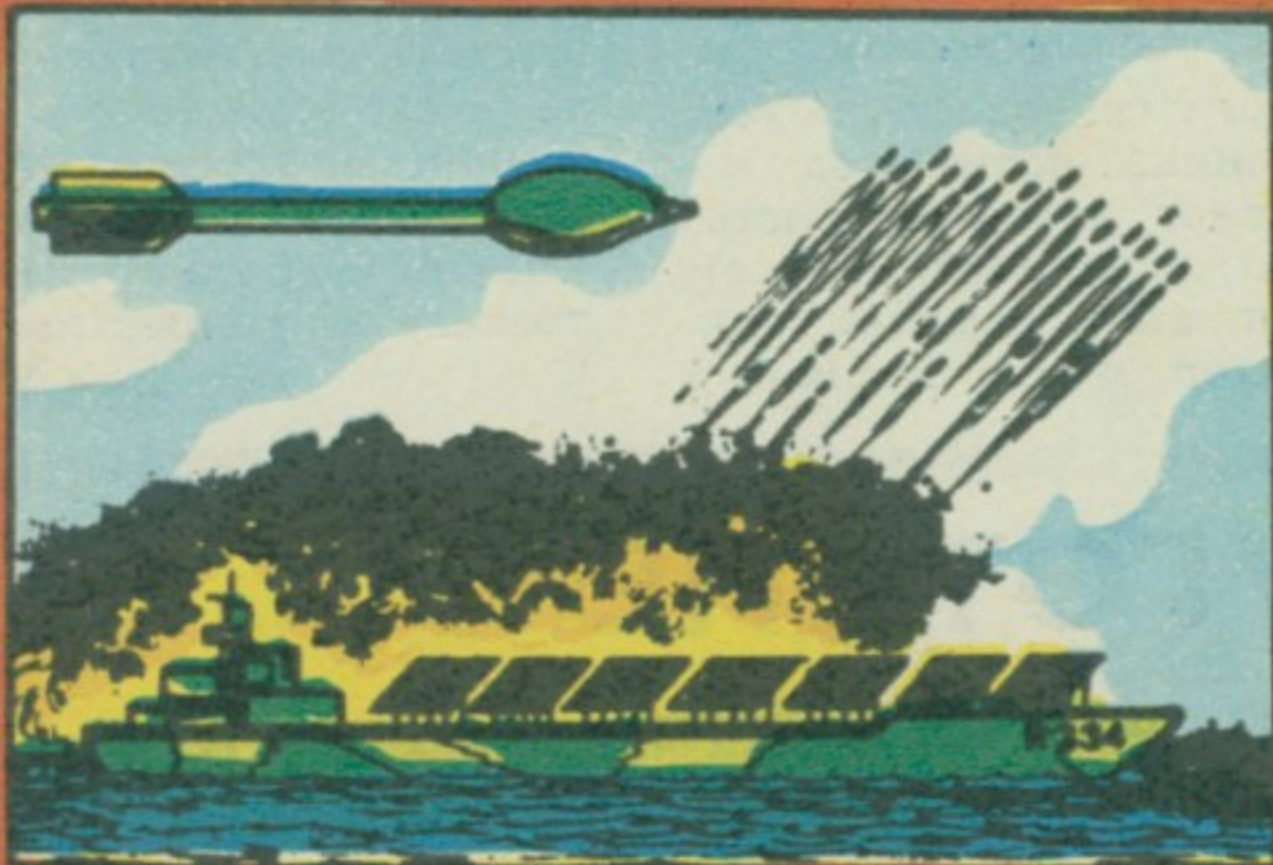
НАЈМЛАЂИ учесник олимпијских игара био је један француски дечак, који је обављао дужност кормилара на једном холандском чамцу на „међуиграма“ у Паризу 1910. године. Имао је мање од десет година.

Слобода се брани и оружјем... 48

Савезници су 1943. први пут употребили бацаче „метрес“ (душек), бродове који су испаливали и до 1000 ракета калибра од 11 до 18 цм у року од 45 секунди — што одговара ватри са три тешка бојна брода. Немци на основу заплених холандских пројеката 1940.

године конструишу прве специјалне подморнице „тип 21“ радијуса дејства од 30.000 км. Снабдевене су „шноркелом“ — специјалном цеви за усисавање ваздуха за време вожње под морем — чије је одстрањена опасност да подморница буде откривена.

U-2518 тип 21
1.600 тона
дужина: 77 м
брзина: 17 чворова
дубина: 300 м

Јапан са своје стране гради подморнице од 3.500 т које могу да носе авионе (са склопљеним крилима). Пошто као ни друге јапанске подморнице нису имале радаре, било их је лако изненадити па су губици били огромни. Тада Јапанци покушавају са подмор-

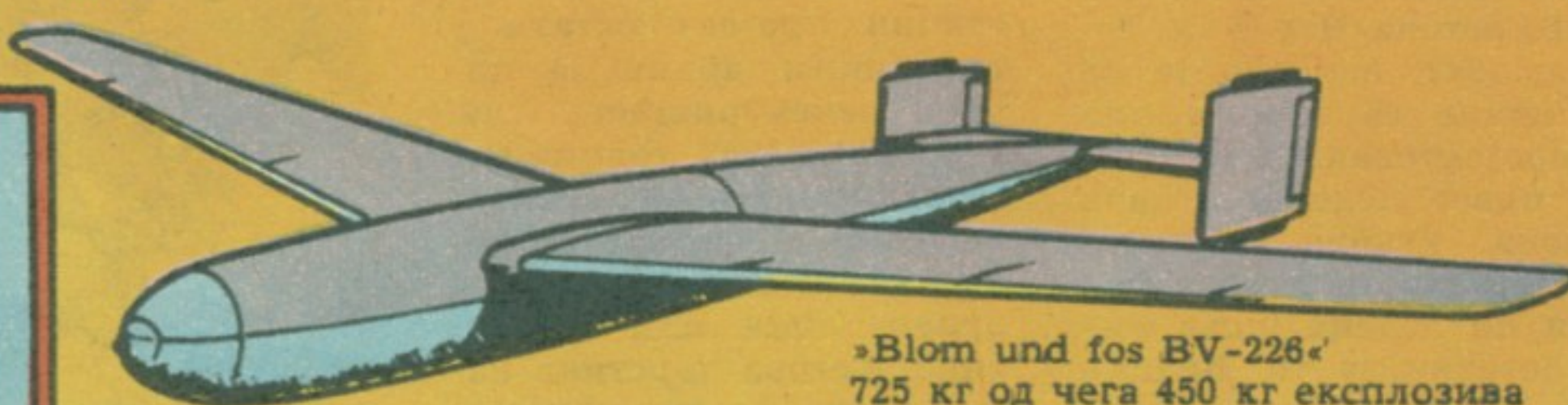
ницама патуљцима — каитенима — предвиђеним за лансирање из ваздуха, чији је једини члан посаде могао бити аутоматски избачен са седиштем пре удара у циљ.

Каитен: 30 чворова брзине, један човек, 1360 кг експлозива.

Торпедо није много напредовао и док Американци имају проблема са својим, Јапан располаже торпедима великог домета, брзине 36 чворова, са погоним на течни кисеоник, домет 40 км. Немци праве магнетска и акустична торпедо која су могла да буду ометана демагнетизацијом брода или тегљењем звучне плутаче...

Велико узнемирење настало је због употребе „планирајућих бомби“ против конвоја у Средоземљу, употребљене су са бомбардера-носача, вођене су путем радио-таласа, а имале су крила од армираног бетона лаке конструкције. Противдејство се састојало у томе што су их терали ловцима.

„Blom und fos BV-226“
725 кг од чега 450 кг експлозива
дужина 3,35 м, распон крила 6,30 м

ОРКЕСТАР У ЦЕПУ

Сваких неколико минута контролни центар у Хјустону вршио је тога дана, 15. децембра 1965. године, проверу стања на летелици „Демини 6“ која је на висини од око 260 км требало да се споји са летелицом „Демини 7“.

— Хјустон зове „Демини“... Хјустон зове „Демини“... — позивао је центар у Хјустону астронаута Волтера Шира, капетана космичког брода „Демини 6“.

Изненада се из звучника радија у Хјустону зачуо звук усне хармонике и симпатична, весела мелодија испунила је просторију напичкану рачунарима и електронским мозговима. Људи из контроле били су запањени првим звуцима музике из свемира.

Шта се, у ствари, десило?

Пред само полетање, приликом уласка у кабину космичког брода, капетан Волтер Шира успео је да, и поред строге контроле скафандра, унесе у модул малу усну хармонику. Искористио је прво јављање Хјустона док је био у орбити и одсвирао неколико песмица!

Музикални часовничар

Необично путовање усне хармонике у свемир без сумње је само један од доказа њене популарности. Сваке године прода се преко 20 милиона усних хармоника и није чудо што се могу чути у свим крајевима света; свирају је усамљени сточари у непрегледним низијама Аустралије, Северне и Јужне Америке, истраживачи у џунгла-

ЉУДИ ИЗ КОНТРОЛНОГ ЦЕНТРА У ХЈУСТОНУ ЗАПАЊЕНО СУ СЕ ЗГЛЕДАЛИ: ИЗ СВЕМИРА ЈЕ, ПРЕКО ЗВУЧНИКА РАДИО-АПАРАТА, ДОПИРАЛА МЕЛОДИЈА УСНЕ ХАРМОНИКЕ.

ма, усамљени светионичари, војници, морнари, деца...

Овај, можда, најраспрострањенији музички инструмент омиљен је из више разлога: мален је, па се може носити у џепу, јевтин је, лако се свира. Није потребна дуготрајна вежба, јер већ после неколико минута може да се одсвира најједноставнија мелодија. Звук се на њему производи дувањем и увлачењем ваздуха кроз одређене ре-

дове шупљина; струјање ваздуха изазива вибрацију металних језичака у свакој шупљини. Дувањем у једну шупљину добија се један тон, а увлачењем ваздуха на исто место добија се први следећи виши тон у скали.

Најпростија усна хармоника је дијатонски инструмент, што значи да производи тонове само из оне скале по којој је наштамована. Професионални музичари користе хроматску

хармонику са посебно уграђеним клизачем који повишава ноте за половину тона, тако да се могу произвести тонови који не припадају дијатонској скали. Неке имају и два клизача па се могу одсвирати и тонови за октаву виши и то знатно обогаћује звук.

Многи се слажу да усна хармоника потиче од вишецевног дувачког инструмента „усне аеолине“ коју је направио немачки конструктор органа Бушман у

15. веку. Међутим, хармонике какве данас знамо створио је Кристијан Меснер, немачки ткач из Тросингена. Правио их је за себе и своје пријатеље.

Године 1850. часовничар Матијас Хонер, такође из Тросингена, почео је да прави сопствену верзију Меснерове усне хармонике која је била знатно боља од узора. Инструмент је постао толико популаран да је 1900. године Хонер производио 4 милиона усних хармоника годишње.

До концертних подијума

Данас се производе хармонике свих облика и величина: огромне које истовремено свирају две или три особе, или оне толико мале да се могу сакрити у устима!

Нарочито популарна постала је у првом светском рату, када је представљала једину забаву за исцрпљене војнике, одржавала унеколико морал и враћала расположење.

Прилично дуго озбиљни музичари нису признавали овај скромни инструмент. А онда га је, 1930. године, млади Американац Лари Адлер уздигао на виши ниво, свирајући виртуозно класичну музику на њему. Данас је усна хармоника призната као концертни инструмент.

Америчка „кантри и вестерн“ музика не може се данас замислити без усне хармонике, без ње нема блуза и соул музике. Нашла је своје место и у „поп“ музици шездесетих година када су је прво „Битлси“, а затим и друге групе, употребили на концертима.

М. Ј.

БРОД ОД ВОДЕ И СТРУГОТИНЕ

Завреме другог светског рата један енглески проналазач, дуго је и упорно указивао на потребу изградње леденог брода који је непотопљив и ништа не кошта. Градња ледених бродова допринела би да се сачувају многи драгоцени материјали: челик, бетон, дрвена грађа...

Проналазач ентузијаста одушевио је својим предлогом тадашњег премијера Винстона Черчила. Године 1942. наредио је да се почне са припремама за пројектовање и изградњу првог леденог носача авиона. Ускоро се испоставило да ни ледени брегови ни ледена поља нису погодни за то. Велики део ледених санти лежи

под водом па би брод, изграђен на њиховој основи, захтевао продубљивање пристанишних вода, што би било много скупље од изградње обичног металног брода. Ледена поља су, опет, мале дебљине и веома крхка и стога не издржавају увек ударе разбеснеле стихије. Испитивања су показала да је и чврстина леда неповољна.

Чинило се да ће фантастични пројект остати у техничким архивама заувек неискоришћен. Али, у пролеће 1943. године група научника је неочекивано открила да, ако се леда дода извесна количина дрвене масе или струготине, његова чврстина нагло расте постижући ме-

ханичка својства бетона. Материјал добијен на тај начин назван је пукрит.

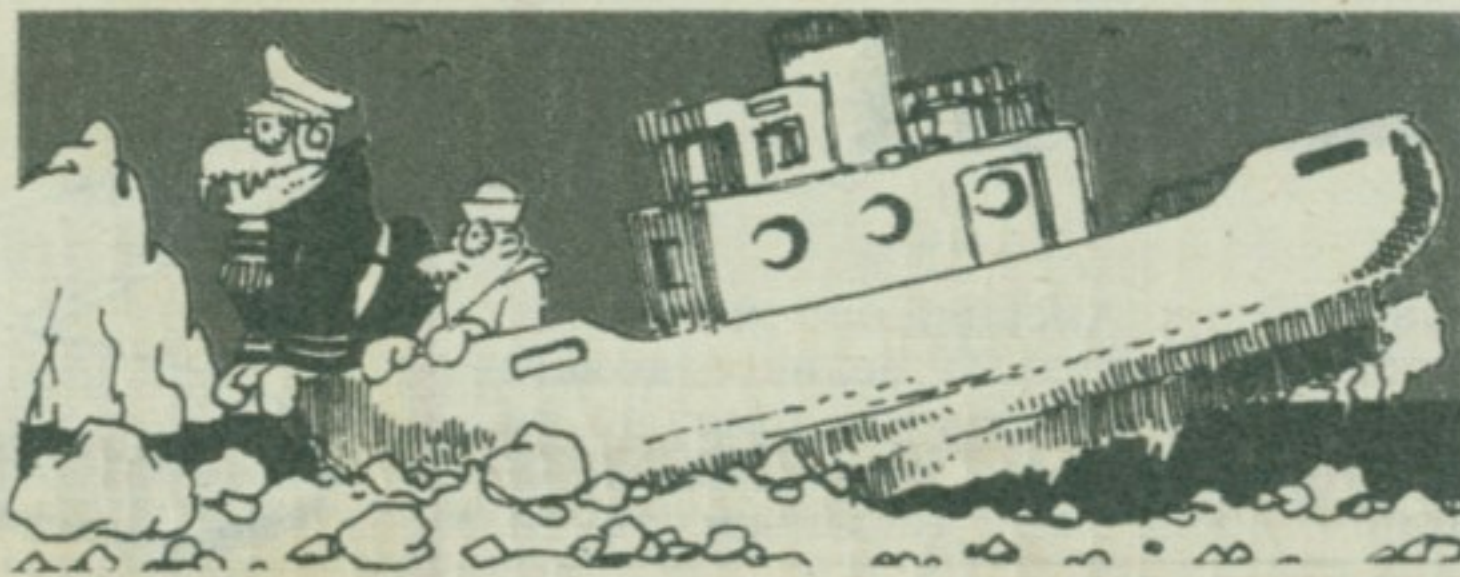
Посао је кренуо изнова. Планиран је гигантски носач авиона, са пистом дужине 600 м и ширине 30 м. Дебљина бочних страна износила би 9 м, а тежина дела брода под водом износила би 2 милиона тона. У унутрашњости брода било би смештено

16 огромних машина за замрзавање, а 20 електричних мотора снаге 32 хиљаде КС би покретало ледену грдосију.

Нико више није сумњао у остварење ове замисли. Али, када је пројект био до детаља разрађен, опет су се јавиле тешкоће: било је потребно замрзнути 1.700 тона пукрита. Енглеска индустрија није мо-

гла тих ратних година да обезбеди довољну количину цеви и машина за замрзавање. Поред тога, домет дејства авиона, при крају рата, толико се повећао, да се на Атлантику могло изићи на крај без носача авиона. Тако је и било.

Многи су сматрали да се пројект леденог носача коначно истопио, али недавно је о њему поново поведен разговор. По мишљењу специјалиста, изградња гигантског брода од пукрита је веома прихватљива. Такав брод ће бити много погоднији од металног за изучавање хладних простораста севера и југа наше планете.

Божо Кучић није знао за календар

Дечак је скрушено стајао пред оцем на средини убоге избе шћућурене негде при крају села Станковца у Равним Котарима, у кршеви том приморским залећу, и слушао. Очеве речи допирале су до његових ушију као далеки ехо, бубњало му је у глави, а сузе саме навирале.

— Сине, тако мора бити! — говорио је отац Крижан борећи се сам са собом. Нешто му је застајало у грлу, записао. — Много вас је деце, само вас браће има шесторица, ко ће толика уста нахранити! Сам не могу!.. Сутра ћемо на пијаци у Обровац па ћу те дати неком! Мораш у свет, већ ти је дванаест година!

Мали Божо Кучић скло ни крхким прстима неколико суза с лица и једва чујно рече:

— Добро, оче, води ме!

ИДЕМ, ИДЕМ!

Те ноћи нико у кући није заспао. Али друге није било. Откако су знали за себе, на тој голој земљи глад је била и невоља и туга и зао друг. Како би које од деце мало ојачало, напустило би огњиште и кретало трбухом за крухом. Родитељи су их давали богатацима у најам или уступали за нешто намирница.

Божи је запало ова друга, чемернија судбина: дат је неком богаташу са острва Муртер за врећу кромпира и балон маслиновог уља. На растанку пружио је оцу руку покушавајући да задржи крупну сузу која се полако отимала од ока.

— Збогом, оче... и чувај се!

Погружено и тешка срца отац Крижан се окрете и изгуби међу народом на пијаци.

Била је 1888. година. Наступало је лето.

— 'Ајде, Божо! — богаташ нагло повуче за рукав дечака који је још гледао за очевим погрбљеним леђима. — Идемо на Муртер да те оденем па ћеш за стадом! 'Ајде, чујеш ли?!

— Идем, идем!..

Док су пловили према Муртеру, Божо је разрогачених очију посматрао море. Толико велику воду није могао ни замислити. Острво му је личило на велику плутачу која се љуља тамо-амо.

На Муртеру није дуго остао. Након два дана газ

овце и прави сир и на крају суво процедио:

— Од данас ћеш бити мој пастир! Овде ћеш живети. Не трчи много за овцама, саме ће оне. Ако

ку је и тог страха нестало, огуглао је. Ноћу се кретао по ненастањеном острву као по дану.

Хранио се разним биљем и плодовима, риба-

теље, браћу, сестре. Понекад би промрмљао „За што, оче?!..“, а онда је и с тим престао. Полако му је нестајао из сећања лик мајке, браће и сестара. Али, није могао да заборави очеву погрбљену леђа која је тако добро уочио оног дана на пијаци кад је продат.

Године су се низале и прерастале у деценије. За Божу, сада већ одраслог човека, време је неумитно стало. Више није знао кад је среда а кад недеља. Срастао је са острвцем, са његовим камењарима и шкртим растињем. За друштвом људи све је мање осећао потребу.

У ствари, огуглао на све и помирен са судбином, готово да и није више размишљао о томе. Пусто острво напустио је само једанпут, за време првог светског рата када је мобилисан у аустријску војску. Врзо јој је окренуо леђа и вратио се у свој кућерак на Муртежу. Неко време после тога сваке године на свој рођендан долазио је на Муртер али само ако би неко дошао да га подсети да се приближава тај дан.

После рата никога више није служио. Но, ни тада није желео да се одрекне пустињачког живота. Сада више није могао. На самотном острву провео је равно 85 година, готово тридесет пута дужи од Робинсона Крузоа! Када је 1973. умро у 97. години живота, цело острво Муртер било је на његовој сахрани. Туристи поређани дуж улице чудили су се због поворке дужи од километра.

— Ко је то умро? — упитао је неки старији Београђанин.

— Највећи Робинсон на свету! — одговорио му је најближи Муртеранин. — Умро је један добар човек.

Сунце је пекло. Опет је било лето.

М. Тодоровић

ДАЛМАТИНСКИ РОБИНСОН

ПРОДАТ ЗА ВРЕЋУ КРОМПИРА

Зидао је ограде, разграђивао, па опет зидао и тако убијао осаму на пустом острву. Није ни слутео да ће на њему сам провести више од осамдесет година.

да га је искрцао у ували Гујак на пустом, ненастањеном, каменитом острвцу Муртежу на које нико никада није долазио осим Божиног газде. Он је ту имао стадо оваца и кад би долазио, а то је чинио неколико пута годишње задржавао се кратко, тек да покупи сир, уз ме неку овцу или јагње и остави свом пастиру неопходне ствари.

ЗМАЈЕВИ У СЛУ

Богаташ је одвео два-наестогодишњег дечака до ониског накривљеног каменог кућерка од само једне просторије. Објаснио му је како се музу

која угине, закопај је! Навратићу до зиме!

Газда се окренуо и отишао. Божо је молећиво гледао за њим док се спуштао према ували, а кад се барка отиснула на море потрчао је низ камењар јецајући безгласно.

— Немојте, господине, да идете, немојте!..

Нико га није чуо.

Дечак је остао сам. Дани су пролазили а он је зидао ограде слажући камене, разграђивао, па опет зидао. Тако је убијао осаму. Тамних ноћи, међутим, није могао да се отресе. Од страха покривао се преко главе грубим тканинама што и срце гребу. Тако шћућурен дочекивао је јутра. Сањао је вукодлаке, змајеве, сотоне. Давиле су га немани у сну. Напослед-

ма и шкољкама, ловио је чеве и куне, а разговарао са травама, овцама стварима.

ОПЕТ ЈЕ БИЛО ЛЕТО

Прошла је и зима; на Корнатима се она и не осети. Прошла је и друга, за њом трећа, па четврта. Године су сустижале једна другу. Дечак то није примећивао. Појам о времену већ је био изгубио. Стасао је у лепог младића, али осим газде са Муртера никог другог није виђао. Сваког јутра одлазио је на обалу и ловио рибу остима и удицама које је сам направио. Често је мислио на родни Станковац, на роди

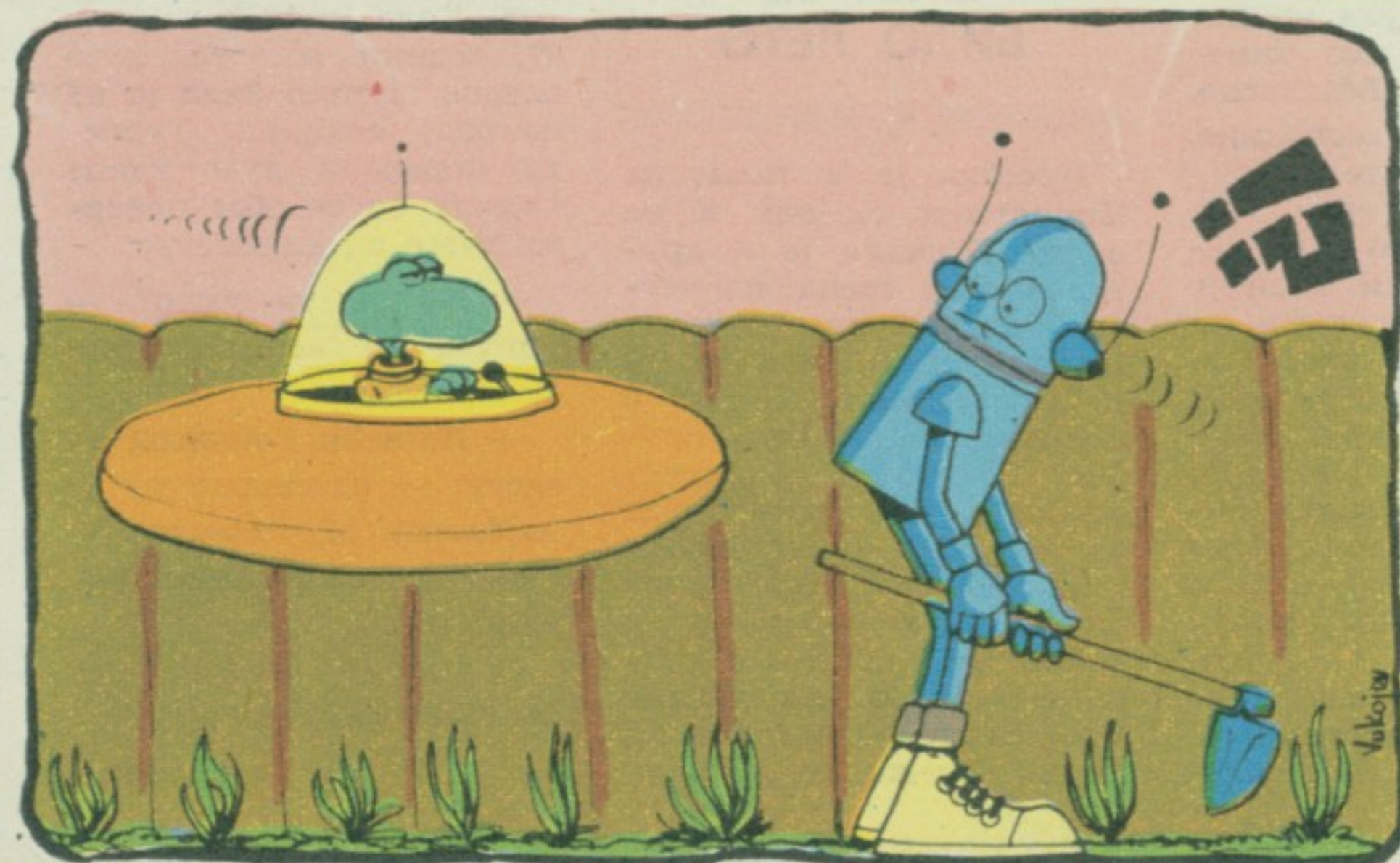

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

ШРАФКО

У ЈЕДНОМ СИРОТИШТУ У ЕН-ГЛЕСКОЈ ПРОВЕО ЈЕ ОЛИВЕР ТВИСТ СВОЈЕ ТУЖНО ДЕТИЊСТВО...

ОНАЈ МАЛИ ТАМО ЈЕ ОЛИВЕР, ЗАР НЕ, НАСТОЈНИЦЕ?

ДА, ГОСПОДИНЕ БАМБЛА!

НАПУНИО ЈЕ ДЕВЕТ ГОДИНА И ВРЕМЕ ЈЕ ДА ПОЧНЕ ДА РАДИ!

МАЛО КАСНИЈЕ ОЛИВЕР ЈЕ МОРАО ДА СЕ ПОЈАВИ КОД ОПШТИНСКОГ СТАРАОЦА БАМБЛА...

ГОРЕ НЕ МОЖЕ ДА ТИ БУДЕ НЕШТО ЈЕ БИЛО ОВДЕ!

ИДИ, ОЛИВЕРЕ!

УБИ, МАЛИ!

ТИ ЗНАШ ДА СИ ДЕТЕ БЕЗ РОДИТЕЉА И ДА ТЕ ЈЕ ОВА ОПШТИНА ОДГАЗИЛА!

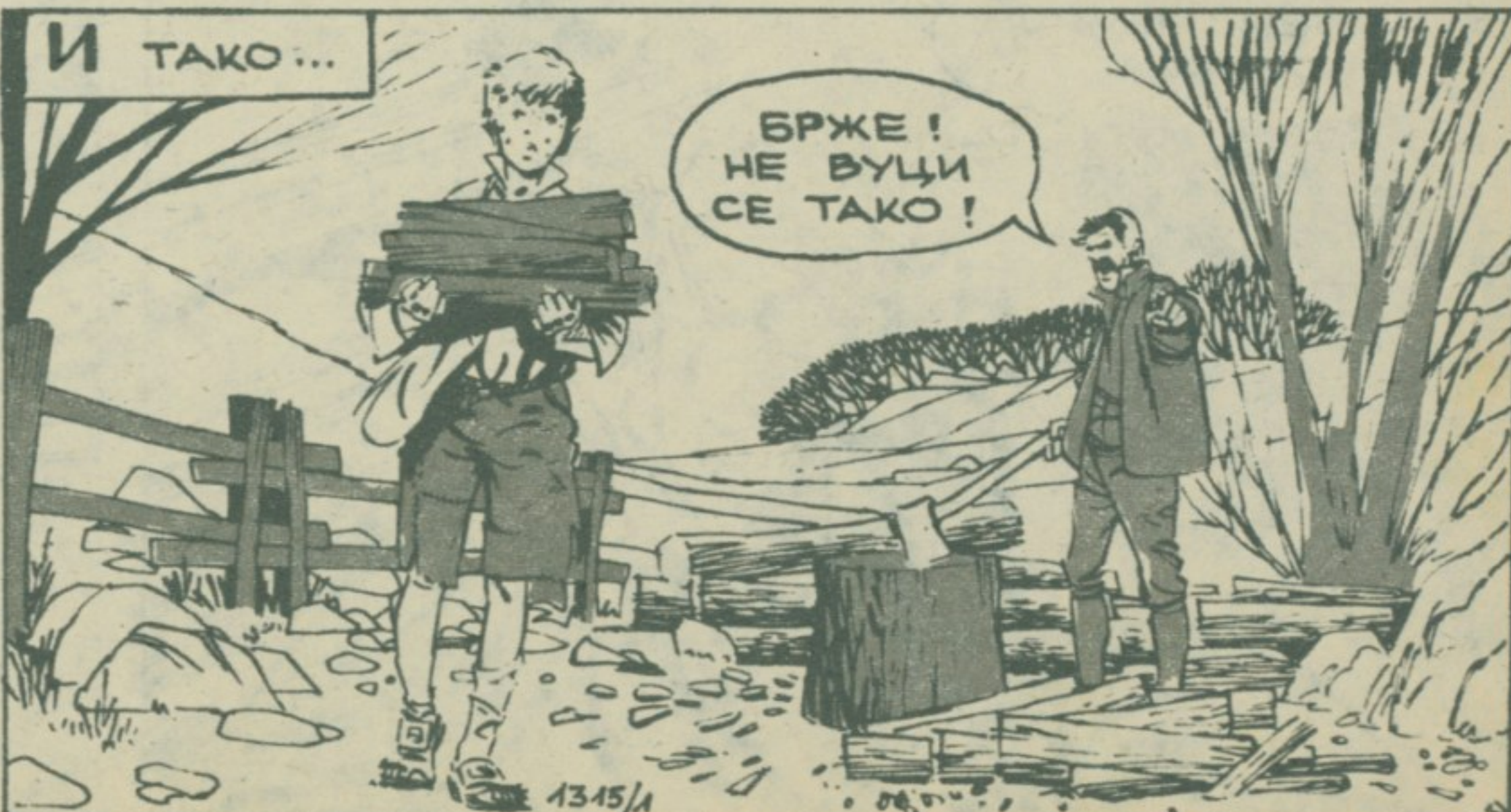

ДА...

ДОШЛО ЈЕ ВРЕМЕ ДА ПОЧНЕШ ДА ЗАРАЂУЈЕШ ЗА ЖИВОТ!

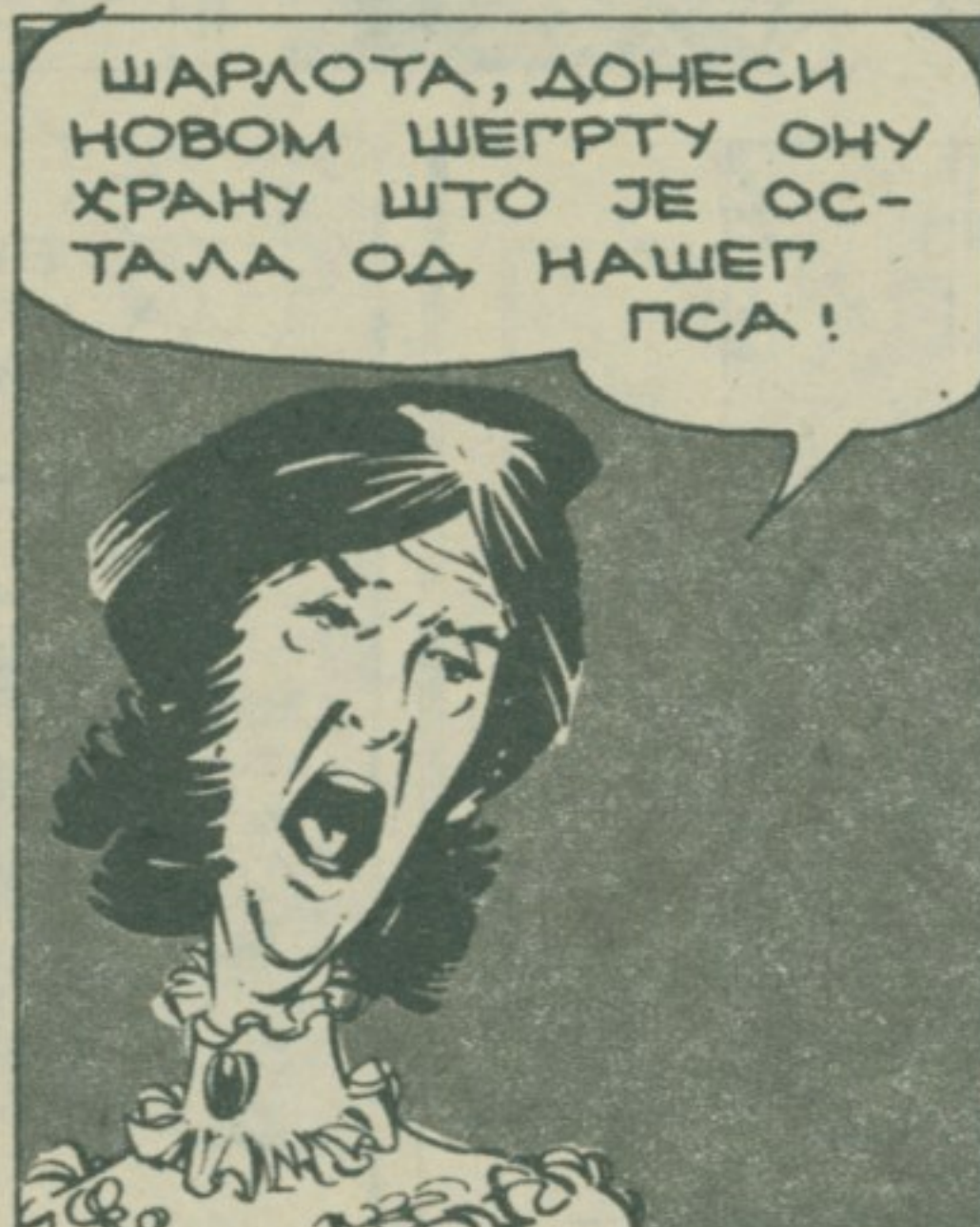
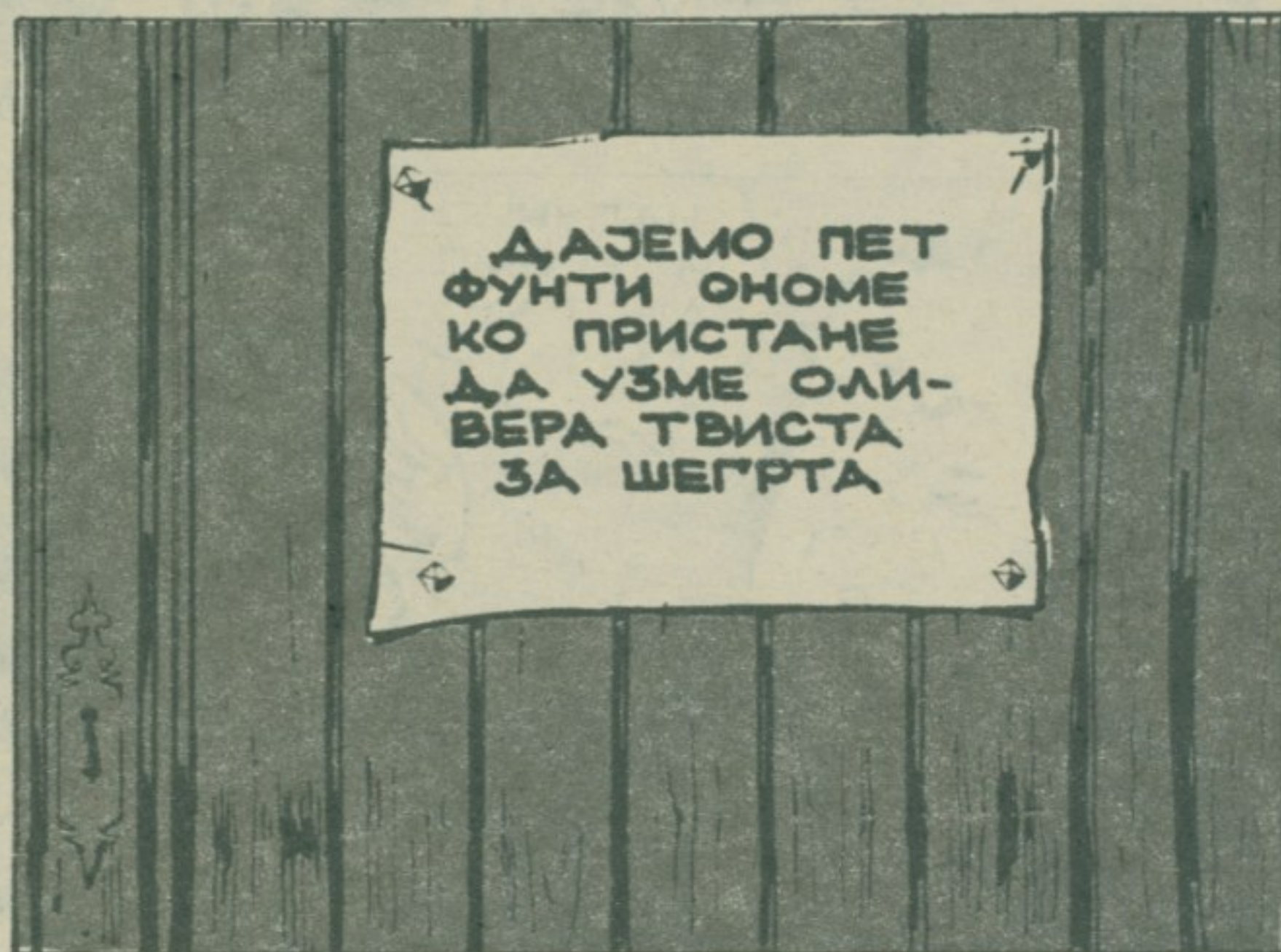

И ТАКО...

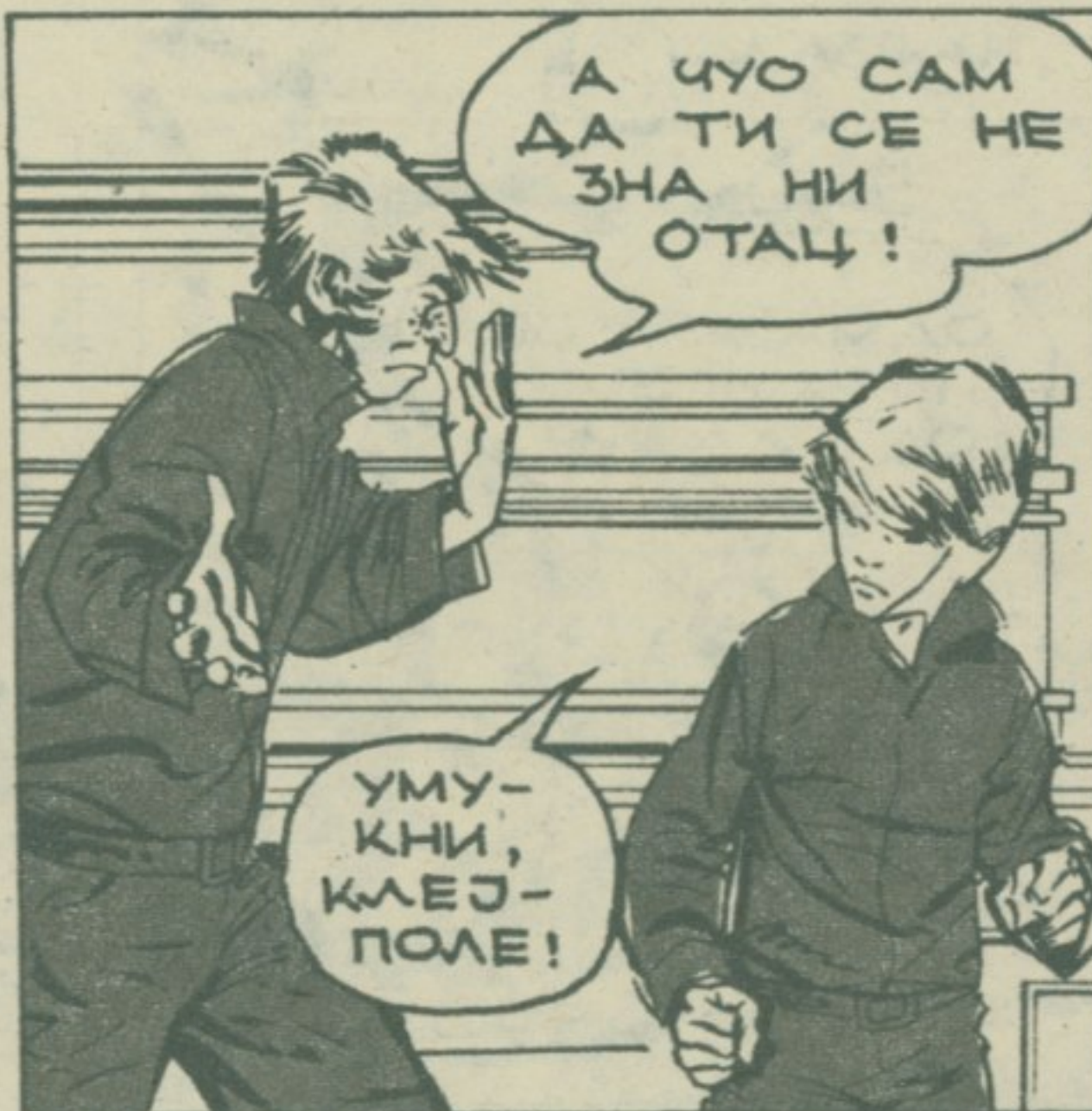

БРЖЕ! НЕ ВУЦИ СЕ ТАКО!

ВРАТИО СИ СЕ, А? ВИДИМ
НИЈЕ ТИ ЛОШЕ! ЛЕПО
СУ ТЕ ОБУКЛИ!

МОЛИМ ВАС,
ФЕРДИНЕ, ПУС-
ТИТЕ МЕ!

ОЛИВЕР ЈЕ ИСКОРИС-
ТИО ЈЕДАН ТРЕНУТАК...

ПАЗИТЕ!
ПОБЕКИ
ЋЕ НАМ!

ПОЛАКО,
МАЛИ!

САД
ЋУ ТИ
ПОКАЗА-
ТИ!

ШТА?

НЕ СМЕ-
ТЕ ГА
УДАРИ-
ТИ!

НЕНСИ,
КАКО СЕ
УСУЋУ-
ЈЕШ?

ЖАО МИ ЈЕ
ШТО САМ ДОВЕЛА
ОЛИВЕРА ОВАМО!
ХОЋЕТЕ ДА НА-
ПРАВИТЕ ЛОПОВА
И ОД ЊЕГА!

УМУКНИ!

АААЈ!

САЈКС, ЗАКЉУ-
ЧАЈ ОВО ДВО-
ЈЕ И МОТРИ
НА ЊИХ!

СУТРАДАН У НОВИНА-
МА СЕ ПОЈАВИЛО ЈЕД-
НО ОБАВЕШТЕЊЕ...

МОЛИ СЕ
СВАКО КО
ЗНА НЕШТО
О ДЕЧАКУ
ОЛИВЕРУ
ДА ЈАВ-
И БРАУНЛОУ
НА АДРЕСУ...

Ово је прочитао и не-
ко за кога је доне-
давно био везан и
ОЛИВЕРОВ ЖИВОТ...

ЖАДНО ДЕТЕ! ДА
СМО ГА ПРЕДАЛИ
ПОЛИЦИЈИ КО ЗНА
ШТА БИ БИЛО С
ЊИМ!

ОЛИВЕР ЈЕ ИСПРИЧАО РОЗ
СВОЈ ТУЖНИ ЖИВОТ...

ТОЛИКО СИ ПРО-
ПАТИО! АЛИ,
САДА ЋЕМО СЕ
МИ БРИНУТИ
О ТЕБИ!

ТРИ НЕДЕЉЕ КАСНИЈЕ...

СВИ СТЕ ТА-
КО ДОБРИ ПРЕ-
МА МЕНИ!

САДА КАДА СИ ОЗ-
ДРАВИО НАШ УПРАВИ-
ТЕЉ ИМАЊА ОДВЕШ-
ЋЕ ТЕ КОД БРАУНЛОА!

ОХ! ТО
ЈЕ МОЈА
НАЈВЕЋА
ЖЕЉА!

РЕЌИ ЋЕШ
МУ ШТА ТИ
СЕ СВЕ ДО-
ГОДИЛО!

СУТРАДАН...

ЖАО МИ ЈЕ! БРАУНЛОУ
ЈЕ ПРОДАО КУЋУ И
ОТПУТОВАО ЗА
ИНДИЈУ!

НЕМАШ
СРЕЋЕ,
ОЛИВЕРЕ!

ПРОШЛА ЈЕ ЗИМА. ОЛИВЕР СЕ ДИВНО ОСЕ-
ЋАО У СВОМ НОВОМ ДОМУ...

ТЕТКА И ЈА
СМО СЕ МНОГО
ОБРАДОВАЛЕ
КАД НАМ ЈЕ
ПРОФЕСОР РЕ-
КАО ДА ОД-
ЛИЧНО НАПРЕ-
ДУЈЕШ!

ЗАИСТА?

ОДНЕКЕШ ОВА
ДВА ПИСМА
НА ПОШТУ!
ЈЕДНО ЈЕ
ЗА МОГ
СИНА, А
ДРУГО ЗА
ДОКТОРА!
РОЗ СЕ
ЛОШЕ
ОСЕЋА!

ТОГА ЛЕТА...

НИСАМ ЗНАО
ДА ИМАТЕ
СИНА!

ОН ЈЕ ДИПЛОМАТА
И СТАЛНО ПУТУЈЕ!
ДВЕ ГОДИНЕ НИЈЕ
БИО КОД КУЋЕ!

А ШТА ЈЕ
С РОЗ? ЈЕ ЛИ
НЕШТО ОПАС-
НО?

НАДАМ
СЕ ДА
НИЈЕ!

ДВА ДАНА КАСНИЈЕ ...

ДОКТОР ЈОШ
НИЈЕ СТИГАО, А
РОЗ ЈЕ ТЕШКО
БОЛЕСНА !

ОЛИВЕРЕ,
ТАКО СЕ
БОЈИМ ЗА
РОЗ !

НАДАМ СЕ
ДА ЋЕ ОЗ-
ДРАВИТИ !

ДОКТОР СЕ НАЈЗАД
ПОЈАВИО ...

БИЋЕ СВЕ
У РЕДУ!
НЕ БРИ-
НИТЕ !

ЈА У СТВАРИ НИСАМ
ЊЕНА ТЕТКА ! САМО
САМ ЈЕ ОДГАЗИЛА !
БИЛА ЈЕ СИРОЧЕ !

ИЗНЕ-
НАДА,
ЈЕДНОГ
ДАНА
ПОЈА-
ВИО СЕ
СИН ГО-
СПОЊЕ
МЕЈН-
ЛИ ...

ТИ СИ ОЛИ-
ВЕР ? МАЈКА МИ
ЈЕ ВЕЋ ПИСА-
ЛА О ТЕБИ !

ХАРИ,
СИНЕ !

ГДЕ ЈЕ
РОЗ ?

МНОГО БРИ-
НЕШ ЗА ЊУ,
СИНЕ !

НЕМАМ НИШТА
ПРОТИВ ! РОЗ
ЈЕ ДИВНА ДЕ-
ВОЈКА !

ДРАГО МИ
ЈЕ ДА ТА-
КО МИС-
ЛИШ !

ВЕЋ САМ ТИ РАНИЈЕ
РЕКАО ДА ЖЕЛИМ ДА
СЕ ОЖЕНИМ ЊОМЕ !

АЛИ, ХАРИ ЈЕ МОРАО ОПЕТ
НА ПУТ ...

САМО ДА
СЕ ШТО
ПРЕ ВРА-
ТИ !

ОПШТИНСКИ СТАРА-
ТЕЉ БАМБЛ ЈОШ ЈЕ
БИО У ЛОНДОНУ ...

СВРАТИЋУ
У КРИМУ
НА ЦАШИ-
ЦУ !

ЕВО ГА ДОЛАЗИ !
ПРИЈАТЕЉИ СУ МИ
РЕКЛИ ДА ОН СТАЛ-
НО НАВРАЋА ОВАМО !

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ СЕДЕО
У КРИМИ БИО ЈЕ НЕКИ
МОНКС, ПРИЈАТЕЉ
ФЕЈГИНОВ...

ЗАШТО СТЕ МЕ ПОЗВА-
ЛИ ЗА СВОЈ СТО?

ВИ СТЕ ОП-
ШТИНСКИ СТАРА-
ТЕЉ, ЗАР НЕ?

ДОБРО ЋУ ВАМ ПЛАТИТИ
АКО МИ КАЖЕТЕ СВЕ ШТО
ЗНАТЕ О МАЈЦИ ОЛИВЕ-
РА ТВИСТА, ДЕЧАКА КОЈИ
ЈЕ ОДРАСТАО У ВАШЕМ
СИРОТИШТУ?

ПА, ШТА
С ТИМ?

А, ТАКО! Е, КАД ЈЕ НО-
ВАЦ У ПИТАЊУ...

ЈЕ ЛИ
ДОСТА ДВА-
ДЕСЕТ ПЕТ
ФУНТИ?

ВИ СТЕ ЗАИСТА ВЕ-
ЛИКОДУШНИ! СУТРА
У ИСТО ВРЕМЕ ДО-
ВЕШЋУ ОВАМО ЖЕНУ
КОЈА ВИШЕ ЗНА!

ТАКО СЕ
НАСТОЈ-
НИЦА МЕН
НАШЛА У
КРИМИ...

НЕГОВАЛА САМ ЈЕДНУ СТАРИ-
ЦУ КОЈА МИ ЈЕ НА САМРТИ
ПРИЗНАЛА ДА ЈЕ УКРАЛА
НЕШТО ОЛИВЕРОВОЈ МАЈЦИ!

АЛИ, УМРЛА ЈЕ ПРЕ
НЕГО ШТО МИ ЈЕ
СВЕ РЕКЛА!

МЕНЕ НЕ МО-
ЖЕТЕ ПРЕВА-
РИТИ! РЕЦИТЕ
МИ ШТА ВАМ
ЈЕ СВЕ РЕК-
ЛА!

НИШТА ВИШЕ!
САМО ЈЕ У РУЦИ
ДРЖАЛА НЕШТО...

ЕВО, ОВО! МЕДАЉОН
И ПРСТЕН КОЈЕ ЈЕ
УКРАЛА ОД ОЛИ-
ВЕРОВЕ МАЈКЕ!

МОНКС ЈЕ ЗАПРАБИО ТЕ ЗЛАТНЕ ПРЕД-
МЕТЕ...

ШТА ТО
РАДИТЕ?

СВЕ ОВО
МОРА ДА
СЕ ВАЦИ!

ТЕ НОЖИ КОД ФЕЈГИНА...

ШТА ИМА
НОВО,
МОНКС?

ХОЋУ ДА
РАЗГОВАРАМ
С ТОВОМ!

ХАЈДЕ, ГУБИТЕ
СЕ! ИМАМО ВА-
ЖАН РАЗГОВОР!

НЕНСИ СЕ СА-
КРИЛА ИЗА ЗАВЕ-
СЕ И ПРИСЛУШ-
КИВАЛА...

ЈЕ ЛИ
ИСТИНА
ТО ШТО
ЧУЈЕМ?

МОРАМ ДА ОБАВЕСТИМ
О ОВОМЕ ГОСПОЉУ МЕЈ-
ЛИ КОД КОЈЕ САДА ЖИ-
ВИ ОЛИВЕР!

НЕНСИ ЈЕ ЗАТЕКЛА РОЗ КОД КУ-
ЋЕ...

ТАЈ МОНКС
ХОЋЕ ДА СЕ ДО-
КОПА ОЛИВЕРОВОГ
НАСЛЕДСТВА!

ОДАКЛЕ ЊЕМУ НАС-
ЛЕДСТВО КАД ЈЕ СИ-
РОЧЕ?

НЕ ЗНАМ... АЛИ, ЛЕПО
САМ ЧУЛА КАД ЈЕ
МОНКС РЕКАО...

ИСПРИЧАЈ
МИ СВЕ!

А ЕВО ШТА ЈЕ
НЕНСИ ЧУЛА...

ОЛИВЕР ЈЕ МОЈ
БРАТ ПО ОЦУ...

ШТА? ОЛИВЕР
ЈЕ БРАТ ТЕ
ПРОТУВЕ?

ДА... ТО ЈЕ
РЕКАО... САД
МОРАМ ДА
ИДЕМ...

АКО ХОЋЕТЕ ЈОШ
НЕШТО ДА САЗНАТЕ,
БИЋУ У НЕДЕЉУ У
АВА НА МОСТУ!

ТЕК ШТО ЈЕ НЕНСИ ИЗИШЛА, У КУЋУ ЈЕ УЛЕТЕО ОЛИВЕР...

РОЗ, ВИДЕО САМ БРАУН-
ЛОА! ЖУРИО ЈЕ ПА НИСАМ
СТИГАО ДА ГА ПОЗДРАВИМ!
ХОЋЕМО ЛИ ДА ИДЕМО ДА
ГА ПОСЕТИМО?

СВА-
КАКО?

СУТРАДАН РОЗ
И ОЛИВЕР СУ ПОШ-
ЛИ КОД БРАУН-
ЛОА... ДЕВОЈКА ЈЕ
САМА УШЛА У
КУЋУ...

ВЕРУЈЕМ ДА БИСТЕ
ЖЕЛЕЛИ ДА ЧУЈЕТЕ
НЕШТО О ОЛИВЕРУ
ТВИСТУ!

ШТА?
ГДЕ ЈЕ?

ЕНО ГА
ИСПРЕД
КУЋЕ!

ВРАТИО
СИ СЕ!

ФЕЈГИН ЋЕ
МИ ДОБРО ПЛА-
ТИТИ ЗА ОВО!

МОЖЕШ СЛОБОДНО ДА
ГОВОРИШ ПРЕД ГОСПОДИ-
НОМ БРАУНЛОУОМ!

АКО ЖЕЛИТЕ
ДА САЗНАТЕ ЈОШ
НЕШТО ОД ТОГ
МОНКСА НАЈИ
ЋЕТЕ ГА У КРЧ-
МИ КОД "ДВА
ЈЕЛЕНА"!

ЈОШ ДАНАС ЋУ
ПОСЛАТИ ТАМО СВО-
ЈЕ ПРИЈАТЕЉЕ!

ЧИМ СЕ БРАУНЛОУ ВРА-
ТИО КУЋИ...

ЕВО ВАМ АДРЕСА
КРЧМЕ! ОБАВЕЗ-
НО МИ ДО-
ВЕДИТЕ
ТОГ
МОНКСА!

НЕ БРИ-
НИ-
ТЕ!

НЕКОЛИКО ДАНА
КАСНИЈЕ...

ЈОШ СЕ НИЈЕ
ПОЈАВИО У
ТОЈ КРЧМИ!

НИШТА!
НАВРА-
ЋАЈТЕ
И ДАЉЕ
ТАМО!

ОЛИВЕР ЈЕ ОПЕТ ЖИ-
ВЕО КОД БРАУНЛОА...

ЈОШ НИСИ НИ ДОРУЧ-
КОВАО, А ВЕЋ СИ ПО-
ЧЕО ДА УЧИШ!

РОЗ ЈЕ СКОРО СВАКИ ДАН ДО-
ЛАЗИЛА ДА ОБИЊЕ ОЛИВЕРА...

УЋИТЕ! МИСЛИМ
ДА ЋЕ СЕ УСКОРО
СВЕ РАЗЈАСНИТИ!

АЛИ, МОНКС
СЕ ЈОШ
НИЈЕ ПО-
ЈАВИО!

ЈЕДАН ПРИВАТНИ
ДЕТЕКТИВ МИ ЈЕ ОТ-
КРИО НЕКЕ СТВАРИ!

ШТА
ТО?

ЗАМИСЛИТЕ,
МОНКСОВ ОТАЦ
ЈЕ БИО МОЈ
ДОБАР ПРИ-
ЈАТЕЉ...

АЛИ...

ПОЛАКО... МОНКС ЋЕ НАМ СВА-
КОГ ТРЕНУТКА ПАС-
ТИ ШАКА, А ОНДА
ЋЕ И ДРУГЕ СТВА-
РИ БИТИ ЈАСНИЈЕ!

И ЗАИСТА...

ПОЛАЗИ!

ПУСТИ-
ТЕ МЕ!

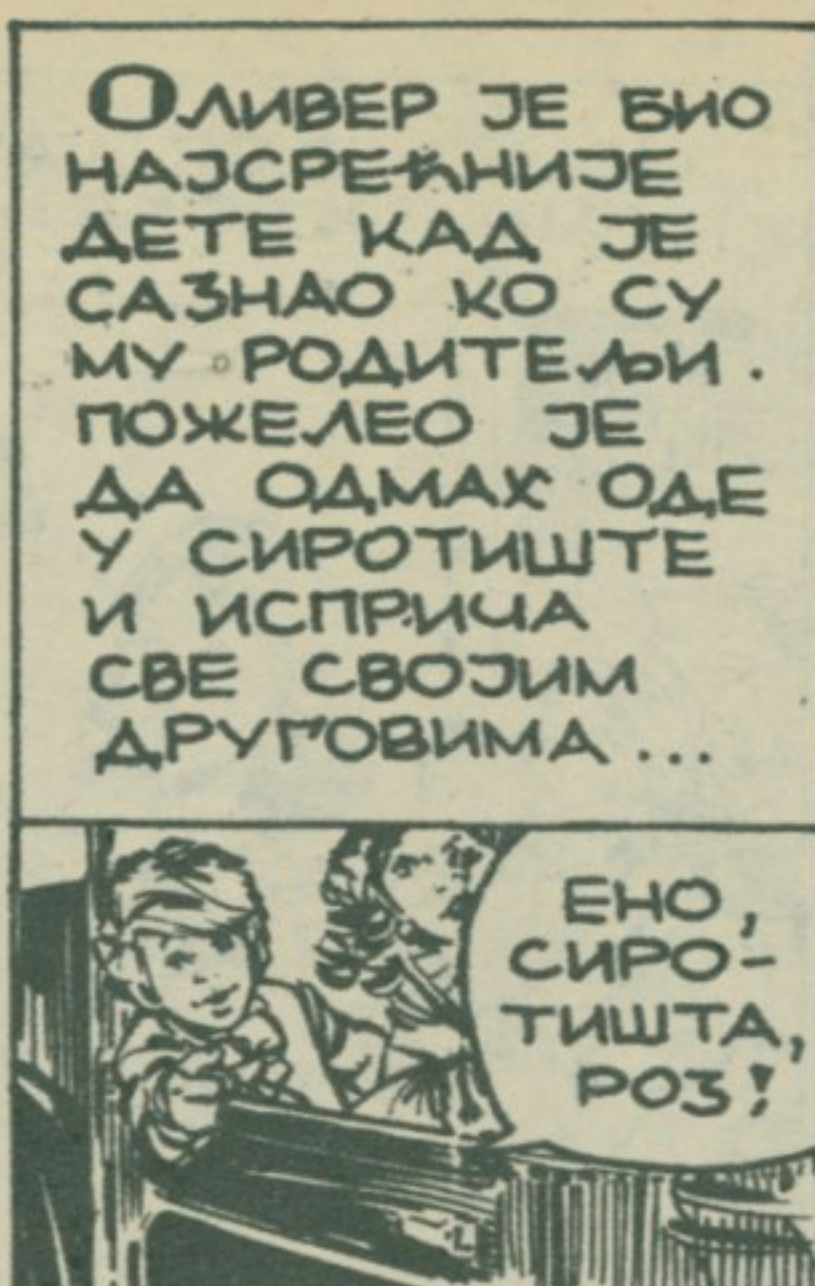
ЉУДИ СУ ПОЈУРИЛИ НЕ ОБЗИРУЈИ СЕ НА УПОЗОРЕЊЕ ПОЛИЦИЈЕ...

Али, ФЕЈГИН ЈЕ САДА МИСЛИО САМО НА СЕБЕ...

РАДОСТ ЈЕ БИЛА НЕОПИ-
СИВА ...

ОЛИ-
ВЕРЕ!

ЈОШ ИСТОГ ДАНА У
КУЋИ ГОСПОЋЕ МЕЈЛИ ...

БРАУНЛОУ МЕ ЈЕ О СВЕ-
МУ ОБАВЕСТИО! ДРАГО МИ
ЈЕ ДА САД ЗНАШ КО СУ
ТИ БИЛИ РОДИТЕЉИ!

ЖЕЛИМ ДА СЕ ВЕН-
ЧАМО И ТО ОДМАХ!

ДРАГИ!

ОЛИВЕ-
РЕ, ШТА
ТИ ЈЕ?

НИШТА...

ЗАР ВИ НИ-
КАД НИСТЕ
ВИДЕЛИ ДА
НЕКО ПЛА-
ЧЕ ОД
СРЕЋЕ!

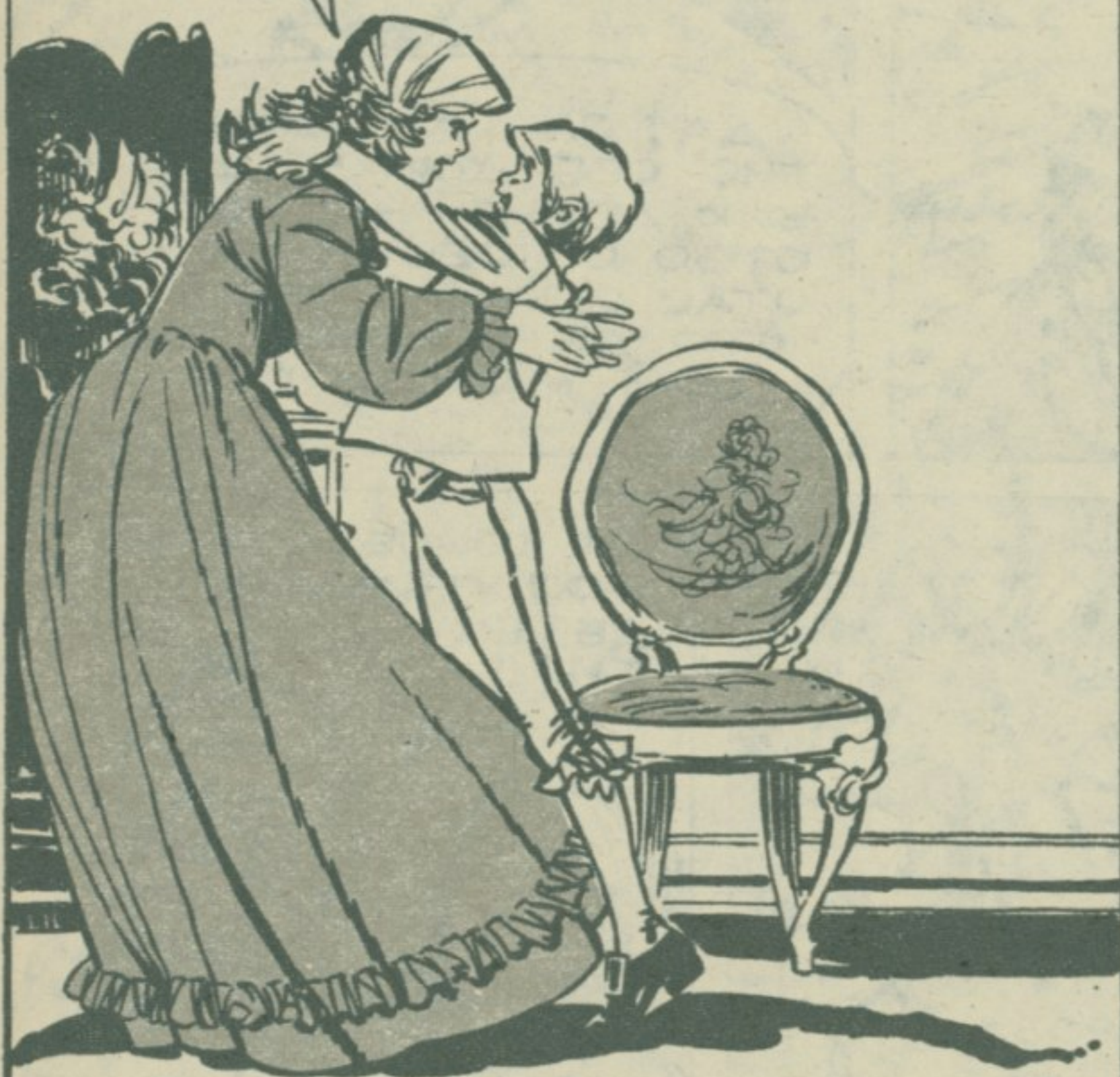
ЈЕСАМ,
ОЛИВЕРЕ!

ХАРИ И ЈА ЋЕМО
СЕ ВЕНЧАТИ! ЖЕЛЕЛИ
БИСМО ДА ОЛИВЕР
ЖИВИ С НАМА!

И НА ЊУ
СМО МИСЛИ-
ЛИ!

ДИВНО! А ШТА
ЋЕ БИТИ С ТЕТ-
КА МЕЈЛИ!

И ОНА
ЋЕ БИТИ
С НАМА!

ДИВНО! ОНА
ЈЕ НАЈБОЉА
КУВАРИЦА
КОЈУ ЗНАМ!

А, ВИ ГОС-
ПОДИНЕ
БРАУНЛОУ...

КРАЈ

ЈА НЕ МОГУ ДА
ЖИВИМ С ВАМА, АЛИ
ЗАТО ЋУ ВАС ЧЕС-
ТО ОБИЛАЗИТИ А,
НАДАМ СЕ, И ВИ МЕНЕ!

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: **челични гусар**

ПОСЛЕДЊИ ОД БРАЋЕ ДАЛТОН

Искусни шериф Тилгмен био је на мукама: поштовао је Била као часног човека кога је само један суров догађај одвео на странпутицу. Али, морао је да изврши дужност!

Петог октобра 1892. године пет чланова чувене банде „Далтонови јахачи“, браћа Боб, Грет и Емет Далтон, Дик Бродвел и Бил Пауерс, напали су „Кондон банку“ у Кофивилу, у Канзасу. Дошло је до праве битке. Од разбојника је у животу, али тешко рањен, остао једино Емет Далтон. Погинула су и четири грађанина Кофивила.

Три недеље касније у својој кући у Тјулери, у Калифорнији, имућни фармер, нежни отац породице и способан члан парламента Бил Далтон смркнута лица слушао је причу незваног госта Чарлија Пирса, једног од „Далтонових јахача“ који није учествовао у кофивилском окршају.

— Читао сам нешто о томе у новинама! — рече Бил кад је Чарли начас ућутао. — Мислио сам: лажу, прегерују! Кажем ти, кад су их побили, догодило се нешто што нисам могао ни замислити! Чупали су с њих блузе, кошуље, мамузе! За успомену! Један је Бобу одсекао косу, па је после чуперак продавао по десет долара! И Грету су почупали сву косу! Главе су им биле крваве као да су их Апачи скалпирали! Онако унакажене не би их ни мајка препознала!

Бил Далтон те ноћи није ни на тренутак задремао. Он није имао ничег заједничког с разбојничком каријером браће. Осуђивао је Боба, Грета и Емета који су пошли погрешним путем у жељи да засене мрачну славу браће Демс. Није га мучило то што су Боб и Грет убијени, а Емет осуђен на доживотну робију, али га је огорчењем испунило то што су часни и законољубиви грађани Кофивила дивљачки унаказили мртве разбојнике.

ОКРШАЈ У ИНГОЛСУ

Изјутра је појахао коња и кренуо у Кофивил. На лицу места се уверио да ни написи у новинама, ни прича Чарлија Пирса нису били неистинити. Јавно је запретио да ће поднети тужбу суду и захтевати да се казне они који су оскрнављивали његову мртву браћу.

Његова претња је добро дошла новинама жељним сензација. Исмејали су Била Далтона. Чак су га оптужили да је био јатак, да је као члан парламента помагао „Далтоновим јахачима“ у критичким ситуацијама и да за добар део сво-

је имовине има да захвали њиховим пљачкама.

То је превршило меру. Бил Далтон је написао оставку на положај у парламенту, пољубио жену и два сина, приписао два „колта“, дограбио „винчестерку“, бацио се на коња и појахао према Оклахоми. Пошао је да тражи Била Дулајна који је неко време јахао са браћом Далтон, а касније основао чувену разбојничку банду „Оклахомаца“.

Већ приликом првог „посла“ с „Оклахомацама“ био је принуђен да убије. Повратка за њега више није било.

Два чувена полицајца шериф Хек Томас и шериф Бил Тилгмен дали су се у потеру за Дулајновом дружином, најславнијом бандом свог времена. Двадесет деветог августа 1893. Бил Тилгмен је од једног дошника сазнао да се „Оклахомаца“ налазе у Инголсу.

Првог септембра после подне Дулајн, Далтон, „Горки Поток“ Њукомб и Чарли Пирс играли су покер у једном салуну. Осећали су се безбедним. На свим улазима у Инголс стражарили су Дулајнови поверљиви људи који би га обавестили у случају да наиђе група јахача који би могли бити полицајци.

Око шест сати један у браду зарастао фармер зауставио је пред салуном кола покривена арњевима. Сишао је с њих и упutio се у ковачницу која се налазила тридесетак метара даље.

Чим се дохватио улаза у ковачницу, брадати фармер отегнуто звизну. Арњеви спадоше с кола и из њих се разлеже пучњава. Тилгменови људи заклоњени иза дебелих колских бокова обасули су „Оклахомаца“ у салуну жестоким палбом.

Иако је изненађење било потпуно, Дулајн и његови момци нису се збунили. У трен ока бацили су се у заклоне и узвратили на ватру. Неколико секунди касније Тилгменови људи су се нашли под прецизном ватром четворце хладнокрвних бандита. Већ првим хицима Дулајн и Чарли Пирс су смртно погодили три полицајца. Остали су се подвукли под кола и из

тог положаја нису могли ефикасно да гађају.

— На коње! — викну Дулајн.

Четворица опкољених су са по два револвера у рукама у исти час излетела из салуна, докопала се коња и у облаку црвене прашине одгалоширали из града.

На миљу од Ингоса Дулајн је рекао:

— Растурајмо се! Свако на своју страну! Састанак у Лобовом кланцу!

ЈЕДНОГ ПО ЈЕДНОГ

После пораза у Инголсу Бил Тилгмен је знао да мора по сваку цену што пре ликвидирати „Оклахомаца“ ако не жели да изгуби титулу „најбољег шерифа Дивљег запада“. Једног по једног, решио је.

Прво су долијали „Горки Поток“ Њукомб и Чарли Пирс. Издао их је власник

колибе у коју су се склонили. Кад су их Тилгменови људи опколили, бранили су се очајничком храброшћу до смрти.

Преживели чланови Дулајнске банде су вешто измицали свим потерама, пљачкајући уз пут банке и возове. Једино је Бил Далтон све чешће избегавао да учествује у пљачкашким походима. Из дана у дан све јаче га је морила чежња за породицом и некадашњим мирним животом у сунчаној Калифорнији. Мртви и рањени које су „Оклахомаца“ остављали за собом, непрекидно су га посећивали у сну. Данима није изговарао ни речи.

Бил је једва дочекао да у једном сукобу буде рањен. Рана није била тешка, али је он ипак рекао Билу Дулајну:

— Морам на неко време да се склоним негде. Док не прездравим!

Одјахао је према северу и нестало. Кад је Бил Тилг-

мен већ поверовао да је рањени Далтон испустио душу у неком скривеном кањону, јавио му је један индијански извидник:

— На усамљеном ранчу двадесетак миља удаљеном од Ардмора, у Оклахоми, живи човек сличан Билу Далтону!

Два дана је шериф био изузетно рђаво расположен. Поштовао је Била Далтона као часног борца који никада ни на кога није пуцао с леђа, или из заседе. Врло добро је знао да су само западњачки „кодекси части“, дивљачко линчовање мртвих Боба и Грета Далтона и неправедне оптужбе да је саучесник у злочинима „Далтонових јахача“ одвели Била Далтона на пут безакоња.

Тилгмен је знао и то да мора ухватити Била Далтона. Прво, зато што му је то била службена дужност! Друго, зато што је Бил Далтон славна личност међу људима с оне стране закона, а он најславнији међу онима који бране закон!

— Ухватићу га живог! — одлучио је Тилгмен. — Ниједан га суд неће строго осудити, Ја ћу бити сведок!

ДОБРОВОЉНО У СМРТ

Шериф је са својим најбољим људима ноћу опколио усамљени ранч код Ардмора.

— Да нико не пуца док ја не наредим! — рекао је кад су заузели бусије.

У зору је из брвнаре изашао човек зарастао у браду, погрбљен у запуштеној одећи. Тилгмен га је одмах препознао.

— Предај се, Биле Далтоне! — викнуо је. — Опкољен си!

Бил Далтон је шерифа који се подигао из заклона одмерно тужним погледом. Затим је полако наставио да корача према штали где се налазила ловачка пушка прислоњена уза зид.

Искусни шериф добро је знао шта се дешава у души Била Далтона.

— Стани, Биле! Не лудуј! — покушао је да га заустави. — Немаш шансе! Не присиљавај ме да те убијем!

Бил му се још једном горко осмехнуо, а онда је повијених рамена наставио полако да корача према пушци. Кад је био на два корака од пушке, плануло је неколико хитаца. Далтон се пресавио у пасу.

— Не пудај! — крикнуо је Тилгмен и потрчао према рањенику. — Доста!

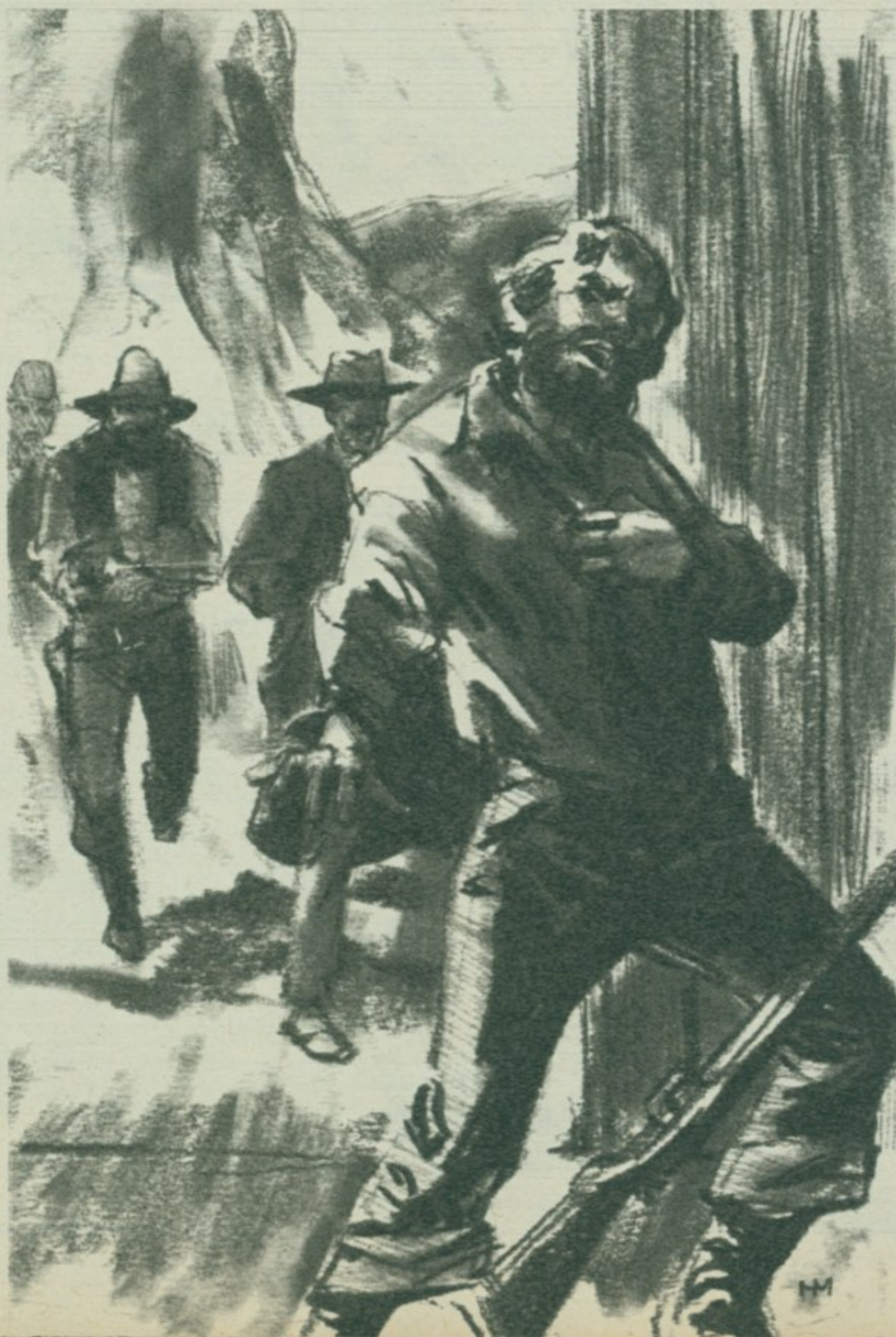
Бил Далтон се још једном осмехнуо Тилгмену који је клекнуо поред њега.

— Збогом, Тилгмене! — прошапутао је. — Јави у Калифорнију!

Из уста му је потекао млаз крви. Био је мртав.

— Бил Далтон је свесно изабрао смрт! — рекао је после смрти најтрагичнијег брата Далтона Бил Тилгмен. — Ја нисам пуцао у њега! Он је хтео да умре!

А. Р.

ВЕЛИКИ СТРАХ

Око три сата по подне из даљине је почела да допире потмула грмљавина, на небу се брзо нагомилаше црни облаци, а необичан мирис у ваздуху наговештавао је страшно невреме. Чим су угледали натуштено небо, земљорадници, који су тог јесењег дана 1974. године косили траву и скупљали сено по ливадама око села Греде, недалеко од Сиска, оставили су посао и кренули кућама. Уз пут су опомињали један другог да убрзају корак, јер су прве крупне капи кише већ почеле да промичу.

Само су седамдесетогодишњи Ђуро Лукачевић и његова рођака Марија Марковић остали у пољу: пре плуска требало је са купити сено са још једне ливаде и уплатити га. Ипак, када су муње почеле да парају небо, а киша да лије, покупили су са земље своје џемпере, упртили торбе и виле на леђа и кренули према селу. Прва је хитала Марија, а стари Ђуро је ишао десетак метара иза ње, посрћући у ходу и проклињући хладан ветар који им је дувао у лице.

Када је први гром ударио у једино дрво на пољани којом су журили, Марија се уплашено окрете према Ђури погледом га питајући шта да раде. Старац јој одмахну рукоу.

— Хајде само напред — довикнуо је. — Неће гром у нас.

Изненада, јак блесак заслепи Марију, а страشان прасак заглуши шљапкање њених ногу по расквашеној земљи. Осетила је како је непозната сила гурну с леђа и ужасан притисак у ушима и сле-

Ђуро Лукачевић Марија Марковић

ЗАЧИ РАМА

Марија је осетила неку непознату силу како је гура с леђа и ужасан притисак у ушима и слепоочницама. А онда је ничице пала на земљу.

утрчала у своју кућу. — Гром га је убио, људи!

Укућани нису веровали. Јесте, видели су муње и чули како грови треште али, зар баш њиховог Ђура да убију. Десетак њих истрча из куће и појури у поље.

Када су стигли до места које им је Марија описала нису могли да верују очима. Ђуро је седео на земљи, обема рукама држао се за главу и јечао.

— Није... није ми ништа — невезано је говорио и брисао крваво лице. — Јоој, како ме леђа боле...

А онда се онесвестио.

На рукама су га однели до куће, а одатле пребацили до болнице у Сиску. На Ђуриним леђима налазила се велика тамна опекотина од грома који га је погодио. Лекари су се чудили како је остао у животу.

После петнаестак дана старац се опоравио и вратио у своје село. А његова рођака Марија и данас не излази у поље чим и слаба киша почне да пада. Онај страх јој не да мира.

Миливој Алапић,
Суња, код Новске

(Хонорар: 250 динара)

поочницама. Ничице је пала на земљу.

У глави јој се мутило, али није изгубила свест. Неколико тренутака касније схватила је шта се догодило. С напором се придигла на руке. И тек тада јој је страшна слут-

ња прошла кроз главу: шта ли је с Ђуром?

Окрнула се и... тада га је угледала! На неколико корака иза ње, поред једног пласта лежао је старац: одело на њему било је поцепано, виле које је носио — далеко од-

бачене у страну, а из вунене торбице храна је била просута. Из Ђуриних полуотворених уста шикљала је крв, а из ушију и носа сливао се танак црвен млаз.

Дозивајући га, Марија притрча и клече поред њега. Али, Ђуро се није јављао, чак није ни јечао, ни дисао... Жена поче да га дрмуса, али старац није давао никакве знаке живота, само су његове још топле шаке, у изненадном грчу стегле њене руке када их је додирнула.

По киши која је све јаче падала Марија потрча према селу, спотичући се о камење и грање. Нека и мене сада убију грови, говорила је и плакала, како сада да се вратим без чиче.

— Погибе Ђуро! Тамо, горе, у њиви — једва је успела да каже када је

ОРГУЉЕ МРЖЊЕ

Хајдар Али, владар арапске државнице Мисар из 18. века, редовно је губио битке од Енглеза чији је командант био извесни Манро. Хајдар је наследио његов син, султан Типу. У току његове владавине догодило се да је Манроовог сина растргао тигар приликом лова. Типу је био толико одушевљен овим догађајем да је поручио да му се направе оргуље у облику тигра који прождири енглеског официра и кад се на њима свира уместо тонова испуштају рику и крике.

НЕОБИЧАН ЗАКОНИК

Пре осамнаест година пронађен је рукопис Законика Стефана Лазаревића о рударима и рудницима, који су по деспотовом налогу саставила 24 рудара из неколико рудника. Овај Законик Стефан је потврдио 1412. године и то је једини споменик ове врсте за наше рударство из времена пре доласка Турака.

Из одредби Законика види се колико је рудар тог времена био поштован и драгоцен. Према њима, касанин је рудару морао увек да да плећку. Ако би рудар отимао да ради у другом руднику, добијао би три златника дневно. Међутим, није могао да мења рударску област. Рудари Новог Брда имали су и два годишња одмора по 15 дана: један у пролеће а други у зиму.

ПОЗИВ ЧИТАОЦИМА!

Ако сте доживели неки страх који још памтите, опишите га и пошаљите на адресу: „Политикин Забавник“, Македонска број 29, 11000 Београд, за рубрику „Велики страх“. Све занимљиве прилоге ћемо објавити и хонорисати.

Богата ризница одговора на многобројна дечја питања

Ова дивна књига неопходна је потреба сваког ученика јер пружа читав низ сазнања о свету који га окружује. Прилагођена је свим ђачким узрастима. То је књига која може да се чита редом, или без реда, по сопственом избору, забаве или сазнања ради.

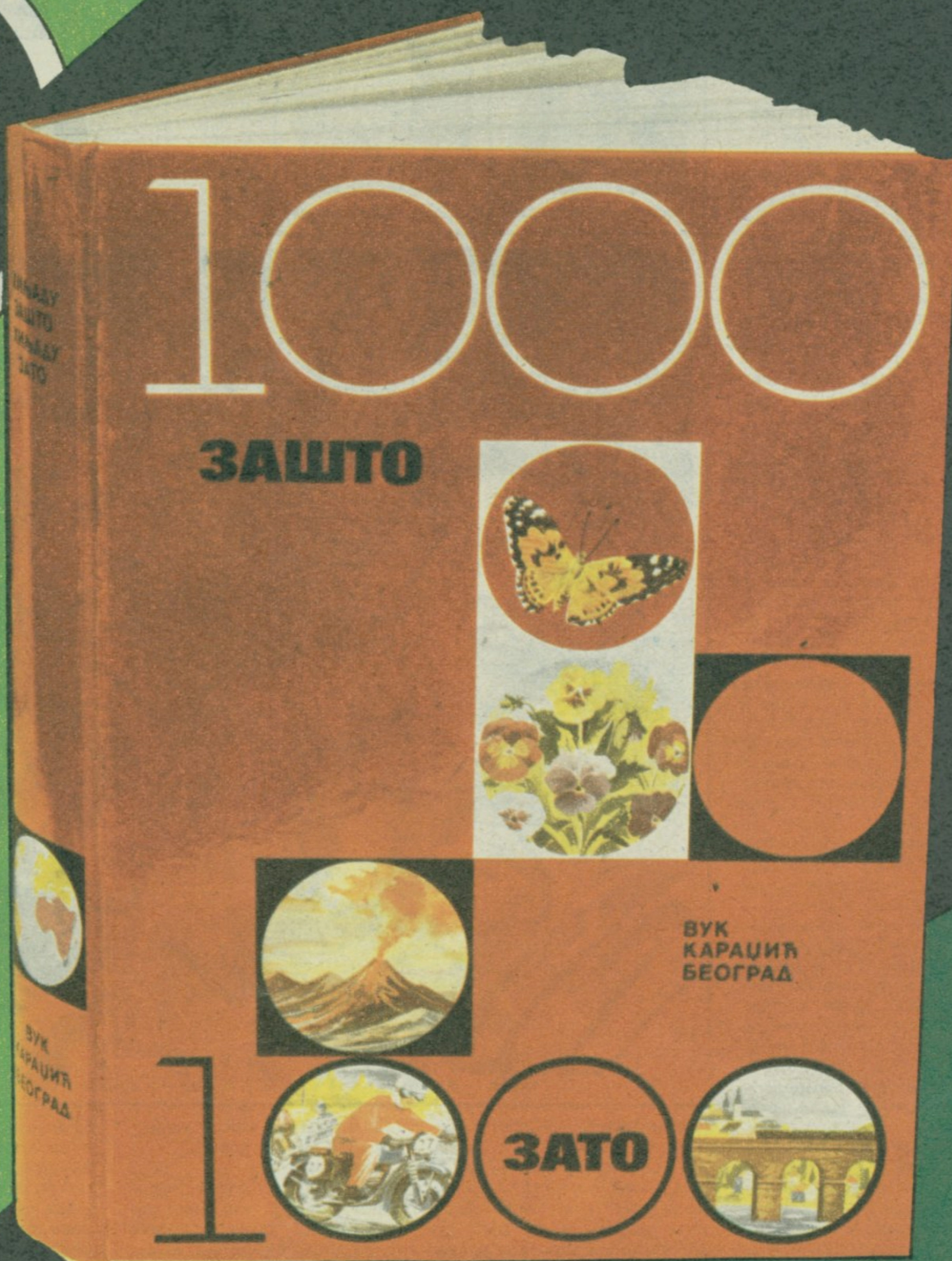
„ХИЉАДУ ЗАШТО — ХИЉАДУ ЗАТО“ је поучан, забаван, користан и пре свега информативан приручник.

Књига је писана једноставно и популарно, на 483 стране двостубачног текста, формата 28,5 x 20,5 см. луксузно је опремљена и богато илустрована, у тврдом повезу са пластифицираним корицама.

Купци из Београда могу подићи књигу сваког радног дана до 15 часова у предузећу „ВУК КАРАЦИЋ“, Краљевића Марка бр. 9.

Цена књиге је 200.— динара. Може да се купи за готово и на отплату. КУПЦИ „ПОЛИТИКОГ ЗАБАВНИКА“ УЖИВАЈУ ПОПУСТ ТАКО ДА КЊИГУ ДОБИЈАЈУ ЗА 190.— ДИН

Сва обавештења можете да добијете на телефон 620-371.

ЗАШТО

ПОРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво купујем књигу „1000 ЗАШТО — 1000 ЗАТО“ по цени од 200.— дин. ЗА ГОТОВО — ПОУЗЕЋЕМ ПО ПОВЛАШЋЕНОЈ ЦЕНИ (плаћање поштару приликом пријема књиге).

НА ОТПЛАТУ у 2 месечне рате почев од _____ 197. год. Рате ћу уплаћивати редовно по пријему рачуна и уплатница. У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду.

Презиме и име занимање _____

Адреса стана пошт. број и место _____

Назив и адреса радне организације _____

(Печат и потпис овлашћеног лица)

Овера о запослењу

Поруџбеница се оверава само при куповини књиге на отплату. Пензионери уместо овере прилажу одрезак предпоследњег чека од пензије.

(Својеручни потпис купца)

ЗАТО

ЧУВЕНИ ДРАГУЉИ

Доклао си да си одан нашој вери и зато желимо да те награди-мо. Као знак великог поверења које имамо у тебе, поверавамо ти на чување нашег идола“.

Ове свечано изговорене речи у малом хиндустанском храму упутио је свештеник човеку који је пред њим стајао погнуте главе. Није слутио колико ће га оне скупо стајати, јер „човек од поверења“ налазио се у храму већ пуне две године, али — не зато што је био одан хиндустанској вери! Он је, у ствари, био дезертер француске војске.

БОГАТСТВО НА ДЛАНУ

Када се 1752. године искрцао с француским трупа-

мо да плати баснословну цену за украдени дијамант већ и да лопову својим бродом омогући бекство из Индије.

ЧУДНА ПОДУДАРНОСТ

И војник и капетан су знали за веровање Индуса да онога ко оскрнави божанство чека најтежа казна, сигурна смрт. Али, на то се нису обзирали. Међутим, тек што је брод препловио индијску границу, војник се изненада разболео од непознате болести. Неколико дана тресао се у страшној грозници, да би, у мукама, умро. Бацили су га у море.

Капетан се после овога ипак уплашио. Пожурио је да кобни драгуљ прода чим је ступио на британско тло, неком трговцу из Лондона — за суму тачно десет пута већу од оне коју је сам платио!

Не зна се даље судбина капетана нити лондонског трговца. Зна се, међутим, да је драгуљ доспео у руке неког руског племића и да му је на њему завидео цео двор Катарине Велике. Нарочито је желео да га прибави принц Григориј Орлов: сматрао је да ће, ако га поклони царици, ос-

Освета дијамантског ока

ма на индијске обале, чуо је приче о огромном богатству по овдашњим храмовима. Нарочиту пажњу привукла му је она о дијамантским очима неког божанства које се налазило у једном малом, забаченом светишту, у брдима јужне Индије. Говорило се како су ти драгуљи толико крупни, сјајни и савршено обрађени да их сматрају непроцењивом вредношћу. Војник је сковао план.

Побегавши из војске, потражио је уточиште код привих свештеника на које је наишао. Рекао им је да се страшно гризе што је учествовао у рату против њиховог народа и у знак покајања и сам жели да прихвати хиндустанску веру. Поверовали су му.

У новом, хиндустанском храму, и сам је слободно могао да се креће, без бојазни да би га неко препознао и открио. Почео је трагање за оним храмом. Лако је успео да га пронађе, а тада је одлучио да у њему остане све док не искрсне погодан тренутак да свој план у потпуности оствари.

Чекао је пуне две године, све до часа када су сви свештеници одлучили да баш њему — повере на чување своје највеће благо! Били су уверени да пред собом имају човека оданог душом и телом.

Још исте ноћи, када је све у храму утихнуло, бивши војник је кренуо да до-

РЕШЕН ДА УРАДИ ШТО ЈЕ НАУМИО, БИВШИ ФРАНЦУСКИ ВОЈНИК НИЈЕ СЕ ОБЗИРАО НА ВЕРОВАЊА ИНДУСА ДА ОНОГА КО ОСКРНАВИ БОЖАНСТВО ЧЕКА СИГУРНА СМРТ.

врши своју давно започету замисао. Из мрака су га беживотним, каменим сјајем гледала два дијамантска ока. Извукао је оштар ножић испод набора свештеничког руха и пажљиво почео да ископава прво из

бронзаног лежишта. Ускоро је задивљено посматрао крупан драгуљ на свом длану. Али, баш када се спремао да на исти начин извади и друго око, зачуше се негде у ходнику кораци. Војник брже остави посао:

и овако је већ био довољно богат! Нечујно као мачка побегао је напоље, у ноћ.

Намеравао је да што пре отплови из Индије. На путу за Бомбај наишао је на једног енглеског капетана који је био спреман не са-

тварити оно о чему је давно маштао — њену наклоност.

Орлов није жалио да за око индијског божанства плати читаво богатство, али Катарина Велика остала је глува на његове љубавне јаде. Дијамант, додуше, није одбила. Штавише, толико јој се допао да га је ставила у свој краљевски скиптар.

ЦРТИЦЕ ИЗ ИСТОРИЈЕ

Неколико месеци пре Илиндена 1903. године у Македонији су ужурбано вршене последње припреме за устанак. Ноћу 2. августа устаници су напали војнополицијску станицу, а дан касније освојили цео град. Њихов вођа Никола Карев организује одмах и револуционарну власт у којој су равноправно заступљене све народности: националним мањинама упућен је Крушевски манифест којим се позивају сви становници Македоније да, без обзира на националну припадност, устану против турске тираније.

Отворене су и радионице за израду оружја које су радиле даноноћно. Устаници су употребљавали пушке малихорке, бердан

ПРВИ МАКЕДОНСКИ ТОП

ке, тетовке, а у недостатку артиљеријског оружја покушали су да од расположивог материјала направе топ.

Познати револуционар Веле Марков, из села Селца, предложио је то своме оцу Марку, познатом коларском мајстору тога краја који се одмах прихватио посла. Заједно са ковачем Ставром Барјаром

из Крушева направио је за врло кратко време први топ — „црешновато топче“ а убрзо је почела и његова серијска производња. Од дебела дивље грешње Марко је правио лафет (постоље), точкове и топовске цеви, а Ставро све то окивао у гвожђе. Топ је добро дошао револуционарима и много пута изненадио Турке.

На жалост, Крушевска република је живела само десет дана. Турци су свирепо угушили устанак.

Први македонски топ реконструисан је пре двадесетак година. Тодор Барјаро, син ковача Ставра, имао је седамдесет пет година а ипак је пристао да руководи радовима на обнови првог македонског артиљеријског оружја.

Тај дијамант и данас се налази у ризници СССР-а, а познат је под именом „Орлов“. Међутим, за стручњаке представља мистерију због тога што његово порекло ипак није разјашњено. Наиме, један од највећих дијаманата за који се уопште зна, био је чувени „Велики могул“ пронађен у руднику Голконда у Индији, негде половином 17. века. Једини Европљанин који је видео овај изванредан драги камен био је француски путник Таверније. Он га је описао као „полутку тврдо куваног јајета“.

Када је 1739. године Надир-шах опљачкао могулову ризницу у којој се драгуљ налазио, „Великом могулу“ изгубио се сваки траг. Оно што уноси збрку јесте веома неуобичајен начин на који је брушен „Орлов“: и он веома много подсећа на — полутку тврдо куваног јајета!

ЗАБАВНИКОВА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

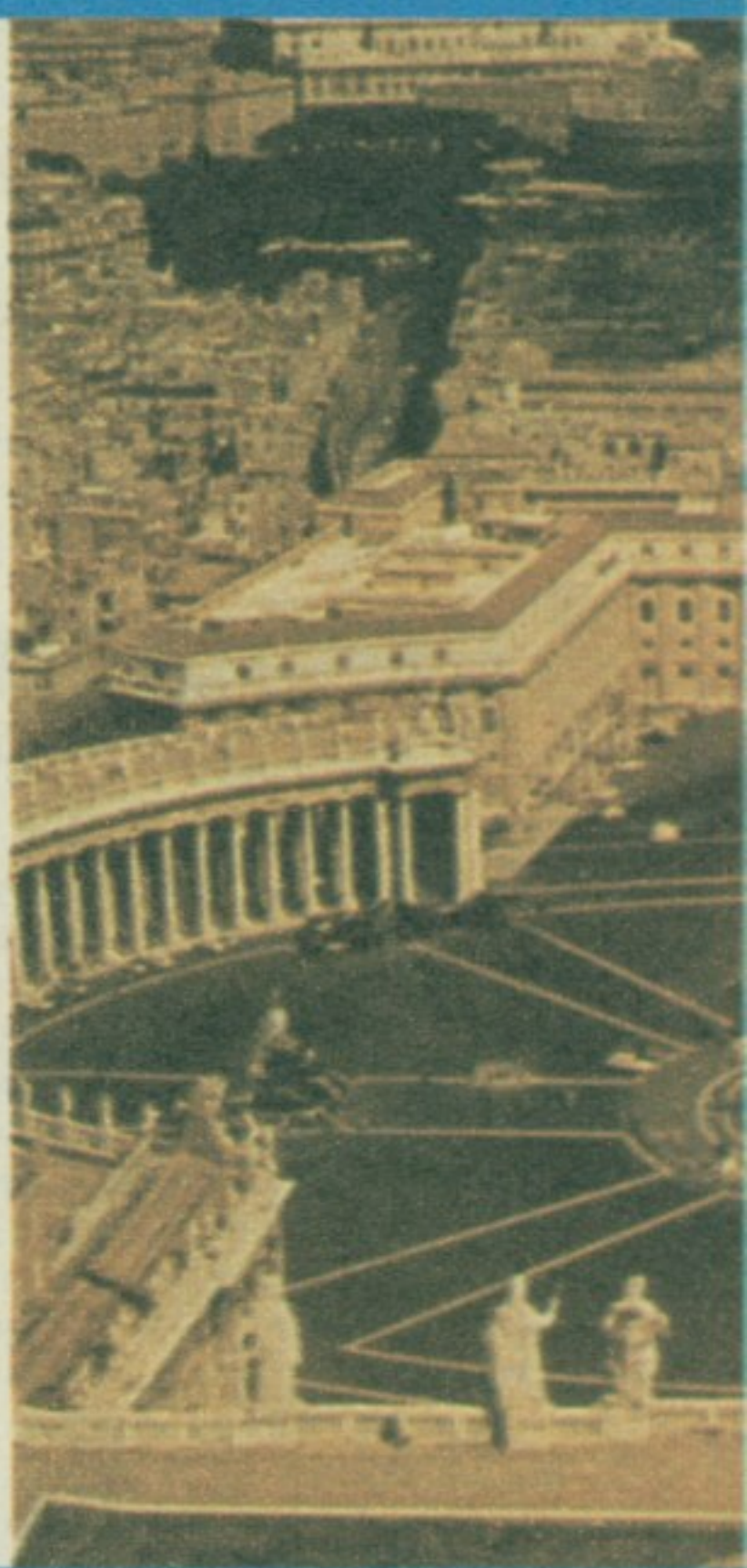
ВЕЛИКИ ЛЉУДИ

ЋОВАНИ ЛОРЕНЦО БЕРНИНИ

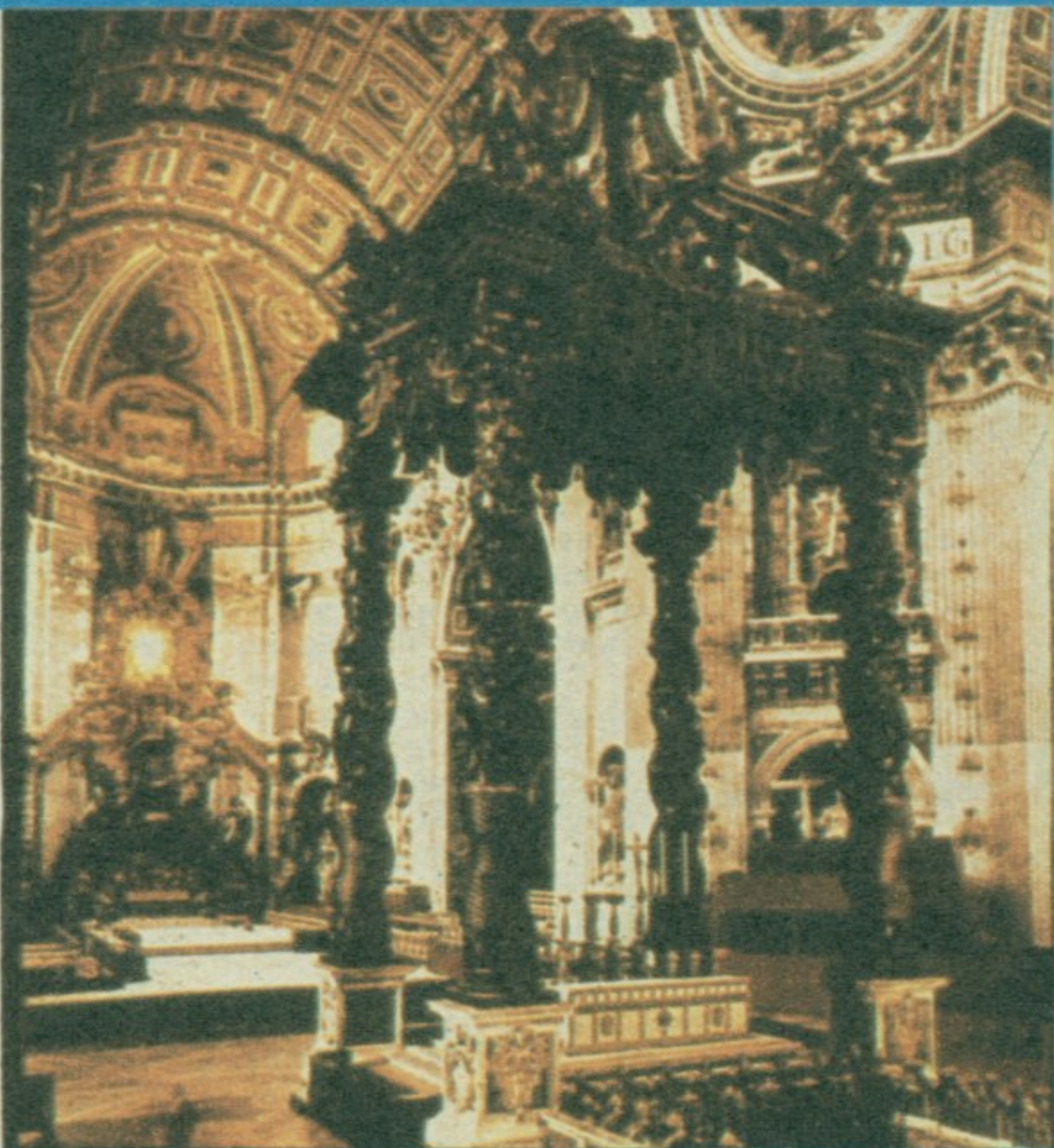
МАГАРЕЋЕ УШИ НА ПАНТЕОНУ

СПОМЕНИК БАРОКНЕ АРХИТЕКТУРЕ — После смрти Урбана VIII миљеник папе Иноћентија X постао је Франческо Боромини, највећи Бернинијев ривал у архитектури. Ипак, наклоност новог папе успео је да задобије када је 1651. године на тргу Навона, у Риму, завршио фонтану са обелиском и стилизованом пећином из које шикља вода. Четири године касније Бернини започиње уређење простора испред Цркве Светог Петра, као и декорисање њене унутрашњости. Угледајући се на античке архитекте који су испред кућа правили атријуме, четвороугаона дворишта оивичена тремовима на стубовима, трг испред цркве опасује са 284 стуба кружно поређана у четири реда који данас представљају један од најлепших споменика барокне архитектуре. Многе цркве и остале грађевине у Ватикану и Риму преуређене су или дограђене према његовим нацртима. Бернини је први уметник који је вајарство и сликарство удружио са архитектуром.

КАКО СТИШАТИ ПРОТЕСТЕ? — Бернини је израдио и део главног олтара у Цркви Светог Петра: на четири огромна спирално увијена стуба налази се раскошно украшена платформа са анђелима. Чitava конструкција направљена је од бронзе која је скинута са Пантеона, античког храма у Риму, па је у народу одмах настала узречица: **Што не опустошише варвари, однесе Бернини!** Да би стишао протесте, папа је наредио уметнику да на Пантеон догради два звоника, али се ни то није допало грађанима Рима; назвали су их „магареће уши“. Два века касније, 1882. године градски оци су наредили да се они поруше.

СВЕСТРАНО ОБДА-

РЕН — Иако се његово име везује за архитектуру, сликарство и вајарство, мало је познато да је Ђовани Лоренцо Бернини (1598—1680) писао и позоришне комаде, често био глумац у својим монодрамама и режисер многих римских свечаности и карневала. Као дечак, Бернини је учио вајарство код неког фратора који га чим је напунио шеснаест година, препоручује кардиналу Шипионеу Боргесу да би рестаурирао његову оштећену збирку античких кипова. Кардинал је био веома задовољан Бернинијевим радом, па приче о таленту младог вајара стижу и до папе Урбана VIII и он га позива да дође у Ватикан.

БЛИЗНАЦ У КАМЕНУ

— Одушевљен скулптуром и попрсјима која му је Бернини показао, папа га је одмах наименовао за свог личног вајара, а неколико година касније поверава му и уређење унутрашњости ватиканских цркава. У то време млади Бернини најрадије прави портрете у камену и бронзи који невероватно личе на моделе. Помоћу длака и чекића он пажљиво обрађује сваки прамен на перници или набору на оделу, подешава положај обрва на челу или грч око усана, па се по тим скулптурама лако може закључити да ли му је позирао краљ, обичан војник, кардинал или задовољно дете.

СПРЕМАН ЗА

БОРБУ — Иако је Микеланђело већ био направио скулптуру Давида, јеврејског цара који је према Библији каменом из праћке убио Голијата, и Бернини је одлучио да га изваја. Али његов Давид је обавијен драперјем и представља — део једног пара: због положаја тела бесног израза на лицу и руку које су заустављене у замаху, посматрач има утисак да се пред скулптуром заиста налази противник — див Голијат.

ПРЕВИШЕ ЈЕ КИТЊАСТО!

— Слава овог уметника пронела се и ван граница Италије, па је Луј XIV пожурио да га доведе у Париз. Незадовољан пројектима за источни део фасаде на палати Лувр, које је добио од својих архитеката, он 1666. године нуди италијанском уметнику да према својој замисли направи скице за то прочеље. После неколико месеци напорног рада Бернини је донео своје нацрте, али је Краљ Сунце одмахнуо главом. — **Не ваља!** — рекао је — **Превише је китњасто.** (Колонаду Лувра, дугачак ред повезаних стубова, касније су ипак урадили француски архитекти). И поред одбијања предложене скице, Луј XIV је обасуо Бернинија свим почастима. Да би га некако орасположио, затражио је да направи његово попрсје које ће због изванредне изражајности имати касније велики утицај на вајарство у читавој Француској.

КЕМАЛ МОНТЕНО

Популарни сарајевски кантаутор Кемал Монтено има ових дана пуне руке посла и још пуније свеске музичких нота. Наиме, Монтено завршава свој трећи албум с потпуно новим композицијама. Истовремено, овај талентовани композитор написао је неколико нумера за Габи Новак, а за свог сугађанина Даворина Поповића композицију „Оливија“, за коју каже да ће бити један од највећих југословенских хитова. Испунила му се и жеља да сарађује са Драганом Стојнићем. За свог певача изврсног гласа компоновао је две песме — „Кад умре љубав“ и „Тереза“ — које ће највероватније бити изведене на „Шлагеру сезоне“ и „Београдском пролећу“.

По Кемаловим речима за сваког ком

позитора најтежи је први месец у години, јер су то последњи дани за слање песама на три велика југословенска фестивала: „Ваш шлагер сезоне“, „Београдско пролеће“ и „Сплитски фестивал“. У марту, када се сви композиторски послови окончају, Кемал Монтено креће по Југославији са својим пријатељем Оливером Драгојевићем. Први концерт биће одржан у Скопљу поводом прославе Осмог марта.

Адреса: Кемал Монтено, Велешићи 113, 71000 Сарајево.

INDEXI • INDEXI • INDEXI

Бити петнаест година у савом врху било које делатности представља успех који треба поменути. А ако је та област музика, онда се већ може говорити о својеврсном феномену јер свима нама је познато да се музички укуси и прохтеви из године у годину

је група добила име још 1962. године и да су кроз састав прошли многи, данас водећи, југословенски музичари, као на пример Корнелије Ковач, Ранко Рихтман и други. Заједно смо преслушали њихову прву плочу са композицијом „Пружам руке“ која се и данас радо слуша и сазнали да им ових дана излази нови сингл са песмама „Само једном“ и „Купала се цура једна у потоку под планином“.

Пошто желе да њихова музика увек буде млада и нова INDEXI су нас замолили да позовемо све читаоце ХИТ-СТРАНЕ који пишу песме или тек имају намеру да се у овоме окушају, да им се јаве, и тако заједнички покушају да створе нешто ново и добро. Песме се могу слати композитору састава Слободану Ковачевићу, Масарикова 7, Сарајево. Они наши читаоци који желе да добију фотографију групе и аутограме њених чланова нека се јаве на адресу певача Давора Поповића, Мис Ирбина 5, Сарајево.

После најновијег сингла „Само једном“ и велике зимске турнеје певач Даворин Поповић, гитаристи Слобо Ковачевић и Фадил Реџић, бубњар Ђорђе Кисић и органиста Ненад Јурин одлазе на краћи од-

мењају, а са њима и имена извођача и ансамбала. Деценију и по живети на сцени, путовати из места у место, са фестивала на фестивал, одржавати концерте и бити увек расположен и насмејан, не осећати умор и засићеност, свакако је особина својствена малом броју људи. А чланови вокално-инструменталног састава INDEXI из Сарајева поседују баш та својства. Разлог више да их упознамо је њихов последњи успех на великој зимској турнеји на којој су, заједно са својим пријатељем Здравком Чолићем, пунили концертне дворане и сале широм наше земље. А дводневни концерт у Београду је за све љубитеље поп-музике који су их слушали у Великој дворани Дома синдиката био прави доживљај. Многи су се тада уверили да је симпатични вокални солиста INDEXI Даворин Поповић музички најобдаренији и вероватно најквалитетнији вокал у земљи, да су остали из групе изврсни професионалци, да је Здравко Чолић и даље љубимац публике свих узраста.

У разговору са INDEXIMA подсетили смо се првог заједничког концерта Боде, Фадила и Давора одржаног 3. априла 1966. године и сазнали смо да

мор после чега ће почети да припремају још једну малу плочу и нов ЛП.

Поменућемо још да је недавно у издању Дискотона изишла ЛП плоча INDEXA са њиховим највећим хитовима којих је у њиховој музичкој каријери било напретек.

ПЕСМА за ову недељу

САМО ЈЕДНОМ

Композиција: Слободан
Ковачевић
Текст: Миша Марић
Извођач: INDEXI

Опет исте воде теку
празна је иста клупа у парку
опет бих с тобом ноћас на ријеку
опет бих с тобом у исту варку.

Опет бих с тобом све што је било
све твоје истине и твоје лажи
Опет бих главу у твоје крило
потражи ме опет, потражи.

Само једном још ми кажи
да ме твоја рука тражи
да ме желим као прије
да све с љетом прошло није.

СПЛИТ 77

За Фестивал забавне музике СПЛИТ 77 и ове године влада велико интересовање. До сада је на наградни конкурс своје радове послало неколико десетина најпознатијих домаћих аутора. Према очекивањима за забавни део Фестивала стигло је знатно више композиција, преко седамдесет, док је далматинских песама нешто није од тридесет. Успех два последња Фестивала у Сплиту говори нам да је опредељење за домаће стваралаштво, без интернационалног дела, представљао позитиван корак.

Конкурс за Вече далматинских pjesама подстакао је стварање хом позиција са карактеристикама далматинског мелоса уз коришћење средстава савремене забавне музике и фолка, што је дало Фестивалу једну нову димензију коју би и даље требало следити.

НОВЕ ПЛОЧЕ У ИЗДАЊУ НАШИХ ДИСКО-КУЋА

THE BEACH BOYS

Назив ЛП-плоче БИЧ ВОЈСА „15 највећих“, коју је издала Продуцентска кућа SUZY, многе ће можда преварити. Ако сте очекивали 15 највећих хитова овог састава, онда ћете се разочарати. На плочи се нашло 15 нумера, али не оних које су групе донеле славу и успех. Ипак плочу треба набавити јер БИЧ ВОЈСИ то заслужују.

ДУШКО ЛОКИН

У издању Продуцентске куће SUZY крајем прошле године појавио се и албум најуспешнијег певача 1976. године Душка Локина. Албум носи назив по истоименом хиту „Ворба Новковића „Једна жена чека брод“, а ту се налазе и песме „Тихо, тихо срце моје“, „Звоне стара звона“, „Вјетри шуме рјечи носе“ и друге.

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем следеће албуме по цени од 100 до 150 дин.: PINK FLOYD, LED ZEPPELIN, ELP, DEEP PURPLE, SANTANA, YES, HENDRIX, JAFF BECK, JOE COCKER.

Драгана Чешљевих,
Лоле Рибара 13
11000 Београд
тел. 347-674

Желео бих да набавим следеће плоче групе DEEP PURPLE: «Shades of Deep Purple», «Deep Purple» и «Fireball» и «Concerto for Group and Orchestra».

Карло Калмар,
Харамбашева 1/а
24000 Суботица

Чишњаци јављају...

ДВЕ ВЕСТИ ИЗ БАЊАЛУКЕ

Већ двије и по године у лијепој граду на Врбасу живи и ради група КАН. Свој највећи успјех постигла је сопственом композицијом «Бањалучко, вољени граде», добила је прву награду публике на фестивалу младих «Први аплауз '76». Младе у Бањалуци забављају у просторијама Студентског центра, изводећи углавном своје, већ добро познате, композиције.

Њихов таленат и упоран рад су примјетили РТВ Сарајево и њихов музички продуцент Веселин Бацаковић с којима су склопили уговор о снимању полчасовне емисије «У посјети».

Групу КАН сачињавају: Никола Штут, гитара, вокал, композитор; Мирза Хамзић, гитара, композитор; Круно Марковић, бас-гитара; Јосип Тадић, вокал и вођа групе; Един Градикић, инструменти са типкама и Лато Кашиљевић, бубњеви и удараљке.

Душан Петровић,
Студентски дом 96/1
78000 Бањалука
(хон. 50 дин.)

***

Нешто више од годину дана чланови групе КАРАВАН, Боро, Дуле и Цаза наступају на разним приредбама, у школи и ван ње. Осим тога што их веже то што иду у исти разред, спаја их и љубав

ДАЈАНА ЈЕ КРИВА ЗА СВЕ

ПРИЧА О ПОЛУ ЕНКИ

Paul Anka

Када се недавно у Америци појавио нови албум композитора, песника и певача Пола Енке под називом «Сликари» (The Painter) нико није веровао да ће овај миљеник старије генерације ко зна по којем пут показати да је на врху певачких звезда. Међутим, Пол Енка је са својом новом плочом доспео на врх топ-листа које су, ипак, једино и право мерило популарности. Овај не више тако млад певач још једном је изишао као победник у дуелу са временом које је одишло у заборав стотине и стотине некада «великих звезда».

Рођен 30. јула 1941. године у Отави (Канада), Пол Енка је свој први професионални наступ имао још као десетогодишњи дечак, а као двадесетогодишњак имао је безброј концерата по читавом свету и велик број обожавалаца.

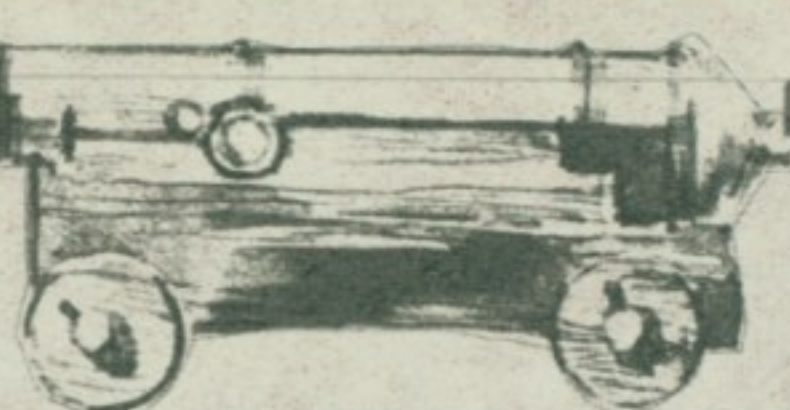
Његов највећи успех је песма «Дајана» која је и данас синоним за његову каријеру. Пол Енка је до сада компоновао десетине песама за друге извођаче. Међу најпознатијим делима која је радио за друге су: хит Френка Синатре «Мој начин (My Way)», као и музика за серију «Кодек».

Ипак, каријера овог певача није текла равномерно и није увек била у успону. Пол је неколико година паузирао, због, како сам каже, «породичног мира», да би се пре четири године поново вратио на светску музичку позорницу. Повратак је био у стилу велике звезде, јер је његов «повратнички» сингл доспео на прво место већине светских топ-листа. Песма «Носиш моје дете» (Having My Baby) је показала да време Пола Енке није прошло и да су га неки прерано отписали.

Продукција плоча и касета РТВ Љубљана, која по лиценцијом уговору са кућом UA Records издаје плоче Пола Енке, је до сада издала три албума овог ремираниог певача: «Paul Anka», «Feelings», а недавно се појавио и нови албум под називом «The Painter».

ТОП 3х

1. Домаћа листа

1. ЛОШЕ ВИНО — Бијело дугме — ЈУГОТОН
2. ШАЛВАРЕ — Неда Унраден — ЈУГОТОН
3. ДОЋИТЕ НА ШОУ — Парни ваљан — ПГП РТБ
4. ДО ВИЋЕЊА — Џо Маричић — ЈУГОТОН
5. ТИ СИ БИЛА, УВИЈЕН БИЛА — Здравко Чолић — ЈУГОТОН
6. АХА-АХА — Бисера Велетанлић — ПГП РТБ
7. НИКОЛА ТЕСЛА — Тешка индустрија — ЈУГОТОН
8. МЛИНАРЕВ СИН — Црни бисери — ДИСКОС
9. УСПОМЕНЕ, УСПОМЕНЕ — Златно Пејановић — ПГП РТБ
10. САМО ЈЕДНОМ — Indexi — ЈУГОТОН

2. Страна топ-листа у домаћој продукцији

1. MISSISSIPPI — Pussy-cat — ЈУГОТОН
2. BLUE JEAN BLUES — ZZ Top — ЈУГОТОН
3. EUROPA — Santana — SUZY
4. DON'T GO BREAKING MY HEART — Elton John and Kiki Dee — ЈУГОТОН
5. MOVIN' — Brass Construction — РТВ ЉУБЉАНА
6. MONEY — Abba — ПГП РТБ
7. RAMAYA — Black Connection — ЈУГОТОН
8. DANCE, LITTLE LADY, DANCE — Tina Charles — SUZY
9. DOCTOR KISS, KISS — 5000 Volts — ПГП РТБ
10. BEACH PARTY — Love Generation — РТВ ЉУБЉАНА

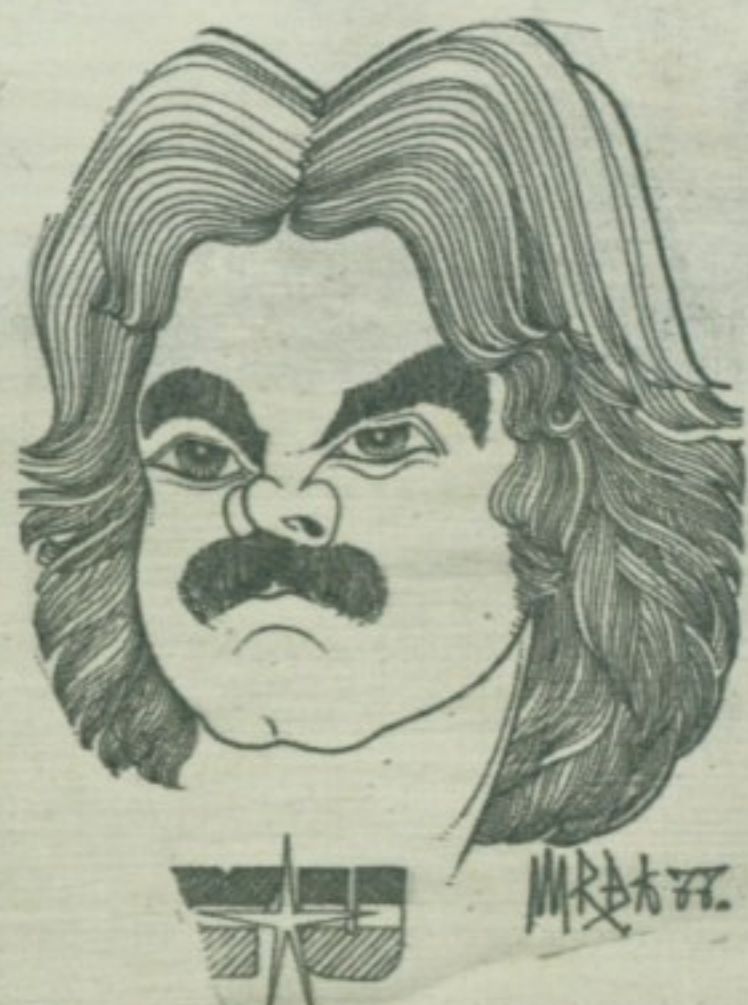
3. СР Немачка

1. UND ES WAR SOMMER — Peter Mafay
2. ES IST KALT IN MEINEM ZIMMER — Jürgen Drews
3. DIE BABIES KRIEG' IMMER NOCH ICH — Elke Best
4. MARLEEN — Marianne Rosenberg
5. SPRING ÜBER DEINEN SCHATTEN, TOMMY — Frank Farian
6. MIKE UND SEIN FREUND — Bernd Cluever
7. HIER IST EIN ZIMMER FREI — Chris Roberts
8. WAS GEHT DA VOR, HINTER BILLYS... — Benny
9. AM SCHOENSTEN IST ES ZU HAUSE — Elfi Graf
10. ANITA — Costa Cordalis

према музици. Ријетко је која забавно-музичка приредба у школи прошла а да ови скромни момци својим музицирањем нису допринијели њеном успјеху. Почели су школске 1975/76. године и друговање с музиком још траје. Прва композиција на њиховом репертоару била је «Караван», који иначе изводи група ТЕШКА ИНДУСТРИЈА. Отуда и потиче назив групе. Досад су имали велик број наступа и стекли су извјесну рутину. Чланови групе, воле блуз и џез-рок музику, те групе TASTE/COLOSEUM и FLEETWOOD MAC. Групу сачињавају слиједом: Аднан Муџезиновић-Цаза, гитара, Душко Крнети, бубњеви и Боро Вукадиновић, бас-гитара и вокал.

Зоран Шимуновић,
Ејуба Кобашића 21
78000 Бањалука
(хон. 50 дин.)

НАША КАРИКАТУРА

за развој организма **EUROCREM**

„EUROCREM“ је снажан извор енергије — од њега се расте.
ЗАТО ЈЕ „EUROCREM“ ИДЕАЛАН ЗА **ЗДРАВУ, ЕКОНОМИЧНУ**
ДНЕВНУ ИСХРАНУ

ХЛЕБ И „EUROCREM“
СВАКИ ДАН —
У СВИМ ПРИЛИКАМА —
УЈУТРУ,
У ПОДНЕ,
УВЕЧЕ.

EUROCREM—увек!

EUROCREM
за генерацију која расте!

ЗАШТО ЈЕ ХОБОТНИЦА СТРАШНА?

ЧУДОВИШТЕ НА МЛАЗНИ ПОГОН

Осам бијелих, снажних кракова, црnilо које баца
нејријашељу у очи, мењање боје шела, лењоси
и зачуђујућа брзина истовремено
— то је октопод, најчудеснији
сисаноћник свих мора.

Сви окупљени у стеновитом заливу, гледали су у седамнаестогодишњег, тамнопутог младића. Он се благо насмешио, лагано замахнуо рукама и скочио у прозирну, плавичасту воду. Видели су како младић полако и складно плива, с лицем према дну мора, као да пажљиво посматра све испод себе. Кад је доплывио до стене која се стрмо спуштала у воду, нечујно је заронио.

Тада се свима на обали отео узвик запрепашћења: из рупе на стени стреловито се појавио дугачак и витак пипак велике хоботнице и омотао око младићевог тела.

Без гласа и покрета, посматрачи су беспомоћно гледали како се, један за другим, осам снажних пипака обавија око младићевог стомака, ногу, врата и руку. Кад је циноуска хоботница почела да своју жртву привлачи према шпиљи у којој се крила изгледало је да младићу нема спаса.

Али, тад се из групе издвојио други младић, без двоумљења скочио у воду и хитро запливао ка опасној стени.

У СМРТНОСНОМ ЗАГРЉАЈУ

Зачуђени и утрнули од страха за оба младића, људи су ћутке гледали у кристално јасну воду. Видели

су како други младић рони према хоботници и њеној жртви, сам и без икаквог оружја. Кад је дошао до заробљеног друга, ухватио га је за руку и, не обзирајући се на хоботницу, снажно га повукао. Како је свих осам пипака обавија око жртве, хоботница није имала чиме да се држи за стеновиту нити је могла да зграби другог младића. А он је израћао, вукући за собом и друга и велику животињу. Ускоро су узбуркали површину воде.

Кад је изронио, први младић се окренуо на леђа и цела глава хоботнице нашла се изнад воде. Тада јој је његов друг пришао с леђа, чврсто је стегао за главу и зарио зубе у меку кожу између очију, једном, па још једном. Ускоро је страшни загрљај око младићевог тела попустио, пипци су се опустили и олабавили: чудовиште је било мртво.

Насмејани, без трагова умора и страха, младићи су затим необични плен изнели на обалу.

За домороце ових острва овакав лов на хоботнице је вековима посао који је давно прешао у традицију. Ме со хоботнице сматра се у овом делу света изузетним специјалитетом.

Становници Гилбертових острва који се баве ловом на хоботнице скоро половину свог живота проведу у мору. Једина одбрана од овог морског чудовишта је заштита од мастила хоботнице, па пливач који слу-

жи као мамац мора очи заштитити маском или рукама. Али, два хитра и добро увежбана ловца могу осмokraку неман извући на обалу за само 30 секунди.

ЏИН АЛФРЕДА БРЕМА

Ретко која морска животиња је по грађи тела и начину живота толико необична као хоботница. О овом мекушцу с осам кракова, снабденим снажним пипавкама, људи су испрели невероватне и страшне легенде, које су, најчешће, ипак легенде, далеко од сваке истине и доброг познавања хоботница. Међутим, неке особине октопода, како се још назива ова животиња, заиста запрепашћују.

Иако изгледа трома, млистава и лења, хоботница је, утврдили су научници, један од најхитријих и најбржих морских становника! Али, ово и није тако зачуђујуће кад се зна да октопод језди кроз воду на прави млазни погон. Наиме, с доње стране трупа хоботнице налази се пространа плаштана дупља и у њој јака мишићна цев у облику левка. При кретању животиње заједнички раде и плашт и левак. На плашту се отвори попречан прорез који је с предње стране трупа и вода кроз њега улази у плаштану дупљу. Прорез се затим затвори, вода из задњег дела животиње продере у левак и он се скуппи. Услед тога вода се снажно избацује напоље, а тело

потисне напред. Тако се хоботница покреће задњим крајем напред, док глава, са скупљеним пипцима, остаје позади.

У плаштану дупљу улива се и мастиљави кесича: она садржи мркоцрну течност, коју животиња избацује кад је угрожена. Ова боја одувек је веома цениена у сликарству и зове се „сепије“.

Величина хоботнице је различита. Најчешће су обичне хоботнице или октоподи чији распон кракова достиже највише 90 сантиметара. Међутим, у јужним, тропским морима живе и заиста застрашујућа чудовишта, која су, вероватно, била надахнућа рибарима и поморцима да испреду фантастичне легенде о снази и величини хоботница. Велики научник Алфред Брем пише да октоподи могу да буду дугачки до 7 метара, с пипцима око 10 метара! Међутим, савремени познаваоци живота у мору тврде да је чак и славни Брем мало претерао. Према њима, распон кракова највеће хоботнице износи „свега“ 4 метра, што је сасвим довољно да чврсто, осмоструко загрли и најјачег пливача!

КУЋА НА ДНУ МОРА

Али, иако је снажна, хитра и понекад неустрашива, хоботница је истовремено и најугроженији становник мора. Њено меко тело, без добре спољне заштите, лако је рањиво ако се животињи прикраде са главе. Зато је октопод принуђен да целог живота буде градител: од ситнијег камења, љуштурса шкољки или

отпата потонулог брода хоботница вешто сагради скровиште над главом, из којег истури само покретљиве пипке. Често се хоботница увлачи и у празне амфоре и друго посуђе на дну, па је због овога рибари ширум света лове на лак начин: једноставно на капац привезу у низу неколико празних ђупова, баце их на дно или око стене где живе октоподи и сачекају да се они који немају скровиште увуку у посуде. Затим све извуку у чамац или на обалу и лов је завршен.

У животињском свету камелеон је познат по свом честом мењању боја, али и он у томе може позавидети једној хоботници. Она је у томе заиста ненадмашна, јер своје меко тело може за веома кратко време да обоји готово целим спектром боја, замењујући једну другу. То је необичан и незабораван приказ, који је за октопода и те како важан: њима животиња заваља непријатеља прилагођавајући се бојом савршено околини.

Хоботница и њени сродници су искључиво становници сланих вода и живе у готово свим морима света. Већина животиња из ове необичне групе су у свим деловима света честе на трпезама и сматрају се за праве послатице. Због тога је, поред риба, хоботницама, лигњама и сипама највећи непријатељ човек. Али, пошто женка октопода за неколико дана може да положи преко 180 хиљада јаја, њихова врста није угрожена ни ретка. И даље ће и најобичнији купачи у мору виђати чудну, живу кесу с осам кракова како стреловито, на млазни погон, нестaje у тамни подводне шпиље или у своје скровиште. Јер, готово све хоботнице су веома плашљиве и безбедне.

У Петој авенији у Ан-
корцу, највећем гра-
ду на Аљасци, један
таксиста је тог поподнева
приметио како су аутомо-
били испред њега, из нео-
бјашњивих разлога, одјед-
ном почели да скакућу го-
ре-доле, као пинг-понг лоп-
тице. Точкови су им од-
скакали читавих пола ме-
тра од земље.

Збуњен, у првом тренут-
ку помислио је да изводи
трикове. А онда је схва-
тио да се у граду нешто
страшно догађа. Земљо-
трес! Изјурио је из свог
аутомобила и почео да бе-
жи главом без обзира.

КУЋА У ПРОВАЛИЈИ

Изван научних кругова
дуго није било познато да
је тло Аљаске, државе
САД у северозападном де-
лу Северне Америке, веома
подложно померањима и
потресима. Сеизмограф-
ским мерењима утврђено је
да ова област лежи у трус-
ној зони Тихог океана. Нео-
бично велики број пукоти-
на на Земљиној кори, које
се састају баш код Анкор-
ца, говоре о честим поре-
мећајима тла. Тако је било
и поподне 27. марта 1964.
године.

Око 17.30 часова, баш у
време када се у Анкорцу
затварају продавнице, по-
трес се огромном брзином
пронео дуж читаве Четвр-
те авеније, једне од нај-
прометнијих улица овог
града. Све се догодило му-
њевито.

На зидовима модерних
зграда разгранале су се без
бројне пукотине. Прозори
су испадали и по улицама
је падао смртоносни плу-
сак. Друге зграде су се јед-

ЗБРИСАНИ СА ЛИЦА ЗЕМЉЕ

ПАКЛЕНИ ПОВИ

ноставно преполовиле и
претвориле у рушевине.

У страшној тутњави која
је потресла град нестајали
су изbezумљени крици пре-
стрављених људи. Главна
улица Анкорца савијена
је са земљом.

Када је осетила како ку-
ћа подрхтава, госпођа То-
мас је зграбила своје двоје
мале деце и изјурила напо-
ље. Успентрала се са њи-
ма на оближњи брежуљак
и одатле, нема од страха и
беспомоћности, гледала ка-
ко прво пада, а затим по-
чиње да тоне у провалију
која се изненада створила
на месту где је кућа до ма-
лочас стајала.

Уто је и брежуљак по-
чео да клизи, вукући са
собом мајку са децом и њи-
ховог пса који им се у ме-
ђувремену придружио. По-
што су се, чинило им се
после читаве вечности, нај-
зад зауставили, нашли су
се тамо одакле су се пре
неколико тренутака неком
срећом избавили. Били су

окожени рушевинама соп-
ственог дома!

ДО ОБАЛА НОВОГ ЗЕЛАНДА

Дејство већине земљотре-
са осећа се на једном ужом
подручју и погођеним на-
сељима и градовима обич-
но први притичу у помоћ
они суседни. Међутим, овај
земљотрес није погодио са-
мо Анкорц.

Огроман водени зид, нас-
тао потресањем тла, пре-
плавио је у Валдезу цео
залив и порушио лучки на
сип. А на острву Кодијаку,
на самом впазу у Куков
залив на којем лежи Ан-
корц, догодило се супрот-
но: вода се повукла, а за-
тим се повратила у два сна-
жна таласа која су два се-
ла збрисала са земље.

У граду Кодијаку, цен-
тру индустрије за прераду
ракова, власник једног тр-
говачког брода управо је
вечерао у својој кабини
кад је осетио потрес. По-

журио је на палубу и ска-
менио се од запрепашће-
ња: око 150 рибарских бро-
дова усидрених у непосред-
ној близини налазило се
сада на сувом!

Шта се догодило са мо-
рем?

Под утицајем неке непо-
мљиве силе море се тихо,
али невероватном брзином,
повукло далеко од обале. А
онда се одједном страхови-
том снагом — вратило! Под
налетом водене стихије
уништена је цела рибар-

ска флота и већи део гра-
да претворен у рушевине.

Таласи овог земљотреса
неколико пута су обишли
Земљу тако да су забеле-
жени и после десет часо-
ва. Потресни таласи реги-
стровани су код нас. У Љуб

Власник једног трговачког брода управо је вечеро у својој кабини у Кодијаку на Аљасци, кад је осетио потрес. Пожурио је на палубу и сачувао се: око 150 рибарских бродова усидрених у непосредној близини натапао се на сувом!

РАТАК МОРА

љани на пример, у трајању од три до четири часа.

Поред тога, у граду Крешент Ситију, у Калифорнији, који је од епицентра удаљен око 3600 км, огроман и невероватно снажан морски талас усмртио је десет лица а око петнаест их је нестало. Јака струјања воде осетила су се чак на обалама Новог Зеланда.

ЧУВАЈТЕ СЕ ТАЛАСА!

У целој овој области на Аљасци захваћеној снажним потресом најтеже је страдала теретна железничка станица у месту Сиворд, јужно од Анкорџа, крајњој станици аљаске железнице. Људима који су касније видели ово зграшито чинило се као да је гром све спалио у трену. Станично складиште се уопште није могло препознати. На њему су се налазили остаци петролејских цистерни и гомиле безо-

бличног метала. Касније је утврђено да су то, у ствари, остаци локомотиве од 60 тона која се стопила са неколико камиона.

Земљотрес је у првом налету разбио цистерне петролеја који је уз заглушујућу експлозију почео да гори. Тада је наишао повратни талас, тло са запаљеним петролејом покрнуло се снажно. Железница је у Сиворду имала два велика дока опремљена најмодернијим уређајима и великим хангарима за истоварање бродова, а већина становништва запослена на доковима остала је после несреће без запослења.

Одмах после првог удара упућена су упозорења на Хаваје и у Јапан да се предузму мере предострожности како би приобално становништво на време побегло испред снажних таласа. Око 150.000 људи на Хавајима напустило је приобални појас и склонило се на острвска брда.

Било је тешко да се про

цени права снага земљотреса који је задесио Аљаску јер су игле многих сеизмографа на западној обали биле оштећене од његове силе. Утврђено је, ипак да је, према Рихтеровој скали, она износила 8,4 степена; био је, дакле, јачи од страшног земљотреса јачине 8,2 који је 1906. године задесио Сан Франциско.

ПОЛОМЉЕНЕ ИГЛЕ СЕИЗМОГРАФА

О снази удара сведочи и податак да је на сеизмографу Института у Лондону потрес готово сломио иглу која бележи Земљино треперење.

Сеизмографски завод у Београду регистровао је 28. марта ујутру у 4 часа, 47 минута и 49 секунди катастрофалан земљотрес на удаљености од 8560 километара.

Дан касније Аљаску је

задесио нови земљотрес са епицентром на Алеутским острвима, јачине 7,3 степена, који је према мишљењу стручњака спадао у очекивану серију померања Земље и слегања после првог, најјачег удара.

У највише настрадалим градовима: Анкорџу, Сиворду, Кодијаку, Валдезу и Ви

тијеу погинуло је 30 људи, док је 28 лица нашло смрт у мањим селима широм Аљаске.

Три петине привреде је уништено или знатно угрожено. Укупна материјална штета процењена је на око пола милијарде долара.

НАЈМОЋНИЈЕ ОРУЖЈЕ

ЏОН
КРИСТОФЕР

Питао се зашто су ме позвали. Можда зато што им је потребан један представник армије. Углавном нашао сам се једног пролећног јутра 2535. године на том скупу, окружен цивилима. То је био научни скуп.

Професор Норвуд, који је имао толики углед да сам чак и ја чуо за њега, замолио нас је за пажњу.

— Драга господо — почео је и са смешком се окренуо к мени — драги генерале Сендс. Дозволите ми да вас, пре него што пређемо у суседну просторију, укратко подсетим шта је наш задатак због којег смо се овде окупили. Мојим колегама је добро позната важност овог посла, али овде има неких — још један љубазан смешак у мом правцу — који не знају о чему је реч. То је и разумљиво, јер смо се трудили да све држимо у најстрожој тајности. Ствар је веома поверљиве природе. У питању је оружје... најмоћније оружје свих времена!

Кроз сан

То ме је, наравно, онерасположило. Међу цивилима постоји мишљење да војници уживају да чују о неком оружју. Којешта, ново оружје је само непријатност.

— Цео овај наш истраживачки посао — наставио је професор — почео је на чудан начин: једном изложбом скица Леонарда да Винчија. Разгледајући их, био сам запањен способношћу предвиђања овог великог ума. Погледајте пројекцију подморнице, његов аутожир... то је муњевит скок у будућност, то нема везе с његовим временом. Уобичајено објашњење је да је Да Винчи био геније. Међутим, баш тих дана сам поново читао Данову књигу „Експеримент с временом“ и на памет ми је пало нешто сасвим друго. Вама је позната Данова књига: то је у ствари извештај како су он и његове колеге, експериментатори, успели кроз сан да дођу до онога што је тек требало да се догоди. Ако се прихвати његова тврдња да можемо предвидети будућност, време постаје много несигурнији чинилац него што се до сада веровало. У том случају, будућност више није затворена књига.

Кришом сам погледао око себе док је професор Норвуд говорио. Били смо очигледно подељени у две групе: они који знају и они који још не знају. Они први су били узбуђени и једва су чекали да се говор заврши, по чему се могло видети да је у питању нешто веома важно.

— Од тада не престаје да ме копка — говорио је даље професор — није ли Да Винчијев геније у његовој способности да предвиђа ствари. Можда је једноставно прислушкивао уобичајене разговоре у радионицама из каснијих векова.

У сали је настао жагор. Речи професора Норвуда постигле су жељени ефекат код слушалаца. А он

ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ МОЖДА И НИЈЕ БИО ГЕНИЈЕ КОЈИ ЈЕ ИШАО ЧЕТИРИ ВЕКА ИСПРЕД СВОЈИХ САВРЕМЕНИКА. МОЖДА ЈЕ ОН САМО ИМАО СПОСОБНОСТ ДА ПРИСЛУШКУЈЕ РАЗГОВОРЕ — ИЗ БУДУЋНОСТИ.

је продужио нешто мирнијим тоном:

— Мислим да знате шта хоћу да кажем. Ако је Да Винчи могао да предвиди проналаске који су се остварили четири стотине година после њега, зашто то не би и данас било могуће? Наравно, ми не

гуран. Чак ни најсавршеније наше оружје, које је потиснуло нуклеарну бомбу, не представља више сигурну заштиту. Али умножите његову снагу десет или двадесет пута... то би била апсолутна сигурност.

Професор је отио гутљај воде.

на наше ученике са осталих небеских тела. Код неких смо добијали одличне резултате од самог почетка. То нам је указало на велики проблем с којим смо имали да се суочимо — проблем селекције. При купили смо брдо материјала, али то није било оно за чим смо тра-

бисмо направили грешку каква је почињена у његово време: не бисмо игнорисали пророка кад бисмо наишли на њега... Иначе, данас смо заинтересовани за оружје више него за било шта друго.

Хтео сам да га запитам у ком периоду историје људи нису били заинтересовани за оружје више него за било шта друго, али сам се предомислио, јер питање не би било умесно на оваквом научном скупу.

П-фактор

— Оружје је увек било од огромне важности за људе — наставио је професор. — Увек је једна страна предњачила, док је друга не би сустигла и прстигла, и тако непрестано. Нико није био си-

— Но, доста је било теорије. Желим да вас обавестим шта смо предузели. Прво је, наравно, требало пронаћи људе који имају способност предвиђања, највероватније само у латентној форми, коју бисмо затим развијали. Уз подршку владе, приступили смо тестирању интелигенције, карактера, склоности. То је обављено у школама, свакодневно. Ученици који су показали добре резултате на овим тестовима добили су нарочите стипендије за школу коју смо организовали баш с том намером — да развијамо код њих способност предвиђања. Упоредо са уобичајеним образовањем, примењујемо и разне методе које појачавају такозвани П-фактор.

Морам признати да ме је ово заинтересовало. Слушао сам пажљивије.

— Посебну пажњу обратили смо

гали. Пронашли смо да П-фактор зависи од психолошке слике личности. Један музички обдарен дечак дао нам је занимљиве фрагменте из још ненаписаних соната

**ЈЕДНА
АЛИ
ВРЕДНА**

Истина постоји само
као јединство супротности.

(Хегел)

и симфонија, али нас музика није интересовала. Требало је наћи некога ко поседује П-фактор, плус природну склоност ка науци. Дакле, прво тестирање прошло је без жељених резултата. Морали смо да почнемо све изнова...

Велики дан

У реч му је упао неки мени непознати политичар:

— Интересује ме, професоре, како сте могли да будете сигурни да ћете добити резултате пророчке природе, а не обичне дечје снове и фантазирања.

— Овде имам један рукопис — рекао је професор и лупнуо по својој ташни на столу. — Добили смо га од једног ученика у првој години тестирања, пре седам година. Чували смо га у документацији и до њега нико није могао да дође. Па ипак, у једном роману који је објављен пре три месеца пронашли смо једну главу која је истоветна са овим рукописом. Мислим да је то сигуран доказ... Али, вратимо се нашим тешкоћама приликом тестирања.

Циљ нам је био да добијемо цртеж оружја какво ће бити у употреби бар стотину година после нас. Да би се то постигло, требало је дечака научити бар основама технике и техничког цртања. Затим, да не би било промашаја, прво смо морали да га испробамо на ближој будућности. То смо учинили, и резултати су били одлични. Успевали смо да га доведемо у хипнотичко стање и да му наредимо да нам донесе неку одређену идеју из будућности. Заиста, сваки пут је доносио понешто ново и интересантно.

Професор је заћутао и погледом прешао преко окупљених људи. Кад је поново проговорио, речи су му звучале некако свечано:

— Господо, данашњи дан ће бити забележен као наш велики успех. Толико смо у то сигурни да смо вас позвали да заједно с нама присуствујете великом догађају. Пре једног часа, тај дечак, Рудолф Лејтон, остављен је у суседној соби под хипнотичким инструкцијама да нацрта до најситнијих детаља оружје које ће доминирати светом сто година после нас, то јест 2635. године. Сада ћемо ући и погледати резултат.

Неко је поменуо обезбеђење. Професор нас је умирио:

— Не треба се бринуту за то. Оно што ћемо сада видети стајаће испред највећих стручњака ко зна колико дуго док не успеју да проникну у његову сложену грађу... Јесмо ли спремни?

Са свих страна се чуло одобравање. Професор је смишао с подијума и упутио се ка закључаним вратима. Пролазећи поред мене, осмехнуо се.

— Претпостављам, генерале, да ћете захваљујући овоме ви и ваше колеге коначно остати без посла. Надам се да се не љутите што вам ово кажем.

— Наравно да се не љутим, професоре. Понекад и ја зажелим да се деси нешто велико што ће вас и ваше колеге оставити без посла. Мислим да ни једни ни други нисмо неопходни човечанству.

Ушао сам међу последњима у суседну собу. У њој је, за столом прекривеним хартијом и прибором за цртање, куњао дечак од око десет година.

Професор Норвуд је стао поред њега.

— Рудолфе, пробуди се — рекао је.

Зајонейни цртеж

Дечак се пробудио и збуњено ди-гао поглед ка гомили људи која је стајала с друге стране стола. Али, он њих није интересовао. Све су очи биле упрте у хартију за цртање. Дечак је устао и неопажено се удаљио од стола. Док је пролазио поред мене, тутнуо сам му у руке кесицу бомбона коју сам имао у џепу. Затим сам се придружио осталима.

На столу је стајао готов цртеж, добар и јасан. Сви су га гледали и нико није имао појма шта би могао да представља.

Професор Норвуд је остао најдуже нагнут над цртежом. Онда се усправио.

— Стрпљења, стрпљења, госпо-до! Нисмо ни очекивали да ћемо на први поглед погодити о чему је реч. Наши најбољи стручњаци ће радити на овоме.

Поново се умешао онај полити-чар:

— Ја се извињавам... Нисам научник, али бојим се да је цео овај посао био само бацање новца. Овај цртеж ми баш не личи на оружје будућности.

Професор је већ хтео да протестује. Ја сам рекао:

— Мени личи.

Сви су се окренули да ме погледају. Чак се и скептични политичар осмехнуо.

— Нећете ваљда да кажете, генерале, да знате шта је то? — питао је професор.

— Баш то хоћу да кажем, професоре. Пред нама је најмоћније оружје којим ће располагати људи сто година после нас.

Почео сам да навлачим рукавице, јер није било разлога да још останем. Рекао сам:

— То је веома добар цртеж... лука и стреле!

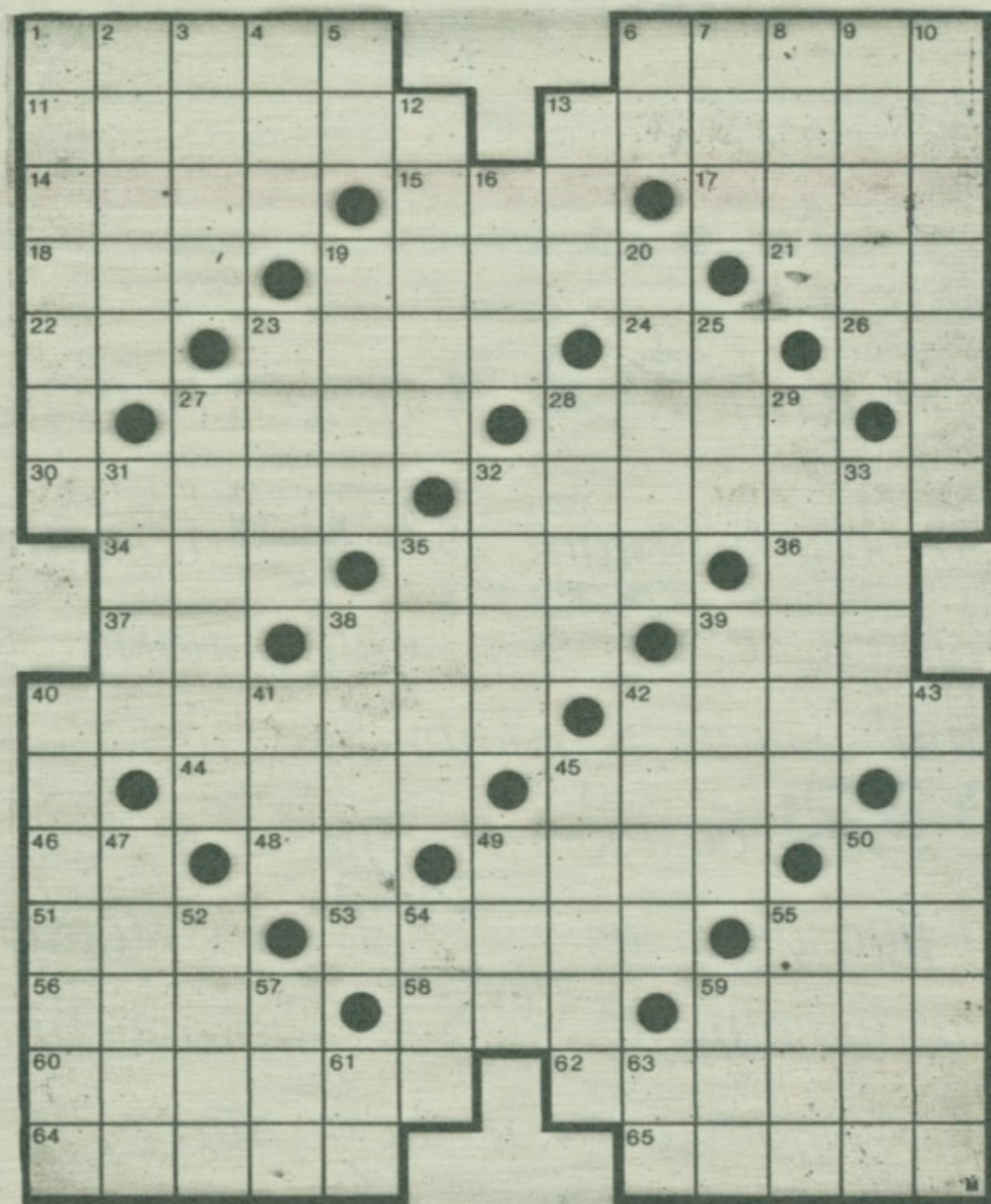
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Пројектовани део пута, 6) додатак, 11) наша река, 13) жеља за јелом, 14) бивши фудбалер „Железничара“ (Ивица), 15) боја у картама, 17) масно ткиво, 18) без моћи говора, 19) цитат, 21) љут корен, 22) лична заменица, 23) манастир у близини Вајине Баште, 24) хемијска ознака за рутенијум, 26) слово грчке азбуке, 27) личност из Дизнијевог стрипа, 28) мушко име, 30) једноћелијска праживотиња, 32) део математике, 34) лична заменица, 35) град у Француској, 36) два самогласника, 37) ауто-ознака за Сплит, 38) оклопно возило, 39) чокот винове лозе, 40) део ноге, 42) завера, 44) дрвени плуг, 45) северноамерички писац (Марк), 46) иницијали италијанског пијанисте и композитора („Серенада“), 48) предлог, 49) фил за слаткише, 50) ауто-ознака за Пећ, 51) превлака на Малаки, 53) острво на Јадрану, 55) наш песник, аутор збирке „Лелек себра“, 56) минерал, магнезијум-силикат с водом, 58) скраћеница једне савезне установе, 59) средњовековни рудари у Босни и Србији, 60) земна смола, 62) припадник једног германског племена, 64) новчана јединица Ирана (мн.), 65) сеоска подручја.

УСПРАВНО:

1) Манастир у Западној Србији, 2) град у Македонији, 3) муслиманско мушко име, 4) усамљен, 5) ономатопеја псећег гласа, 6) америчка новинска агенција (скр), 7) популарни јунак са малих екрана („Несаломови“), 8) лако испарљива течност, 9) аутомобилски хладњак, 10) зглавкар дугуљастог тела, 12) северноамеричко индијанско племе, 13) погодбени везник, 16) жалосна врба, 19) роман Емила Золе, 20) опојно средство, 23) водена животиња, 25) часови, 27) саветник, 28) руски — симболист, поема („Дванаесторица“), 29) позната Веберова опера, 31) ђуприја, 32) река у Италији, 33) стас, 35) појам којим се означава живе јединка, 38) вал, 39) предворје, 40) скуп боја, 41) шумско божанство (мит.), 42) стално, 43) планински масив у Италији, 45) најраспрострањенија биљка, 47) холивудски филмски глумац (Спенсер), 49) слово грчке азбуке, 50) хаџа, 52) угао у тригонометрији, 54) китова кост, 55) мрак, 57) блато, 59) тениски термин, 61) упитна речца, 63) нота солмизације.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Саница, 7) Платон, 13) платан, 14) румена, 15) „Аида“, 16) аре, 18) Ириг, р, а, 19) анода, а, р, 21) та, 23) статика, 24) Ба, 25) акта, 27) соко, 28) јод, 29) Крупа, 31) Ра, 32) сара, 33) туна, 35) твор, 37) Ивон, 39) рв, 41) снаха, 44) нар, 45) ПАОК, 47) емир, 48) сл, 49) сабласт, 51) ТС, е, к, 53) сетна, о, е, 55) Клуз 58) сат, 59) Итон, 61) Торлак, 63) анкери, 65) издаја, 66) Росток.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ Македонско 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живорад Стојановић. Уредници: Кринко Виторовић, телефон 324-191/525, Нуррихана Ђојић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: годишња 220,00 дин, полугодишња 110,00 дин, тромесечна 55,00 дин. Претплата за иностранство: годишња 440,00 дин, полугодишња 220,00 дин, тромесечна 110,00 дин. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страни: валути. ДМ 64.—, Долар 25.—, Ф.ф. 110.—, Ш.ф. 66.—, Ш.к. 108.—. Девине уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фото-рафије и цртежи се не враћају. Одласно агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на промет.

Код **PEZ**-а је увек нешто ново!

Ако радо узимаш **PEZ** бомбоне
и играш се **PEZ** фиџурицама,
пошаљи нам 5 омотница
PEZ бомбона, а ми ћемо
ти послати лепо **PEZ** књижицу.
Као пријатељ **PEZ**-а користићеш
све поједности које ћемо ти
нудити из месеца у месец.
Читај сваког дана
на овом месту о новостима
за пријатеље **PEZ**-а

ХП КОЛИНСКА
ЉУБЉАНА

Омотнице шаљи на адресу:
„PEZ ПРИЈАТЕЉ”, 61111 — ЉУБЉАНА, п.п. 8, заједно
са твојим подацима. (Име и презиме, улица, кућни број,
место и поштански број)

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавниче,

КАД ЈЕ КОД НАС ПОДНЕ...

Много ме интересује због чега је вријеме у разним земљама различито. Молим те, објасни ми.

Лидија Лукачевић, Винковци

На разним тачкама Земље у једном истом тренутку часовник показује различито време. Кад је, на пример, у Београду 12 часова, онда је исто толико у свим местима која се налазе на истом меридијану на коме је и Београд (Загреб, Љубљани, Скопље, Риму, Будимпешта, Берн...) Међутим, на местима која су источније од Београда подне је већ било, јер се Земља обрће са запада на исток, те су та места раније прошла испод Сунца. Знамо да Земља изврши пуно окретање око саме себе, тј. пређе 360 степени, за 24 часа. Према томе, она се за један час окрене за 15 степени. То значи да је место које се налази 15 степени источније од Београда прошло испод Сунца тачно пре

један час. Тако, кад је у Београду 12 часова — подне, онда је у месту које се налази 15 степени источније 13 часова. Ако се иде према Западу, онда је, нормално обрнуто.

Дакле, кад је у нашој земљи 12 часова онда је, на пример, у Бугарској и Турској — 13, у Француској и Шпанији — 11, Азорским острвима — 9, Мексику 5, Индији 16,30, Кини — 19, Аустралији — 20,30...

МАТЕМАТИКА КАКО ЛАКО

»УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ« - 4 књиге, садрже комплетну израду свих типова задатака из математике за I, II, III и IV разред гимназије, техничких и осталих средњих школа. Шаљемо поужећем. Цена сваке књиге 80 дин. Све 4 књиге - комплет само 250 дин. АДРЕСА: МАТЕМАТИКА — 71000 Сарајево, ПП 64

НА СЛОВО, НА СЛОВО

Интересује ме да ли у свим језицима света важи исто правило за писање великих слова.

Маја Вујадиновић, ученица
Београд

Писање великог слова и поред неких сличних законитости различито је у разним језицима. Док се, на пример, у немачком језику свака именица пише великим словом, Руси почетно слово у именима народа пишу као мало. У говорном подручју енглеског језика називи дана у седмици пишу се великим словом. Међутим, у тексту писаном арапским писмом опште нема великих и малих слова — сва су иста.

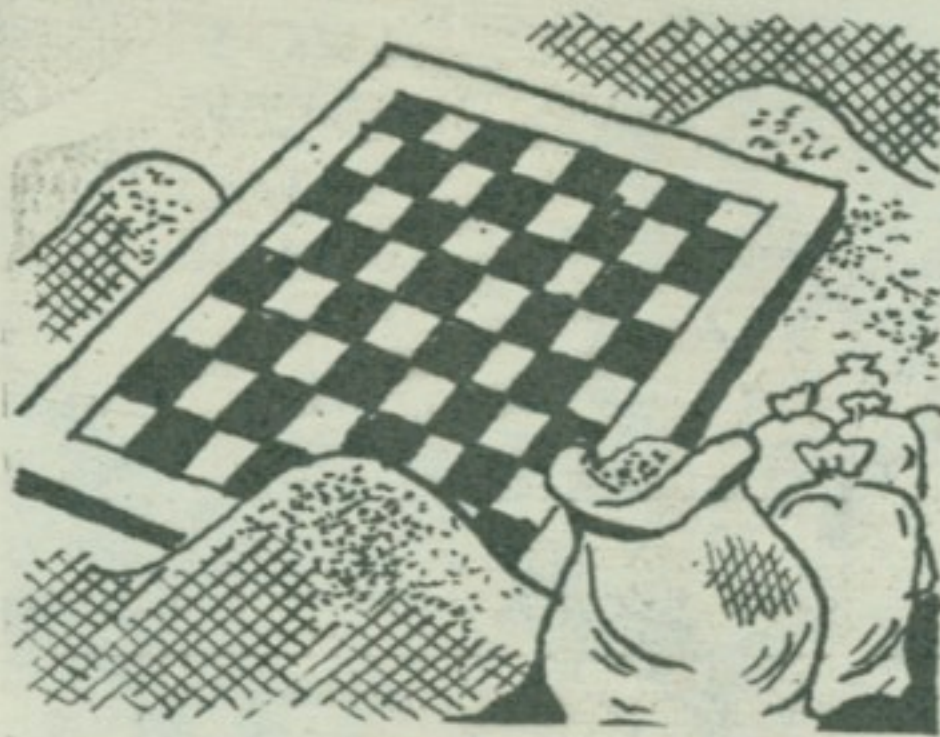
У многим језицима, на пример, све речи у називима предузећа, установа, организација, књига и др. почињу великим словом.

У српскохрватском језику постоје, такође, посебна правила за употребу великог слова. Основна су: имена и називи од једне речи пишу се великим словом; имена и називи од више речи се, међутим, на два начина: 1) све речи великим словом и 2) само прва реч великим словом.

ЖИТО НА ШАХОВСКОЈ ТАБЛИ

Зашто се за неки велики број каже да је раван збиру зрна која се прогресијом стављају на шаховска поља. Рајко Ружић, Витез

Шах је као древна игра Индије нашао своје место и у староиндијским причама. Једна од тих легенди прича о мудрацу Сиси бен-Дахиру који је као награду за проналазак шаха затражио ону количину жита колико износи број када се на прво поље шаховске плоче постави једно зрно, на друго два, на треће четири, и тако редом у прогресији до краја, шездесет четвртог поља. Легенда

даље каже да су сабирачи годинама сакупљали сву летину у Индији и установили да толико никада неће сакупити.

Да би се задовољио мудри Сиси бен-Дахир било је потребно прикупити 18.446.744.073.709.551.615 зрна жита.

ЗАШТО СЕ СТАКЛО ЛОМИ

Хтио бих да знам због чега се стакло лопи.

Сретен Ђалић, Никшић

Стакло је данас нашло велику примену у свим индустријским делатностима. Без њега је тешко замислити било шта што створи људска рука. Међутим, како је оно крто створено је тешко ломљиво тзв. секурит стакло, на пример, силиконско...

Ломљивост потиче од врло ситних пукотина на његовој површини које су толико сићушне да се не могу запазити чак ни обичним микроскопом. На оштрим крајевима пукотина настају концентрације напрезања да би, удружене са механичком енергијом удара створеном притиском на влакна или савијањем, настао лом.

УЧЕНИЦИ — СРЕДЊОШКОЛЦИ! ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — репетиторијумом — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда. Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обављање градива у току школеке године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

РЕПЕТИТОРИЈУМ можете добити поужећем по цени од 100.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НИП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, поштански факс 23.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Имам 80 новијих бројева Забавника. Вољела бих да их поклоним неком ко би желио да их има нека ми се јави лијепог разгледницом. Славица Кузмановић, 74000 Добој, Медицинска школа 1/5.

Купујем Забавнике по цени од 5 (пет) динара и то следеће бројеве: 836, 837, 838, 840, 841, 842, 861, 918, 924, 925, 940, 942, 959, 960, 987, 1050 и 1052. Норберт Јанковић, 24300 Бачка Топола, Школска 6.

Редован сам читалаца Забавника и поседујем велик број (292) које бих због скученог простора у кући желео да поклоним. Прва три читаоца који ми пошаљу било коју сингл-плочу Сузи Кватро добиће од мене по 97 бројева Забавника. Поштарину сносим ја. Слободан Сантрач, 22400 Рума, Војвођанска 24.

КЛУБ КОЛЕКЦИОНАРА

Прије неколико мјесеци основали смо у нашем мјесту Међународни есперантски колекционарски клуб са задатком да зближи колекционаре из многих земаља. Већ смо успоставили контакт са већим бројем колекционара из Белгије, Румуније, СССР-а и Бразила и врло смо задовољни досадашњом сарадњом. Хтјели би да имамо доста чланова и из разних крајева наше земље. Ко жели да постане наш члан потребно је да на нашу адресу достави: име и презиме, адресу, датум рођења, хоби и двије марке по 1,50 динара за чланску карту.

Наша адреса Internacia kolektanta klubo, 43350 Ђурђевац, Б. Маркача 1.

